

Uwagi do kryteriów wyboru projektów programu FEM 2021-2027

XX posiedzenie KM FEM 2021-2027 (13 maja 2026 r.)

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
Priorytety 13. Fundusze europejskie dla dostępu do wody 14. Fundusze europejskie dla infrastruktury podwójnego zastosowania i bezpieczeństwa 15. Fundusze europejskie dla umiejętności w zakresie gotowości cywilnej i bezpieczeństwa				
1.	Uwagi ogólne	Stowarzyszenie Dobroczynne "Res Sacra Miser"	Uwaga do SZOP FEM 2021–2027 (priorytety 13, 14, 15) – tryby wyboru projektów oraz adekwatność interwencji 1. Priorytet 14 – dominacja trybu niekonkurencyjnego Analiza wskazuje, że ok. 96% alokacji Priorytetu 14 (115 mln euro) przypisano do trybu niekonkurencyjnego, przy jedynie 5 mln euro w trybie konkurencyjnym (14.1 typ B – Park & Ride).	Ad. 1. Biorąc pod uwagę charakter inwestycji kwalifikujących się do wsparcia oraz podmiotową odpowiedzialność za ich realizację, w priorytecie 14. Fundusze europejskie dla infrastruktury podwójnego zastosowania i bezpieczeństwa, <u>tryb konkurencyjny zastosowano</u> dla wsparcia dotyczącego: a) tworzenia miejsc, które w sytuacjach krytycznych będą stanowić miejsce doraźnego schronienia lub ukrycie w ramach infrastruktury parkingów typu „parkuj i jedź” b) infrastruktury podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej oraz <u>tryb niekonkurencyjny zastosowano</u> dla wsparcia dotyczącego: a) dróg wojewódzkich dla bezpieczeństwa i gotowości cywilnej b) taboru kolejowego c) cyberbezpieczeństwa w podmiotach opieki zdrowotnej d) infrastruktura leczenia szpitalnego podwójnego zastosowania.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			2. Priorytet 13 – brak transparentności W działaniu 13.1 (45 mln euro) wskazano jednocześnie stosowanie trybu konkurencyjnego i niekonkurencyjnego (typ A i B) bez określenia proporcji ani zasad podziału. Brak tych informacji ogranicza przejrzystość planowania interwencji. Brak fiszki projektu niekonkurencyjnego powoduje niemożność odniesienia się do przedstawionych kryteriów dla tego podziałania.	Dodatkowo, działając w warunkach ograniczoności środków i konieczności skoncentrowania środków na istotnych z punktu widzenia obronności potrzebach, podjęto próbę takiego podziału alokacji pomiędzy te obszary wsparcia aby możliwe było zaspokojenie przynajmniej części identyfikowanych potrzeb, uwzględniając minimalną skalę finansową w kontekście możliwych efektów. W priorytecie 14. tryb konkurencyjny obejmuje 14,5% alokacji priorytetu, natomiast niekonkurencyjny 85,5%. Natomiast sumarycznie, w priorytetach 12-15, rozkład alokacji pomiędzy trybami naboru wynosi : 34,84% alokacji w trybie konkurencyjnym oraz 65,16% alokacji w trybie niekonkurencyjnym. Należy jednak pamiętać, że w ramach projektów niekonkurencyjnych są uwzględnione takie, które będą stanowiły kompleksową ofertę szkoleniową dla mieszkańców, przedstawicieli wszystkich służb i organizacji włączających się w działania ratunkowe w sytuacjach kryzysowych oraz do uczniów szkół zawodowych. Ad. 2 Priorytet 13. Fundusze europejskie dla dostępu do wody W związku z trwającymi pracami nad doszczegółowieniem projektu, punkt dotyczący procedowania kryteriów wyboru projektów dla Działania 13.1 Wzmacnianie bezpieczeństwa wodnego

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			3. Priorytet 15 – wątpliwości co do zasadności i spójności interwencji (15.2) W ramach działania 15.2: • typ A – projekt niekonkurencyjny Województwa Małopolskiego – ok. 9,5 mln euro • typ B – ok. 6 mln euro Należy zwrócić uwagę, że projekt koordynacyjny w obszarze kształcenia zawodowego (6.12) został już wybrany do dofinansowania w marcu 2026 r. (wkład UE: 12 345 999,68 zł). W związku z tym zasadne jest doprecyzowanie: 1) Czy w nowo wybranym projekcie (6.12) wprowadzono elementy zwiększające odporność W protokole KM wskazywano potrzebę refleksji nad zasadnością i zakresem takich projektów – obecny SZOP/fiszka projektu 15.2.a nie pokazuje, czy te wnioski zostały uwzględnione. 2) Czy przeanalizowano możliwość osiągnięcia zakładanych wskaźników, biorąc pod uwagę istniejące wsparcie (m.in. działanie 6.11 oraz projekty w ramach FST)? Projekt zakłada rozwój kompetencji w zawodach krytycznych (np.	dla typu projektu A. Bezpieczeństwo działania systemów wodno – kanalizacyjnych (tryb niekonkurencyjny) oraz dla typu projektu B. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę do spożycia (tryb niekonkurencyjny) zostaje wycofany z agendy posiedzenia. Kryteria dla całego działania 13.1 (zarówno dla trybu konkurencyjnego jak i niekonkurencyjnego) wraz z odpowiedziami na uwagi zostaną przedstawione na kolejnym posiedzeniu KM. Podział alokacji na tryb konkurencyjny i niekonkurencyjny wskazano w zaktualizowanym harmonogramie naborów (HN) dla programu FEM 2021-2027 – dokument dostępny jest pod adresem: https://fundusze.malopolska.pl/harmonogram Ad 3. Wsparcie w ramach EFS+ w obszarze obronności (Priorytet 15 FEM) realizowane jest dokładnie w tych samych celach szczegółowych, co dotychczasowe wsparcie realizowane w ramach Priorytetu 6 FEM. Zgodnie ze zmieniającymi rozporządzeniami dotyczącymi funduszy w kontekście celów obronnościowych w przypadku EFS+ zaprogramowanie działań z zakresu gotowości cywilnej i przygotowania na kryzysy odbywa się w obrębie dotychczasowych celów tego funduszu. Rodzi to faktyczne wyzwanie związane z zapewnieniem specyfiki wsparcia „obronnościowego” w stosunku do działań merytorycznie zbliżonych do tych realizowanych dotychczas. Właśnie dlatego w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji uczniów i uczennic podjęto

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			elektryk, mechanik), które już obecnie są objęte intensywnym wsparciem szkoleniowym. Istnieje ryzyko: • dublowania wsparcia, • trudności w rekrutacji uczestników (konieczność składania oświadczeń o braku udziału w podobnych formach), • ograniczonej wartości dodanej nowych działań. Analiza projektów wybranych do dofinansowania w ramach działania 6.11 wskazuje, że wsparciem objęte są już zawody wskazywane jako „krytyczne”, w tym m.in. technik mechanik, technik elektryk, technik informatyk, technik spedytor czy technik budownictwa, a także szeroki katalog specjalistycznych kursów zawodowych (np. CNC, spawalnictwo, instalacje energetyczne, systemy IT). Jednocześnie należy zauważyć, że w ramach systemu Funduszy Europejskich szkolenia zawodowe muszą prowadzić do uzyskania kwalifikacji możliwych do walidacji (zgodnych z klasyfikacją zawodów i systemem kwalifikacji). Oznacza to, że zakres możliwych do realizacji szkoleń jest w praktyce ograniczony do już istniejących, formalnie zdefiniowanych kompetencji. W konsekwencji trudno jest zaprojektować odrębne, jakościowo nowe szkolenia „odpornościowe”, które nie pokrywałyby się z już realizowanym wsparciem, ponieważ: • nowe, wąsko specjalistyczne szkolenia (np. związane bezpośrednio z infrastrukturą wojskową lub systemami obronnymi) nie podlegają standardowej walidacji w systemie edukacji i szkoleń,	decyzję o niekonkurencyjnym charakterze wsparcia. Nie oznacz to, że wsparcie w jakiś sposób będzie ograniczone, wręcz przeciwnie zależy nam na równomiernym jego rozłożeniu i nie pominięciu żadnych obszarów, a także precyzyjnym dookreśleniu kierunków i zawodów krytycznych z punktu widzenia bezpieczeństwa i obronności oraz technologii podwójnego zastosowania, a także kontrolowanym ich wspieraniu. Koordynacja w projekcie - zadaniem jest identyfikacja branż krytycznych i deficytowych, analiza regionalnych potrzeb kompetencyjnych, rekomendowanie kierunków rozwoju oferty szkoleniowej, budowanie współpracy z pracodawcami oraz monitorowanie jakości i adekwatności działań. Dzięki temu projekt nie będzie realizowany punktowo, lecz w oparciu o wspólną regionalną ramę, która pozwoli eliminować dublowanie działań, koncentrować zasoby na branżach strategicznych i zapewniać równy dostęp do wsparcia w skali całego województwa. Wsparcie nie powinno być uzależnione od aktywności danego organu prowadzącego – celem koordynacji jest dbanie o równomierne i kierunkowe rozłożenie wsparcia. 90% środków będzie koncentrować się na realizacji głównego celu wsparcia. Projekt koordynacyjny w 6.12 ma inny cel i zakres i nie dodano do niego bezpośrednio komponentu dotyczącego odporności, jednak będzie on uwzględniony w realizacji projektu. Projekt kompetencje dla bezpieczeństwa nie jest projektem w całości koordynacyjnym posiada jeden komponent służący dobremu rozlokowaniu wsparcia

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			a dostępne formy kształcenia muszą bazować na istniejących kwalifikacjach zawodowych. Proszę o informacje, czy powyższe ograniczenia zostały wzięte pod uwagę przy planowaniu założeń projektu niekonkurencyjnego – w szczególności, czy przeprowadzono analizę potrzeb i problemów, która uwiarygodniałaby zaplanowanie wskaźników uczniów uczestniczących w projekcie na poziomie: 7000–9000 osób. 3) Czy uwzględniono aspekt motywacyjny uczestników? W przypadku szkoleń powiązanych z bezpieczeństwem i obronnością może pojawić się bariera uczestnictwa (np. obawy przed potencjalnymi konsekwencjami, jak priorytetowe powołania do służby).	pod względem organizacyjnym i merytorycznym. Wsparcie ukierunkowane będzie na zawody deficytowe według Obwieszczenia MEN oraz Barometru Zawodów w Małopolsce. Jednocześnie dla większej przejrzystości można w projekcie wymagać od uczestników oświadczenia, iż nie byli wspierani/nie posiadają uprawnień/kompetencji/kwalifikacji z danego zakresu. Odnosząc się do kwestii możliwego dublowania działań z projektami realizowanymi w ramach FEM 6.11 lub 6.31, należy podkreślić, że projekt „Kompetencje dla bezpieczeństwa” ma inny cel, zakres i charakter. Dotychczasowe działania w obszarze kształcenia zawodowego koncentrowały się przede wszystkim na podnoszeniu kompetencji uczniów i nauczycieli w poszczególnych branżach, natomiast niniejszy projekt zakłada powiązanie tych kompetencji z praktycznymi zastosowaniami w sektorze cywilnym, kryzysowym i obronnym. Kluczowe jest więc nie samo wsparcie danej branży, ale jego strategiczne ukierunkowanie na zawody krytyczne, technologie dual-use, infrastrukturę krytyczną oraz odporność regionu. Fakt, że część zawodów lub branż pojawia się również w innych projektach, nie przesądza o dublowaniu wsparcia. W tym przypadku istotne są odmienne cele interwencji, inne kryteria doboru kursów oraz dodatkowy komponent systemowej koordynacji, praktyk u pracodawców z sektorów strategicznych i budowania odporności psychicznej. Projekt obejmuje również uczniów liceów ogólnokształcących, w

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				szczegółności klas o profilach matematyczno-informatycznych, biologiczno-chemicznych, przyrodniczych i wojskowych, co dodatkowo odróżnia go projektów 6.11 i 6.31. Te same zawody mogą pełnić różne funkcje w zależności od zakresu specjalizacji i sposobu wykorzystania kompetencji. Przykładowo technik elektryk może rozwijać kompetencje w zakresie standardowych instalacji, ale również w obszarze zasilania awaryjnego, zabezpieczenia ciągłości dostaw energii, obsługi mikrosieci, systemów OZE w warunkach kryzysowych czy przywracania zasilania w obiektach kluczowych. Podobnie technik informatyk może uczestniczyć w kursach ogólnych z zakresu IT, ale również w kursach dotyczących cyberbezpieczeństwa infrastruktury krytycznej, reagowania na incydenty, bezpieczeństwa sieci przemysłowych czy utrzymania ciągłości działania systemów cyfrowych. Analogicznie technik mechanik, mechatronik, spedytor czy technik budownictwa mogą rozwijać kompetencje ukierunkowane na utrzymanie ruchu, naprawy awaryjne, logistykę kryzysową, zabezpieczanie infrastruktury lub działania odtworzeniowe. Jednocześnie przed uruchomieniem konkretnych kursów każda forma wsparcia będzie wymagała odpowiedniego uzasadnienia. Analizowane będzie m.in. powiązanie danego kursu z zawodami krytycznymi, infrastrukturą krytyczną, potrzebami rynku pracy,

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				zastosowaniem w sektorze cywilnym i obronnym oraz potencjałem technologii podwójnego zastosowania. Dodatkowo należy podkreślić, że projekt nie jest ukierunkowany na potrzeby sektora wojskowego. Jego celem jest rozwijanie kompetencji o charakterze podwójnego zastosowania (dual-use), czyli takich, które mogą być wykorzystywane zarówno w sektorze cywilnym, jak i w obszarach związanych z bezpieczeństwem, odpornością infrastruktury, reagowaniem kryzysowym czy wsparciem systemu obronnego. Dotyczy to m.in. energetyki, logistyki, cyberbezpieczeństwa, automatyki przemysłowej, telekomunikacji, budownictwa, ratownictwa czy technologii cyfrowych. W praktyce oznacza to, że projekt bazuje na istniejących zawodach i kwalifikacjach, jednak nadaje im dodatkowy wymiar funkcjonalny i strategiczny. Zakres projektu był wstępnie konsultowany z przedstawicielami Branżowych Centrów Umiejętności, dyrektorami szkół, nauczycielami oraz osobami na co dzień zajmującymi się kształceniem zawodowym. Wsparcie opiera się przede wszystkim na Branżowych Centrach Umiejętności, ponieważ są to placówki tworzone jako wyspecjalizowane centra kompetencji o charakterze ponadlokalnym i ogólnopolskim. Ich rola nie ogranicza się do wspierania jednej szkoły, jednego organu prowadzącego czy lokalnego środowiska edukacyjnego. Z założenia BCU świadczą usługi rozwojowe szerzej. Dysponują specjalistyczną

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				infrastrukturą, nowoczesnym wyposażeniem dydaktycznym oraz kadrą przygotowaną do prowadzenia kształcenia w warunkach zbliżonych do rzeczywistych warunków pracy. Dlatego ich udział zwiększa jakość, spójność i trwałość wsparcia. się kształceniem zawodowym. Analiza ryzyka osiągnięcia wartości Wskaźnika: Łącznie w szkołach kształcących zawodowo w Małopolsce obecnie uczy się 103 273 osób w technikach, szkołach branżowych I i II stopnia, szkołach policealnych). W zawodach, które brano pod uwagę z 15 branż - kształci się niespełna 50 000 uczniów co stanowi około 50% uczniów szkół kształcących zawodowo – do tego trzeba jeszcze doliczyć licea. 7000 - 9000 uczniów – 15-20% uczniów – tylko z kształcenia zawodowego. 1. INF – Informatyczna 2. ELE - Elektroenergetyczna - deficyt 3. ELM - Elektroniczno-mechatroniczna - deficyt 4. MEC - Mechaniczna - deficyt 5. MOT – Motoryzacyjna - deficyt 6. TLO – Transportu lotniczego 7. TKO - Transportu kolejowego - deficyt 8. SPL – Spedycyjno-logistyczna - deficyt 9. TDR – Transportu drogowego - deficyt 10. MED – Opieki zdrowotnej - deficyt 11. MEP – Mechaniki precyzyjnej - deficyt

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				12. BPO – Bezpieczeństwo i ochrona mienia 13. CHM – Chemiczna i ochrony środowiska 14. BUD – Budowlana - deficyt 15. GIW - Górniczo-wiertnicza Ponadto w projektach dotyczących podniesienia jakości kształcenie zawodowego zarówno w FEM 6.11 A i 6.31 A - łączny budżet wynosi 170 000 000 zł (dane z ankiet przeprowadzonych wśród beneficjentów projektów FEM) - Liczba uczniów objętych wsparciem to niespełna 30 000 – tak więc średnio na uczestnika przypada 5600 zł - Liczba staży i praktyk - to 8 000 - Liczba nauczycieli objętych wsparciem – 1099 W budżecie projektu 42 000 000 Kompetencje dla bezpieczeństwa uwzględniono 7000-9000 uczniów – średnio na uczestnika przypada 4600-6000 zł. Na obecnym etapie nie zidentyfikowano istotnego ryzyka związanego z brakiem zainteresowania uczestników udziałem w projekcie ani obaw dotyczących potencjalnych konsekwencji związanych z powołaniem do wojska. Projekt nie jest ukierunkowany na przygotowanie do służby wojskowej ani na działania stricte militarne. Jego celem jest rozwój kompetencji zawodowych i technicznych związanych z odpornością infrastruktury, bezpieczeństwem systemów publicznych, reagowaniem kryzysowym oraz

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				technologiami podwójnego zastosowania (dual-use), które znajdują szerokie zastosowanie przede wszystkim w sektorze cywilnym. Zakres projektu obejmuje kompetencje przydatne w wielu sytuacjach kryzysowych i awaryjnych, nie tylko związanych z konfliktem zbrojnym, ale również z awariami infrastruktury, cyberatakami, katastrofami naturalnymi, kryzysami energetycznymi, problemami logistycznymi czy zakłóceniami funkcjonowania usług publicznych. Rozwijane umiejętności mają więc charakter praktyczny i uniwersalny, zwiększając zdolność funkcjonowania w warunkach niepewności oraz zwiększają szanse na znalezieniu zatrudnienia. Wsparcie szkoleniowe w ramach celu szczegółowego 4f nie musi ograniczać się wyłącznie do kwalifikacji formalnie funkcjonujących w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji czy klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego. Zgodnie z podejściem stosowanym w projektach EFS możliwe jest zarówno potwierdzanie uzyskania kwalifikacji, jak i badanie wzrostu kompetencji uczestników zgodnie z definicjami wskaźników odnoszących się do kompetencji i efektów uczenia się. Oznacza to, że projekt może obejmować również specjalistyczne kursy rozwijające określone kompetencje zawodowe, techniczne lub praktyczne, nawet jeśli nie prowadzą one bezpośrednio do uzyskania pełnej kwalifikacji funkcjonującej w systemie formalnym. Kluczowe jest w takim przypadku właściwe określenie efektów uczenia się oraz zapewnienie

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			4. Ograniczona dostępność wsparcia i pominięcie lokalnych potencjałów Zgodnie z SZOP wsparcie 15.2A ma być realizowane głównie w oparciu o Branżowe Centra Umiejętności, które są zlokalizowane jedynie w kilku miejscach w regionie. Z kolei działania 15.1 skierowane są jedynie do pracowników. Powoduje to wykluczenie części mieszkańców (zwłaszcza z mniejszych miejscowości), którzy nie są uczniami, ani pracownikami. Brak jest analogicznego wsparcia dla mieszkańców (np. osób starszych, społeczności lokalnych). Organizacje pozarządowe oraz lokalne instytucje (np. OSP) – wskazywane w protokole z poprzedniego Komitetu jako kluczowe dla budowania odporności – zostały w praktyce pominięte. Doświadczenia programów rządowych takich jak „Moc Małych Społeczności” (realizowanych lokalnie przez NGOs) pokazują, że lokalne, dostępne terytorialnie działania cieszą się dużym zainteresowaniem, angażują całą społeczność.	mechanizmu ich weryfikacji, zgodnie z wymaganiami dotyczącymi monitorowania wzrostu kompetencji w projektach współfinansowanych ze środków EFS+. Poniżej fragment definicji wskaźnika rezultatu pn. <i>Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby):</i> <i>Wskaźnik mierzy liczbę uczniów, którzy dzięki wsparciu z EFS+ nabyli kwalifikacje, kompetencje kluczowe, społeczne lub społeczno-emocjonalne lub umiejętności/kompetencje podstawowe, przekrojowe lub zawodowe.</i> Ad.4 Wsparcie dla osób dorosłych realizowane będzie w ramach Działania 15.3 (cel szczegółowy 4g).
2.	Uwaga ogólna	Stowarzyszenie Lokalna Grupa	Uwagi do projektu aktualizacji SZOP FEM 2021–2027 (Priorytety 13, 14 i 15) 1. Priorytet 14 – struktura trybów wyboru projektów	Odpowiedź jak na uwagi w wierszu powyżej.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
		Działania Nad Białą Przemszą	Analiza zapisów dotyczących Priorytetu 14 wskazuje, iż zdecydowana większość alokacji została przewidziana do realizacji w trybie niekonkurencyjnym, natomiast jedynie ograniczona część środków została przeznaczona na nabory konkurencyjne. W związku z powyższym zasadne wydaje się rozważenie zwiększenia udziału projektów wybieranych w trybie konkurencyjnym, co mogłoby przyczynić się do szerszego zaangażowania różnych podmiotów oraz zwiększenia dostępności wsparcia na poziomie lokalnym i regionalnym. 2. Priorytet 13 – potrzeba zwiększenia przejrzystości planowanej interwencji W działaniu 13.1 przewidziano realizację projektów zarówno w trybie konkurencyjnym, jak i niekonkurencyjnym, jednak dokument nie wskazuje proporcji podziału środków pomiędzy poszczególne tryby ani szczegółowych założeń dotyczących sposobu ich zastosowania. Dla zapewnienia większej przejrzystości procesu programowania wsparcia warto rozważyć doprecyzowanie tych informacji. Jednocześnie brak udostępnionej fiszki projektu realizowanego w trybie niekonkurencyjnym ogranicza możliwość pełnej oceny proponowanych kryteriów oraz zakresu planowanej interwencji. 3. Priorytet 15 – komplementarność oraz zakres planowanego wsparcia w działaniu 15.2 W ramach działania 15.2 przewidziano realizację projektu niekonkurencyjnego Województwa Małopolskiego oraz dodatkowe środki przeznaczone na pozostałe działania.	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			Jednocześnie należy zauważyć, iż w obszarze kształcenia zawodowego realizowane są już projekty finansowane z innych instrumentów programu FEM 2021–2027. W związku z tym zasadne wydaje się przedstawienie dodatkowych informacji dotyczących: • komplementarności nowych działań względem już realizowanego wsparcia, • sposobu uniknięcia ryzyka powielania zakresów interwencji, • przeprowadzonych analiz dotyczących możliwości osiągnięcia zakładanych wskaźników uczestnictwa. Warto również zwrócić uwagę, iż część zawodów wskazywanych jako istotne z perspektywy planowanego projektu jest już objęta szerokim wsparciem szkoleniowym realizowanym w ramach innych działań finansowanych z Funduszy Europejskich. W tym kontekście celowe wydaje się doprecyzowanie, w jaki sposób planowane działania będą stanowiły wartość dodaną względem istniejącej oferty wsparcia. Dodatkowo należy uwzględnić, że system realizacji szkoleń zawodowych opiera się na konieczności uzyskiwania kwalifikacji podlegających formalnej walidacji, co może ograniczać możliwość tworzenia nowych, wyspecjalizowanych form kształcenia związanych z obszarem odporności i bezpieczeństwa. W związku z powyższym zasadne wydaje się również wskazanie, czy przeprowadzono szczegółową analizę potrzeb i problemów uzasadniającą przyjęte wartości wskaźników uczestnictwa.	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			4. Dostępność terytorialna wsparcia oraz wykorzystanie potencjału lokalnego Z zapisów SZOP wynika, iż część działań ma być realizowana przede wszystkim w oparciu o Branżowe Centra Umiejętności funkcjonujące w wybranych lokalizacjach regionu. Jednocześnie część interwencji skierowana została wyłącznie do osób aktywnych zawodowo, co może ograniczać dostępność wsparcia dla mieszkańców mniejszych miejscowości oraz osób pozostających poza rynkiem pracy. Warto rozważyć szersze uwzględnienie potencjału organizacji pozarządowych oraz lokalnych instytucji, które mogą odgrywać istotną rolę w budowaniu odporności społecznej i wzmacnianiu lokalnych społeczności. Dotychczasowe doświadczenia realizacji lokalnych inicjatyw społecznych pokazują, że działania prowadzone blisko mieszkańców skutecznie zwiększają dostępność wsparcia oraz poziom zaangażowania społecznego.	
3.	Uwaga ogólna	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Nad Białą Przemszą	Uwagi do kryteriów – uwzględnienie Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR) W odniesieniu do kryteriów zawierających zapis dotyczący dokumentów potwierdzających, że projekt realizuje zadania publiczne wynikające z przepisów odrębnych lub posiada strategiczne znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, regionu, obszaru ZIT, IIT lub terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji, proponuje się rozszerzenie katalogu dokumentów strategicznych również o Lokalne Strategie Rozwoju (LSR).	Wyjaśnienie Niekonkurencyjny sposób wyboru projektów jest wprost określony w art. 44 ust. 2 Ustawy z dn. 28.04.2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. Mając na uwadze zapisy ww. ustawy wdrożeniowej, brak jest możliwości modyfikacji kryterium pn. <i>Projekt wybierany w sposób niekonkurencyjny</i> w zaproponowanym kierunku.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			Uwzględnienie Lokalnych Strategii Rozwoju na równi ze strategiami ZIT oraz IIT pozwoliłoby na pełniejsze objęcie wsparciem całego obszaru województwa małopolskiego, w tym również terenów wiejskich i mniejszych miejscowości. Proponowane rozwiązanie mogłoby przyczynić się do zwiększenia spójności terytorialnej programu oraz lepszego wykorzystania potencjału lokalnych partnerstw i społeczności funkcjonujących w ramach podejścia LEADER.	Zapis ustawy: <i>Art. 44. [Sposoby wyboru projektów do dofinansowania]</i> 1. Właściwa instytucja wybiera projekty do dofinansowania w sposób konkurencyjny lub niekonkurencyjny. 2. W sposób niekonkurencyjny mogą być wybrane projekty, których wnioskodawcami, ze względu na charakter lub cel projektu, będą podmioty jednoznacznie określone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu oraz które: 1) polegają na realizacji zadań publicznych wynikających z przepisów odrębnych lub 2) mają strategiczne znaczenie dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju, regionu lub obszaru objętego realizacją ZIT, IIT lub terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji, o którym mowa w art. 11 rozporządzenia FST, lub 3) będą realizowane w formie instrumentu finansowego, lub 4) dotyczą pomocy technicznej.
4.	Uwaga ogólna	Komitety Obrony Demokracji	Pragnę wyrazić swoje głębokie zaniepokojenie aktualnym przebiegiem procesu przygotowania konkursów, kryteriów do nich, a w szczególności szczególne położenie nacisku na projekty niekonkurencyjne oraz wyraźne wykluczenie z możliwości aplikowania organizacjom pozarządowym. Jest to o tyle niepokojące, że wydarzenia z powodzi na Dolnym Śląsku jesienią 2024 roku wyraźnie pokazały, że dzięki błyskawicznej	Wyjaśnienie Katalog beneficjentów w priorytetach 12-15 został dostosowany do wskazanych w programie regionalnym zakresów wsparcia oraz podmiotowej odpowiedzialności za ich realizację. Zakres wsparcia w nowych priorytetach tworzonego z myślą o realizacji zadań / przygotowań do

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			reakcji aktywistów i organizacji pozarządowych (w tym w dużej mierze OSP) udało się pomóc dużej ilości poszkodowanych. Jeszcze wcześniej w przypadku COVID-19 i po wybuchu wojny w Ukrainie. We wszystkich tych wypadkach podkreślano zaangażowanie, profesjonalizm i skuteczność organizacji pozarządowych. Ma to przede wszystkim związek z dużą elastycznością działania, brakiem ścisłych ram formalnych oraz dużą reaktywnością - co składa się na elastyczność w działaniu. Obserwując to co dzieje się po minięciu kryzysu, nasuwa się smutna konstatacja, że gdy przysłowiowy - nomen omen - pożar dogasa, to możemy się rozejść. Organizacje pozarządowe, w tym w szczególności w Województwie Małopolskim, mają potencjał, doświadczenie, personel, a przede wszystkim są silnie zakorzenione w lokalnych społecznościach. Ten potencjał powinien zostać wykorzystany, a tymczasem można odnieść wrażenie, że nie jest widoczny, a przynajmniej nie na tyle, aby potraktować NGO jako partnerów i beneficjentów FEM 2021-2027. Pozostaje zatem kwestia realizacji zasady partnerstwa przez małopolską Instytucję Zarządzającą. Co stało się podstawą podjęcia takiej decyzji? Zwracam się jednocześnie z wnioskiem o przekazanie na najbliższym posiedzeniu członkom i członkiniom KM informacji na temat finansowego i procentowego udziału projektów niekonkurencyjnych do konkurencyjnych, w odniesieniu do całości działań w Programie.	ewentualnych konfliktów lub sytuacji kryzysowych, rozwiązywaniu potencjalnych problemów, nie zaś z myślą o konkretnych beneficjentach. W sytuacjach kryzysowych, np. związanych z konfliktem, działaniami terrorystycznymi, sabotażowymi czy dywersyjnymi na pierwszej linii działań są służby, w szczególności publiczne, do tego powołane, co powoduje, że priorytetem stają się inwestycje / działania wzmacniające ten sektor. Biorąc pod uwagę powyższe, wsparciem zostaną objęte także organizacje, które w sytuacjach kryzysowych mogą być włączane w działania związane z reagowaniem na daną sytuację. Dodatkowo, w ramach Działania 15.2 Zwiększenie odporności i gotowości cywilnej w szkołach, w ramach typu B. „Zwiększenie gotowości cywilnej w szkołach i placówkach oświatowych” organizacje pozarządowe mogą być podmiotami zaangażowanymi w realizację projektów w charakterze zarówno beneficjenta, jak i partnera. Każdorazowo projekt musi być realizowany z organem prowadzącym daną szkołę czy placówkę objętą wsparciem. Zasada partnerstwa nie polega na kierowaniu do konkretnych grup beneficjentów dedykowanych alokacji w programie. Zasada partnerstwa opiera się na współpracy między sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami społecznymi w celu efektywnego wykorzystania funduszy. Propozycje zmian programu były prezentowane KM i uzgadniane z Komitetem.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				Zgodnie z wnioskiem informacje dot. finansowego i procentowego udziału projektów niekonkurencyjnych w programie zostaną przekazane na posiedzeniu KM.
5.	Uwagi do działań 2.11B, 14.1 A/B/C, 14.3 A/B/C, 15.1 A/B oraz 15.2A	Unia Miasteczek Polskich	Każdą uwagę przedstawiam w czterodzielnej strukturze: (1) zapis projektu uchwały, (2) analiza pod kątem ochrony ludności i obrony cywilnej, (3) propozycja zmiany, (4) uzasadnienie propozycji zmiany. — — — UWAGA 1 – uwaga horyzontalna, dotyczy działań 2.11B, 14.1 A/B/C, 14.3 A/B/C, 15.1 A/B oraz 15.2A (1) Zapis projektu uchwały: Projekty uchwał oraz tabele kryteriów wyboru projektów odwołują się w warstwie podstaw prawnych wyłącznie do regulacji „funduszowych”, tj. Rozporządzenia 2021/1060, ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich oraz ustawy o finansach publicznych. Nie zawierają natomiast odwołań do Ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz. U. 2024 poz. 1907) ani do jej rozporządzeń wykonawczych z 2025 r. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zauważyć, że w obszarze działań „dla bezpieczeństwa i gotowości cywilnej” oraz „infrastruktury podwójnego zastosowania” możliwa jest sytuacja, w której projekt zostanie uznany za kwalifikowalny w FEM, lecz jednocześnie nie będzie spełniał wymogów wynikających z u.o.l.o.c., w szczególności w zakresie obowiązku ewidencjonowania zasobów (art. 10 ust. 1 pkt 9 u.o.l.o.c.; rozp. Dz. U. 2025 poz. 922 w spr. CEZ OL/OC), wymogu uzgadniania zasobów z komendantem PSP (art. 10 ust. 1 pkt 10), zgodności z systemem ewakuacji (rozp. Dz. U. 2025 poz. 765), warunków technicznych dla budowli ochronnych (rozp.	UWAGA 1 - wyjaśnienie Zgodnie z zapisami programu, warunkiem wsparcia wszelkich inwestycji realizowanych w priorytecie 14. jest uzyskanie pozytywnej opinii wojewody pod kątem zgodności z Programem Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025–2026 oraz Wojewódzkim Plan Zarządzania Kryzysowego – nie wprowadzono tego wymogu do kryteriów, jako że zgodnie ze stosowaną procedurą opiniowania ww. inwestycji, przygotowaną przez MFiPR we współpracy z MSWiA, uzyskanie takiej opinii leży po stronie IZ. Dotyczy to zarówno trybu konkurencyjnego jaki i niekonkurencyjnego. Dlatego też, w przypadku trybu konkurencyjnego – nabór nie zostanie ogłoszony, dopóki IZ nie uzyska pozytywnej opinii wojewody dla zakresu wsparcia, natomiast w przypadku trybu niekonkurencyjnego – nabór nie zostanie uruchomiony, dopóki IZ nie uzyska pozytywnej opinii wojewody dla konkretnego projektu planowanego do wsparcia. Wobec powyższych, nie zostały wprowadzone do kryteriów wymagania w tym zakresie. W związku z powyższym IZ odpowiedzialna jest za to, żeby nabory uruchamiane były dopiero w momencie uzyskania przedmiotowych opinii. Co do warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać np. MDS lub ukrycia – to np. w zestawie

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			Dz. U. 2025 poz. 1548) oraz wymogów akredytacji szkoleń (rozp. Dz. U. 2025 poz. 162). (3) Propozycja zmiany: W kryterium „Specyficzne warunki wsparcia” w działaniach 2.11B, 14.1 A/B/C, 14.3 A/B/C, 15.1 A/B oraz 15.2A pozwalam sobie zaproponować wprowadzenie kryterium o brzmieniu: „Projekt jest zgodny z Ustawą z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz. U. 2024 poz. 1907) oraz właściwymi rozporządzeniami wykonawczymi do tej ustawy obowiązującymi na dzień ogłoszenia naboru, w zakresie adekwatnym do typu i przedmiotu projektu”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Zaproponowane kryterium nie tworzy nowych wymogów merytorycznych, wskazuje jedynie obowiązujące źródło prawa, do którego beneficjent musi się odnieść. W ten sposób ogranicza się ryzyko sfinansowania projektów, które przejdą ocenę FEM, lecz następnie nie spełnią wymogów nadzorczych Wojewody w trybie art. 13 ust. 1 pkt 1 u.o.l.o.c., co rodziłoby ryzyko korekt finansowych. — — —	kryteriów dla działania 14.1B w kryterium Specyficzne warunki wsparcia, ujęto wymóg, aby parking P&R stanowił miejsce doraźnego schronienia (zgodnie z Ustawą o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dn. 9.07.2025 r. w sprawie warunków organizowania oraz wymagań, jakie powinny spełniać miejsca doraźnego schronienia) lub ukrycie (zgodnie z Ustawą o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie warunków technicznych dla budowli ochronnych oraz warunków technicznych ich użytkowania i usytuowania z dnia 4 listopada 2025 r.). Działanie 2.11B nie jest działaniem mieszczącym się w puli działań „obronnych” i nie podlega regulacjom w tym zakresie. Wyjaśnienia dla: UWAGA 1 oraz UWAGA 4 dotyczących Działania 15.1A Uprzejmie informujemy, że zgodnie z zapisami karty SZOP dla Działania 15.1 w ramach typu projektu A realizowane będą projekty o charakterze edukacyjnym mające na celu m.in.: b) <i>podnoszenie umiejętności lub kompetencji z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.</i> W karcie działania SZOP wskazano, że <i>działania z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, o których mowa w pkt b) są realizowane zgodnie z art. 50-52</i>

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				<i>Ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz rozporządzeń wykonawczych.</i> Szczegółowe warunki realizacji wsparcia w projektach m.in. w powyższym zakresie będą szczegółowo opisane w regulaminie naboru (co będzie badane w ramach kryterium <i>Jakość wsparcia edukacyjnego</i>). Warunki w regulaminie będą w zakresie pkt b) ujmować zasady i warunki wskazane w ww. ustawie oraz rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lutego 2025 r. w sprawie programów szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz wymagań dla podmiotów prowadzących szkolenia oraz adekwatnych załączników dotyczących szkoleń dla pracowników j.s.t oraz innych pracodawców w szczególności przedsiębiorstw, zrzeszeń. Także zgodnie z ustawą - w przypadku przeprowadzania szkoleń dla pracowników j.s.t przez - osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej – ujęta będzie także konieczność posiadania przed podmiot szkolący - weryfikacji Akademii Pożarniczej. Warunki realizacji działań edukacyjnych mają być spełnione na etapie realizacji projektu i będzie do tego zobowiązany Beneficjent projektu (ze względu na możliwą różną konstrukcję nawiązania współpracy w projektach). Dla działania 15.1B – ze względu na odmienny charakter i cel wsparcia edukacyjnego (szkolenia podnoszące kompetencje zawodowe dla pracowników zawodów

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			UWAGA 2 – Działanie 14.1 typ A (Drogi wojewódzkie) (1) Zapis projektu uchwały: Działanie 14.1 nosi tytuł „Transport dla bezpieczeństwa i gotowości cywilnej”. Tabela kryteriów dla typu A (drogi wojewódzkie) zawiera kryteria standardu transportowego: zgodność z Regionalnym Planem Transportowym, bezpieczeństwo ruchu drogowego, dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, zgodność z TEN-T. Nie zawiera kryterium odnoszącego się bezpośrednio do funkcji bezpieczeństwa lub gotowości cywilnej. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Przy alokacji w samym typie A wynoszącej zgodnie z fiską 196,5 mln EUR, brak kryterium specyficznego odnoszącego się do gotowości cywilnej może rodzić wątpliwości natury formalnej, tj. w jakim zakresie projekt realizuje cel działania, jakim jest „bezpieczeństwo i gotowość cywilna”. Naturalnym punktem odniesienia jest tu wojewódzki plan ewakuacji ludności, sporządzany przez Wojewodę na podstawie art. 11 ust. 1 pkt 5 u.o.l.o.c. oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 765). (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować dodanie w działaniu	wskazanych w SZOP) nie planuje się wymogu zgodności z Ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz rozporządzeń wykonawczych. Dla Działania 15.2 typ A – wsparcie uczniów/nauczycieli/szkół także nie planuje się wymogu zgodności z Ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz rozporządzeń wykonawczych. UWAGA 2 - wyjaśnienie Zgodnie z zapisami programu, warunkiem wsparcia wszelkich inwestycji realizowanych w priorytecie 14. Jest uzyskanie pozytywnej opinii wojewody pod kątem zgodności z Programem Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025–2026 oraz Wojewódzkim Plan Zarządzania Kryzysowego – nie wprowadzamy jednak tego wymogu do kryteriów, jako że zgodnie z przygotowaną przez MFIPR we współpracy z MSWiA procedurą opiniowania ww. inwestycji, uzyskanie takiej opinii leży po stronie IZ. Dotyczy to zarówno trybu konkurencyjnego jaki i niekonkurencyjnego. Dlatego też, w przypadku trybu konkurencyjnego – nabór nie zostanie ogłoszony, dopóki IZ nie uzyska pozytywnej opinii wojewody dla zakresu wsparcia, natomiast w przypadku trybu niekonkurencyjnego – nabór nie zostanie uruchomiony, dopóki IZ nie uzyska pozytywnej opinii wojewody dla konkretnego projektu planowanego do wsparcia. Wobec powyższych, nie zostały wprowadzone do kryteriów wymagania w tym

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			14.1 typ A kryterium specyficznego o brzmieniu: „Projekt obejmuje odcinek drogowy ujęty w wojewódzkim planie ewakuacji ludności sporządzonym na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2025 r. w sprawie ewakuacji ludności oraz zabezpieczenia mienia (Dz. U. 2025 poz. 765), albo wnioskodawca przedstawi opinię Wojewody Małopolskiego potwierdzającą zgodność projektu z tym planem”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Proponowane kryterium operacjonalizuje tytuł działania, tj. wiąże nakłady inwestycyjne z konkretnym, ustawowo zdefiniowanym dokumentem planistycznym z obszaru OL/OC. Pozwala to zapewnić, że środki przeznaczone na „transport dla bezpieczeństwa i gotowości cywilnej” rzeczywiście wzmacniają zdolności ewakuacyjne województwa, a nie wyłącznie standardową infrastrukturę drogową. Analogiczne kryterium wydaje się zasadne także dla typu B (parkingi P&R) oraz typu C (tabor kolejowy). UWAGA 3 – Działanie 14.3 typy A i B (Infrastruktura lokalna podwójnego zastosowania) (1) Zapis projektu uchwały: Tabele kryteriów dla typu A (budowa nowych obiektów) oraz typu B (przebudowa lub rozbudowa istniejących obiektów) są w przeważającej części tożsame, w szczególności w zakresie wymaganej dokumentacji projektowej („Dokumenty dotyczące stanu przygotowania projektu do realizacji”) oraz w zakresie kryteriów merytorycznych odnoszących się do funkcji „podwójnego zastosowania”. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zauważyć, że są to merytorycznie odmienne typy inwestycji. Budowa nowa wymaga pozwolenia na budowę, zgodności z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego oraz pełnej dokumentacji	zakresie. W związku z powyższym IZ odpowiedzialna jest za to, żeby nabory uruchamiane były dopiero w momencie uzyskania przedmiotowych opinii. Korespondencja dot. ww. opinii prowadzona będzie ze służbami wojewody oficjalnie pisemnie i przed uruchomieniem konkretnego naboru, przedmiotowa korespondencja w jego przedmiocie będzie przekazywana do instytucji organizującej dany nabór, jako potwierdzenie możliwości uruchomienia takiego naboru. Kryteria dla działania 14.1A nie badają zgodności inwestycji z Regionalnym Planem Transportowym. UWAGA 3 - wyjaśnienie Punkty dotyczące procedowania kryteriów wyboru projektów dla Działania 14.3 Infrastruktura lokalna podwójnego zastosowania dla gotowości cywilnej dla typu projektu A. infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – budowa nowych obiektów (tryb konkurencyjny) oraz dla typu projektu B. infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – przebudowa lub rozbudowa istniejących obiektów (tryb konkurencyjny) zostają wycofane z agendy posiedzenia. Kryteria dla ww. typów projektów wraz z odpowiedziami na uwagi zostaną przedstawione na kolejnym posiedzeniu KM.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			projektowej; przebudowa obiektu istniejącego często bazuje na zgłoszeniu, wymaga inwentaryzacji stanu istniejącego oraz odmiennej oceny konserwatorskiej. Ponadto pojęcie „podwójne zastosowanie” nie zostało w pakiecie zdefiniowane. W europejskiej terminologii NATO/UE „dual-use” oznacza dwie funkcje (cywilna codzienna oraz ochronna kryzysowa), a w prawie polskim odpowiednikami są obiekty zbiorowej ochrony oraz miejsca doraźnego schronienia w rozumieniu rozdziału 9 u.o.l.o.c. oraz rozporządzeń: Dz. U. 2025 poz. 1070 (warunki wyznaczania budowli ochronnych) i Dz. U. 2025 poz. 1548 (warunki techniczne). (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować trzy zmiany. Po pierwsze, rozdzielanie tabel kryteriów dla typu A i typu B oraz dostosowanie zakresu wymaganej dokumentacji do specyfiki każdego typu inwestycji. Po drugie, dodanie w obu typach kryterium specyficznego o brzmieniu: „Wnioskodawca przedstawi we wniosku zobowiązanie do zgłoszenia obiektu do Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony (CEOZO) na zasadach określonych w rozporządzeniu MSWiA z dnia 7 lipca 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 933), albo do wpisu obiektu jako miejsce doraźnego schronienia (MDS) zgodnie z rozporządzeniem MSWiA z dnia 9 lipca 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 1201), w terminie 90 dni od daty oddania obiektu do użytku”. Po trzecie, dodanie kryterium specyficznego: „Obiekt objęty projektem spełnia warunki techniczne dla budowli ochronnych określone w rozporządzeniu MSWiA z dnia 4 listopada 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 1548) lub warunki dla miejsc doraźnego schronienia określone w rozporządzeniu MSWiA z dnia 9 lipca 2025r. (Dz. U. 2025 poz. 1201), w zakresie adekwatnym do funkcji ochronnej projektu”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Bez powyższych kryteriów istnieje ryzyko, że obiekty finansowane jako „podwójnego	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			zastosowania” pozostaną budynkami z funkcją codzienną, bez realnej wartości schronowej i bez wpisu do właściwych ewidencji centralnych. Proponowane kryteria nie tworzą nowych wymogów dla beneficjentów ponad to, co wynika z obowiązujących rozporządzeń wykonawczych do u.o.l.o.c., wprowadzają jedynie weryfikację tej zgodności na etapie oceny projektu. — — — UWAGA 4 – Działanie 15.1 typ A (Ochrona ludności i obrona cywilna, cyberbezpieczeństwo, adaptacja do zmian) (1) Zapis projektu uchwały: Tabela kryteriów dla działania 15.1 typ A obejmuje wsparcie szkoleń w trzech obszarach (OL/OC, cyberbezpieczeństwo, adaptacja do zmian klimatu) jako jednego typu projektu. Nie zawiera wymogu, by działania szkoleniowe z zakresu OL/OC były realizowane przez podmioty spełniające warunki określone w rozporządzeniu szkoleniowym MSWiA. Nie zawiera również odniesienia do programów szkoleniowych zawartych w załącznikach do tego rozporządzenia. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zwrócić uwagę, że szkolenia z zakresu OL/OC są materią uregulowaną w sposób kompletny rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lutego 2025 r. w sprawie programów szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz wymagań dla podmiotów prowadzących szkolenia (Dz. U. 2025 poz. 162). Rozporządzenie to określa: (a) programy szkoleń w 9 załącznikach, różnych dla wójtów, pracowników urzędów, podmiotów OL, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i mieszkańców; (b) w § 11 wymóg, by podmiot prowadzący szkolenie spełniał określone warunki weryfikowane przez Akademię Pożarniczą.	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować dodanie w działaniu 15.1 typ A, w zakresie szkoleń OL/OC, kryterium specyficznego o brzmieniu: „Działania szkoleniowe z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej realizowane są przez podmioty spełniające wymagania określone w § 11 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lutego 2025 r. w sprawie programów szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz wymagań dla podmiotów prowadzących szkolenia (Dz. U. 2025 poz. 162). Programy szkoleń zaplanowane w projekcie odpowiadają programom określonym w odpowiednich załącznikach do wskazanego rozporządzenia, adekwatnie do grupy docelowej”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Bez powiązania z obowiązującym rozporządzeniem szkoleniowym istnieje ryzyko, że dofinansowanie zostanie przyznane na szkolenia, które nie spełniają państwowego standardu OL/OC i nie zostaną uznane za realizację obowiązków ustawowych nałożonych na beneficjentów. Co więcej, takie szkolenia nie zostaną wpisane do oficjalnego systemu ewidencji szkoleń OL/OC, co rodzi ryzyko konieczności ich powtórzenia ze środków własnych beneficjenta. Liczba podmiotów weryfikowanych przez Akademię Pożarniczą systematycznie rośnie, więc proponowane kryterium nie ogranicza w sposób istotny dostępności wykonawców. — — — UWAGA 5 – Działanie 15.1 typ B (Kompetencje w zawodach krytycznych z punktu widzenia bezpieczeństwa i obronności) (1) Zapis projektu uchwały: Tabela kryteriów dla działania 15.1 typ B nie zawiera ani definicji „zawodów krytycznych z punktu widzenia bezpieczeństwa i obronności”, ani załącznika z listą takich zawodów, ani odniesienia do dokumentu zewnętrznego, w którym taka lista byłaby określona.	UWAGA 5 – wyjaśnienie Wyjaśnienie do UWAGI 5 dotyczącej Działania 15.1B Lista zawodów została wskazana już w SZOP (z dnia 21.04.26) w karcie dla Działania 15.1B. Ujęto w nim wykaz kadr wykonujący zawody krytyczne wraz z przykładowymi szkoleniami/kursami.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zauważyć, że bez listy zawodów krytycznych ocena merytoryczna projektów może być obciążona istotną uznaniowością. Naturalnym punktem odniesienia jest Barometr Zawodów publikowany przez Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, w którym corocznie identyfikowane są zawody deficytowe (m.in. elektrycy, spawacze, operatorzy maszyn budowlanych, kierowcy kategorii C+E, ratownicy medyczni). Innym źródłem odniesienia mogą być prace Międzyresortowego Zespołu ds. Zagrożeń Hybrydowych oraz analizy Akademii Pożarniczej w zakresie zawodów krytycznych dla systemu OL/OC. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować, by przed ogłoszeniem pierwszego naboru w działaniu 15.1 typ B Instytucja Zarządzająca opracowała i opublikowała, jako załącznik do regulaminu wyboru projektów, listę zawodów krytycznych, opartą na Barometrze Zawodów WUP Kraków oraz na analizach Akademii Pożarniczej, z możliwością corocznej aktualizacji. W tabeli kryteriów warto wprowadzić odpowiednie odwołanie: „Projekt obejmuje wsparcie kompetencji lub kwalifikacji w zawodach ujętych w Liście zawodów krytycznych dla bezpieczeństwa i obronności województwa małopolskiego, stanowiącej załącznik do regulaminu wyboru projektów”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Powiązanie wsparcia z obiektywnie określoną listą zawodów krytycznych zwiększa transparentność oceny i ogranicza ryzyko finansowania szkoleń, które tylko nominalnie wpisują się w cel działania. Lista oparta na Barometrze WUP Kraków bazuje na corocznie aktualizowanych danych z rynku pracy, co zapewnia jej adekwatność. Powiązanie z analizami Akademii Pożarniczej zapewnia z kolei perspektywę bezpieczeństwa i obronności, która w danych rynku pracy nie jest wprost ujęta.	W SZOP ujęto m.in. następujący zapis: <i>W ramach typu projektu B realizowane będzie wsparcie dla rozwoju umiejętności, kompetencji lub nabywania kwalifikacji w zakresie zawodów krytycznych z punktu widzenia bezpieczeństwa i obronności oraz w zakresie technologii podwójnego zastosowania poprzez działania edukacyjne dla kadr (w szczególności przedsiębiorstw) wykonujących zawody krytyczne z punktu widzenia bezpieczeństwa tj. w szczególności:</i> - mechanicy, mechatronicy, elektromechanicy, operatorzy obrabiarek CNC (szkolenia/kursy np. z zakresu serwisu lub obsługi sprzętu wojskowego, produkcji części zamiennych, rozwoju technologii dronów, obsługi systemów bezzatłogowych, druku 3D w produkcji elementów technicznych, mechaniki pojazdów specjalnych, regeneracji elementów technicznych), - elektrycy, elektronicy, energetycy, automatycy (szkolenia/kursy np. dot. utrzymania infrastruktury energetycznej, obsługi systemów awaryjnych, ochrony infrastruktury krytycznej, energetyki odnawialnej w sytuacjach kryzysowych, zarządzanie mikroinstalacjami energetycznymi), - technicy optycy, technicy mechaniki precyzyjnej (szkolenia/kurs np. metrologia optyczna, kalibracja i justowanie układów optycznych, systemy wizyjne w kontroli jakości, bezpieczeństwo pracy z promieniowaniem optycznym), - technicy ochrony fizycznej osób i mienia, technicy pożarnictwa (szkolenia/kurs np. zarządzanie bezpieczeństwem obiektów strategicznych, procedury reagowania kryzysowego),

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			— — —	- technicy budownictwa, robót wykończeniowych, inżynierii sanitarnej, monterzy izolacji przemysłowych, sieci i instalacji sanitarnych, operatorzy maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych, technicy geolodzy, wiertnicy (szkolenia/kurs np. ocena i zabezpieczenie obiektów, odbudowa/naprawa infrastruktury krytycznej w razie zniszczeń, budowa mostów i przepraw tymczasowych, kurs operatora ładowarki, stabilizacja gruntów), - technicy transportu drogowego, kolejowego, lotniczego, logistycy, spedytorzy (szkolenia/kurs np. diagnostyka i obsługa systemów awioniki, zabezpieczenie operacji lotniczych, reagowanie na sytuacje awaryjne, obsługa systemów sterowania ruchem, monitorowanie bezpieczeństwa, zarządzanie łańcuchem dostaw w warunkach kryzysowych, logistyka w sytuacjach nadzwyczajnych), - informatycy, programiści, teleinformatycy (szkolenia/kursy np. ochrona systemów teleinformatycznych, reagowanie na cyberataki, zarządzanie danymi krytycznymi, podstawy kryptografii, zarządzanie incydentami cyberbezpieczeństwa, sztuczna inteligencja w analizie zagrożeń), - pracownicy zajmujący się produkcją sprzętu medycznego (szkolenia/kursy np. służące zwiększeniu możliwości produkcyjnych sprzętu niezbędnego w sytuacji kryzysowej), - pracownicy zajmujący się bezpieczeństwem dostaw wody i ciepła systemowego (szkolenia/kursy np. zarządzanie incydentami cyberbezpieczeństwa, sztuczna inteligencja w analizie zagrożeń, ochrona systemów dostaw wody/ciepła), - technicy analitycy, technicy technologii chemicznej (szkolenia/kurs np. rozpoznawanie zagrożeń chemicznych i biologicznych, wsparcie laboratoriów kryzysowych, chemia materiałów wybuchowych (w wersji kontrolowanej)),

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			UWAGA 6 – Działanie 2.11 typ B (PSP-CEL Centrum Edukacyjno-Logistyczne) (1) Zapis projektu uchwały: Tabela kryteriów dla działania 2.11 typ B obejmuje budowę zaplecza logistycznego na potrzeby sytuacji kryzysowych, z imiennie wskazanym beneficjentem (Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie, alokacja 4,76 mln EUR). Nie zawiera odniesienia do rozporządzenia MSWiA z dnia 9 lipca 2025 r. w sprawie sposobu utrzymywania zasobów ochrony ludności (Dz. U. 2025 poz. 1201) ani do wymogów dotyczących protokołów współpracy z gminami i powiatami w zakresie dystrybucji zasobów. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zauważyć, że wartość zaplecza logistycznego w sytuacji kryzysowej zależy nie tylko od jego pojemności i wyposażenia, ale przede wszystkim od czasu reakcji do gmin i powiatów. Z doświadczeń prowadzonego w mojej Gminie pilotażu wynika, że hub-based pre-staging pozwala na osiągnięcie gotowości dystrybucyjnej w czasie istotnie krótszym niż model dystrybucji ad hoc. Z perspektywy gmin powiatu nowotarskiego odległość do Świnnej Poręby wynosi ponad 80 km, co w warunkach kryzysu przekraczających 4 godziny może oznaczać brak pomocy w pierwszych krytycznych godzinach.	<i>neutralizacja zagrożeń CBRN (chemicznych, biologicznych, radiologicznych, nuklearnych),</i> <i>- technicy technologii żywności, technicy żywienia i usług gastronomicznych, technicy przetwórstwa (szkolenia/kursy np. żywienie zbiorowe i organizacja punktów żywienia w kryzysie, bezpieczne przechowywanie, zarządzanie łańcuchem chłodniczym i minimalizacja strat żywności).</i> UWAGA 6 - wyjaśnienie Przywołane rozporządzenie dotyczy sposobu utrzymywania zasobów ochrony ludności przez organy ochrony ludności, o których mowa w art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej. Zgodnie z treścią art. 17 ust 1 pkt 2 wnioskodawca tj. Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie nie jest organem ochrony ludności tylko podmiotem ochrony ludności. Art. 33 ust 3 ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej określa obowiązek zapewnienia przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starostę oraz wojewodę zasobów ochrony ludności niezbędnych do wykonywania przez co najmniej 3 dni trwania zagrożenia zadań ochrony ludności i obrony cywilnej w zakresie: 1) zapewnienia dostępu do wody i żywności; 2) zapewnienia dostępu do produktów leczniczych i udzielania pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz świadczeń opieki zdrowotnej; 3) wsparcia realizacji zadań ratowniczych; 4) zapewnienia powiadamiania, ostrzegania i

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować dodanie w działaniu 2.11 typ B kryterium specyficznego o brzmieniu: „Wnioskodawca przedstawi we wniosku koncepcję funkcjonowania zaplecza logistycznego zgodną z rozporządzeniem MSWiA z dnia 9 lipca 2025 r. w sprawie sposobu utrzymywania zasobów ochrony ludności (Dz. U. 2025 poz. 1201), w tym: (a) wskazane czasy reakcji do poszczególnych powiatów województwa; (b) zasady współpracy z gminami i powiatami w zakresie pre-stagingu i dystrybucji zasobów; (c) opis stosowanych procedur w sytuacjach masowych (np. dystrybucja jodku potasu, środków ochrony osobistej, wody pitnej)”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Centrum Edukacyjno-Logistyczne, jako element systemu OL/OC, powinno być wyposażone w uzgodnione z gminami protokoły dystrybucyjne; w przeciwnym razie może pełnić funkcję jedynie magazynu zasobów. Proponowane kryterium nie podważa zasadności samego projektu; wnosi jedynie wymóg, by koncepcja funkcjonowania CEL była już na etapie wniosku osadzona w pakiecie wykonawczym do u.o.l.o.c. oraz w realiach geograficznych i organizacyjnych Małopolski. — — —	alarmowania ludności; 5) zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego; 6) zapewnienia łączności z organami ochrony ludności i podmiotami ochrony ludności; 7) funkcjonowania obiektów zbiorowej ochrony. Tym samym zaproponowane kryterium nie jest właściwe ze względu na status i charakter wnioskodawcy. Obiekt będący przedmiotem projektu będzie mógł być wykorzystany jako zaplecze magazynowo - dystrybucyjne na potrzeby gromadzenia zasobów ochrony ludności przez Wojewodę Małopolskiego lub Marszałka Województwa Małopolskiego jednak należy traktować to jako zadanie zlecone KW PSP w Krakowie, a ustawowo właściwe ww. organom. W efekcie określenie zasad funkcjonowania przedmiotowego obiektu jako centrum logistycznego zasobów ochrony ludności w tym: określenie czasów reakcji, zasad współpracy z poszczególnymi powiatami i gminami, określenie procedur w sytuacjach masowych oraz uzgodnienie protokołów dystrybucyjnych, znajduje się poza kompetencjami właściwymi dla wnioskodawcy i może zostać zrealizowane na późniejszym etapie przez właściwe organy ochrony ludności. Obiekt będący przedmiotem projektu pełnił będzie dwie zasadnicze funkcje: 1) hubu logistycznego w czasie realizacji własnych i zleczanych zadań jednostkom PSP woj. małopolskiego w zakresie gromadzenia, sortowania, magazynowania i dystrybuowania różnego rodzaju asortymentu;

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			UWAGA 7 – Definicje horyzontalne (1) Zapis projektu uchwały: W projektach uchwał na działania 12.1, 14.3 A/B/C oraz 15.2A pojawia się wielokrotnie pojęcie „podwójne zastosowanie” / „dual-use”, bez definicji w żadnym z dokumentów oraz bez odniesienia do innego dokumentu, który by je definiował. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zauważyć, że pojęcie to ma w terminologii NATO/UE konkretne znaczenie (infrastruktura cywilna o jednoczesnej przydatności kryzysowej lub obronnej), a w prawie polskim ma swój odpowiednik w postaci obiektów zbiorowej ochrony i miejsc doraźnego schronienia w rozumieniu rozdziału 9 u.o.l.o.c. Brak definicji może prowadzić do różnej interpretacji przez Komisję Oceny Projektów oraz przez wnioskodawców. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować, by przed ogłoszeniem naborów w działaniach posługujących się pojęciem „podwójnego zastosowania” Instytucja Zarządzająca opublikowała załącznik definicyjny (glosariusz) wiążący to pojęcie z odpowiednimi instytucjami prawnymi z u.o.l.o.c. Projekt definicji: „Infrastruktura podwójnego zastosowania w rozumieniu programu FEM 2021–2027 to infrastruktura, która (a) w okresie pokoju realizuje określoną funkcję cywilną oraz (b) jednocześnie została wpisana lub jest planowana do wpisania do Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony (CEOZO) jako obiekt zbiorowej ochrony lub miejsce doraźnego schronienia w rozumieniu rozdziału 9 u.o.l.o.c., albo	2) centrum szkoleniowego w zakresie bezpieczeństwa i ratownictwa. W związku z powyższym zaproponowane kryterium nie jest spójne z charakterem projektu. UWAGA 7 – Wyjaśnienie – Definicje horyzontalne Zastosowanie jednolitej definicji tego pojęcia – w proponowanym brzmieniu – nie jest możliwe. Na przykładzie działania 12.1 przewidującego wsparcie dla publicznej infrastruktury badawczej, ukierunkowanej na rozwój nowoczesnych technologii podwójnego zastosowania związanych z obszarem technologii kosmicznych: infrastruktura ta nie spełniałaby przesłanek w ppkt a i b proponowanej definicji, a mimo to – wpisuje się w obszar dual use, zgodnie z uzasadnieniem zawartym w programie, stosownie do specyfiki celu szczegółowego 1.7 EFRR. Infrastruktura ta jest przeznaczona do działalności badawczo-rozwojowej, której rezultaty mogą mieć zastosowanie zarówno do celów cywilnych, jak i wojskowych. Stanowi wkład w realizację krajowej i europejskiej bazy technologiczno-przemysłowej, wspierającej również potencjał sektora bezpieczeństwa i obronności. Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/1914, zdolności przemysłowe służące wspieraniu zdolności obronnych powinny odnosić się do rozwoju technologicznego i wytwarzania produktów związanych z obronnością i innych produktów do celów obronnych

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			posiada potwierdzenie właściwego miejscowo organu ochrony ludności o przydatności do wykorzystania w sytuacji zagrożenia”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Wprowadzenie spójnej definicji ogranicza uznaniowość oceny i zwiększa jej przewidywalność dla wnioskodawców. Powiązanie definicji z CEOZO i z rozdziałem 9 u.o.l.o.c. operacjonalizuje pojęcie „dual-use” jako konkretny, weryfikowalny stan prawny, a nie jako deklarację we wniosku.	w rozumieniu rozporządzenia Rady (UE) 2025/1106 z 27 maja 2025 r. ustanawiającego instrument SAFE, w szczególności produktów określonych w art. 1 tego rozporządzenia. Do tego rodzaju produktów rozporządzenie zalicza m.in. zasoby kosmiczne. W zakresie działania 14.3 typ A, B, C w karcie SzOP działania znajduje się odniesienie do Ustawy z dnia 5 grudnia 2024r., która reguluje pojęcie „podwójne zastosowanie”, dodatkowo w karcie działaniu 14.3 został zastosowany zamknięty katalog dotyczący funkcji podwójnego zastosowania oraz funkcji prawniczej na gotowość cywilna. W związku z tym proponujemy utrzymać dotychczasowe podejście polegające na definiowaniu podwójnego zastosowania przez pryzmat specyfiki danego celu szczegółowego lub działania, które wpisuje się w program zatwierdzony przez KE oraz zmieniony pakiet legislacyjny UE.
13.1 Wzmacnianie bezpieczeństwa wodnego Typy A. Bezpieczeństwo działania systemów wodno – kanalizacyjnych i B. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę do spożycia (tryb niekonkurencyjny)				
6.	Pomoc publiczna	Stowarzyszenie Metropolia Krakowska	Wnioskuję się o dodanie zapisu, że przy projektach dotyczących zbiorowego zaopatrzenia w wodę ocena pomocy publicznej uwzględnia lokalny, monopolowy charakter usługi, obowiązek ustawowy gminy oraz brak działania na rynku konkurencyjnym — o ile infrastruktura nie jest wykorzystywana komercyjnie poza zakresem usługi publicznej.	Wyjaśnienie W związku z trwającymi pracami nad doszczegółowieniem projektu, punkt dotyczący procedowania kryteriów wyboru projektów dla Działania 13.1 Wzmacnianie bezpieczeństwa wodnego dla typu projektu A. Bezpieczeństwo działania systemów wodno – kanalizacyjnych (tryb niekonkurencyjny) oraz dla typu projektu B. Rozwój

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			Projekty dotyczące zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków często mają lokalny charakter infrastruktury, są realizowane w warunkach monopolu naturalnego i nie wiążą się z działalnością konkurencyjną ani z oddziaływaniem na handel między państwami UE. Warto, aby kryterium lub jego interpretacja wyraźnie wskazywała możliwość uwzględnienia tych okoliczności przy ocenie występowania pomocy publicznej, o ile infrastruktura nie jest wykorzystywana komercyjnie poza zakresem usługi publicznej.	systemów zaopatrzenia w wodę do spożycia (tryb niekonkurencyjny) zostaje wycofany z agendy posiedzenia. Kryteria dla całego działania 13.1 (zarówno dla trybu konkurencyjnego jak i niekonkurencyjnego) wraz z odpowiedziami na uwagi zostaną przedstawione na kolejnym posiedzeniu KM.
7.	Diagnoza potrzeb w zakresie zachowania ciągłości dostaw wody	Stowarzyszenie Metropolia Krakowska	Pkt. 2 Czy projekt przyczyni się do zapewnienia technicznych możliwości utrzymania dostaw wody co najmniej na poziomie zapotrzebowania fizjologicznego przez okres co najmniej 3 dni w warunkach kryzysowych 2,5 dm³/os./dobę to minimum biologiczne, ale nie obejmuje potrzeb sanitarnych, szpitali, szkół, DPS, OSP, produkcji żywności itp.	Wyjaśnienie W związku z trwającymi pracami nad doszczegółowieniem projektu, punkt dotyczący procedowania kryteriów wyboru projektów dla Działania 13.1 Wzmacnianie bezpieczeństwa wodnego dla typu projektu A. Bezpieczeństwo działania systemów wodno – kanalizacyjnych (tryb niekonkurencyjny) oraz dla typu projektu B. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę do spożycia (tryb niekonkurencyjny) zostaje wycofany z agendy posiedzenia. Kryteria dla całego działania 13.1 (zarówno dla trybu konkurencyjnego jak i niekonkurencyjnego) wraz z odpowiedziami na uwagi zostaną przedstawione na kolejnym posiedzeniu KM.
8.	Uwaga ogólna	Stowarzyszenie Metropolia Krakowska	Brak kryterium premiującego projekty zwiększające efektywność i odporność systemów wodociągowych, w tym ograniczanie strat wody oraz zabezpieczenie dostaw dla infrastruktury kluczowej społecznie.	Wyjaśnienie W związku z trwającymi pracami nad doszczegółowieniem projektu, punkt dotyczący procedowania kryteriów wyboru projektów dla Działania 13.1 Wzmacnianie bezpieczeństwa wodnego dla typu projektu A. Bezpieczeństwo działania

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			Zasadne jest premiowanie projektów zapewniających ograniczenie strat wody, bezpieczeństwo wodne i ciągłość dostaw dla infrastruktury istotnej społecznie (m.in. szkół, placówek ochrony zdrowia, DPS-ów, OSP, zabudowy wielorodzinnej).	systemów wodno – kanalizacyjnych (tryb niekonkurencyjny) oraz dla typu projektu B. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę do spożycia (tryb niekonkurencyjny) zostaje wycofany z agendy posiedzenia. Kryteria dla całego działania 13.1 (zarówno dla trybu konkurencyjnego jak i niekonkurencyjnego) wraz z odpowiedziami na uwagi zostaną przedstawione na kolejnym posiedzeniu KM.
9.	Diagnoza potrzeb w zakresie zachowania ciągłości dostaw wody	Stowarzyszenie Dobroczynne "Res Sacra Miser"	W ramach kryterium weryfikacji podlegnie spójność projektu z diagnozą potrzeb w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa działania systemów zaopatrzenia w wodę. W ramach kryterium ocenie podlega: 1. Czy zaplanowane w projekcie działania wynikają z przedstawionej analizy zagrożeń oraz diagnozy potrzeb gminy w zakresie zachowania ciągłości dostaw wody, w tym na wypadek wystąpienie sytuacji o charakterze kryzysowym (jeśli dotyczy), 2. Czy projekt przyczyni się do zapewnienia technicznych możliwości utrzymania dostaw wody na poziomie zapotrzebowania fizjologicznego przez okres co najmniej 3 dni w warunkach kryzysowych Przez zapotrzebowanie fizjologiczne rozumie się ilość wody, która pokrywa potrzeby niezbędne dla przetrwania ludności, ustalona na poziomie 2,5 dm³/na osobę na dobę. Ocena będzie prowadzona na podstawie informacji zawartych we wniosku o dofinansowanie lub załączonej diagnozy/analizy w zakresie zapewnienie bezpieczeństwa systemów zaopatrzenia w wodę.	Wyjaśnienie W związku z trwającymi pracami nad doszczegółowieniem projektu, punkt dotyczący procedowania kryteriów wyboru projektów dla Działania 13.1 Wzmacnianie bezpieczeństwa wodnego dla typu projektu A. Bezpieczeństwo działania systemów wodno – kanalizacyjnych (tryb niekonkurencyjny) oraz dla typu projektu B. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę do spożycia (tryb niekonkurencyjny) zostaje wycofany z agendy posiedzenia. Kryteria dla całego działania 13.1 (zarówno dla trybu konkurencyjnego jak i niekonkurencyjnego) wraz z odpowiedziami na uwagi zostaną przedstawione na kolejnym posiedzeniu KM.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			Proszę o wytłumaczenie i informacje o zakresie projektu wdrażanego w trybie niekonkurencyjnym (nie przekazano fiszki tego projektu). Czy brzmienie kryteriów może wskazywać na to, że projekt realizowany będzie w partnerstwach z gminami, skoro diagnoza potrzeb odbywa się na poziomie gmin. Czy w kontekście bardzo rozbudowanych kryteriów w tym zakresie dla poddziałania 13.2 (gdzie największą ilość punktów zdobywa się za dostarczenie wody znacznie powyżej poziomu 2,5 dm ³ na osobę lub za odbiór ścieków) nie jest zasadne wskazanie analogicznych kryteriów tutaj?	
10.	Uwagi do działania 13.1 A i B	Unia Miasteczek Polskich	Każdą uwagę przedstawiam w strukturze: (1) zapis projektu uchwały, (2) analiza pod kątem ochrony ludności i obrony cywilnej, (3) propozycja zmiany, (4) uzasadnienie propozycji zmiany. UWAGA 1 – Kryterium merytoryczne „Diagnoza potrzeb w zakresie zachowania ciągłości dostaw wody” – minimalny okres dostaw wody w warunkach kryzysowych (1) Zapis projektu uchwały: W kryterium merytorycznym „Diagnoza potrzeb w zakresie zachowania ciągłości dostaw wody” punkt 2 brzmi: „Czy projekt przyczyni się do zapewnienia technicznych możliwości utrzymania dostaw wody na poziomie zapotrzebowania fizjologicznego przez okres co najmniej 3 dni w warunkach kryzysowych. Przez zapotrzebowanie fizjologiczne rozumie się ilość wody, która pokrywa potrzeby niezbędne dla przetrwania ludności, ustalona na poziomie 2,5 dm³ na osobę na dobę”. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zwrócić uwagę, że proponowany w Działaniu 13.1 próg 3 dni dla infrastruktury	Wyjaśnienie W związku z trwającymi pracami nad doszczegółowieniem projektu, punkt dotyczący procedowania kryteriów wyboru projektów dla Działania 13.1 Wzmacnianie bezpieczeństwa wodnego dla typu projektu A. Bezpieczeństwo działania systemów wodno – kanalizacyjnych (tryb niekonkurencyjny) oraz dla typu projektu B. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę do spożycia (tryb niekonkurencyjny) zostaje wycofany z agendy posiedzenia. Kryteria dla całego działania 13.1 (zarówno dla trybu konkurencyjnego jak i niekonkurencyjnego) wraz z odpowiedziami na uwagi zostaną przedstawione na kolejnym posiedzeniu KM.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			wodociągowej budzi wątpliwości w świetle obowiązującego stanu prawnego. Sama Ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz. U. 2024 poz. 1907) w art. 8 wymienia zaopatrzenie w wodę jako odrębną – drugą po schronieniu – kategorię infrastruktury niezbędnej do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, nie wprowadzając przy tym żadnego progu czasowego dla tego zaopatrzenia. Co więcej, rozporządzenie wykonawcze MSWiA z 28 sierpnia 2025 r. w sprawie sposobu utrzymywania zasobów ochrony ludności (Dz. U. 2025 poz. 1201) w § 2 ust. 2 stanowi wprost: „Infrastrukturę zapewniającą dostęp do wody utrzymuje się w sposób umożliwiający nieprzerwane korzystanie z niej w sytuacji zagrożenia”. Standardem ustawowym i wykonawczym dla zaopatrzenia w wodę jest zatem nieprzerwane korzystanie, nie zaś korzystanie ograniczone do określonej liczby dni. Próg 3 dni pojawia się natomiast w polskim porządku prawnym wyłącznie w kontekstach wąskich i kontekstowych: w rozporządzeniu MSWiA z 4 listopada 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 1548) jako standard zaopatrzenia w wodę dla budowli ochronnych powyżej 48 godzin czasu ochrony (3 dm³ na osobę na dobę) oraz w Programie Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej (M.P. 2025 poz. 1143) jako standard samowystarczalności energetycznej obiektów. W obu tych przypadkach próg 3 dni dotyczy ograniczonych w czasie kontekstów ochronnych – schronu lub wydzielonego obiektu – nie zaś sieci wodociągowej obsługującej miasto lub gminę. Działanie 13.1 dotyczy natomiast fundamentu zaopatrzenia w wodę – systemów wodno-kanalizacyjnych oraz systemów zaopatrzenia w wodę do spożycia – których ustawowym standardem zgodnie z art. 8 u.o.l.o.c. oraz § 2 ust. 2 rozporządzenia z 28 sierpnia 2025 r. jest nieprzerwane funkcjonowanie.	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			Pozwalam sobie przy tym zauważyć, że często przywoływany w dyskusji o polskim systemie OL/OC fiński standard 72 godzin nie odnosi się do infrastruktury państwowej lub samorządowej, lecz do samowystarczalności pojedynczego obywatela i jego gospodarstwa domowego. Te 72 godziny mają w modelu fińskim dać państwu i samorządowi czas na uruchomienie swoich systemów wsparcia – punktów dystrybucyjnych, beczkowsów, mobilnych stacji uzdatniania – które następnie funkcjonują tak długo, jak wymaga tego sytuacja kryzysowa. Doświadczenia z powodzi we wrześniu 2024 r. w południowej Polsce, m.in. w Stroniu Śląskim i Łądku-Zdroju, gdzie okres bez dostępu do wody zdatnej do spożycia wynosił od 7 do 10 dni, oraz doświadczenia ukraińskie z lat 2022–2025, gdzie ataki na infrastrukturę wodociągową prowadzą do przerw w dostawie wody trwających tygodnie, jednoznacznie wskazują, że standard 3-dniowy dla infrastruktury systemowej jest niewystarczający. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować zmianę brzmienia punktu 2 kryterium na: „Czy projekt przyczyni się do zapewnienia technicznych możliwości utrzymania dostaw wody na poziomie zapotrzebowania fizjologicznego przez okres co najmniej 7 dni w warunkach kryzysowych. Przez zapotrzebowanie fizjologiczne rozumie się ilość wody, która pokrywa potrzeby niezbędne dla przetrwania ludności, ustalona na poziomie 2,5 dm³ na osobę na dobę”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Proponowana zmiana progu z 3 na co najmniej 7 dni wpisuje Działanie 13.1 w obowiązujący standard ustawowy „nieprzerwanego korzystania” z infrastruktury wodociągowej, ustanowiony w art. 8 u.o.l.o.c. oraz w § 2 ust. 2 rozporządzenia MSWiA z 28 sierpnia 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 1201). Próg 7 dni nadal jest progiem znacznie niższym niż „nieprzerwane	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			korzystanie”, ale jest progiem realnym, sprawdzonym empirycznie w warunkach polskiej powodzi 2024 r., i pozwala uniknąć paradoksu finansowania infrastruktury wodociągowej zaprojektowanej na czas krótszy niż realne scenariusze kryzysowe. Wprowadzenie progu 7 dni nie generuje istotnego wzrostu kosztów inwestycji w stosunku do progu 3 dni – wymaga jedynie odpowiedniego doboru pojemności zbiorników rezerwowych oraz redundancji źródeł zasilania. UWAGA 2 – Kryterium merytoryczne „Diagnoza potrzeb” – klauzula „jeśli dotyczy” w punkcie 1 (1) Zapis projektu uchwały: W kryterium merytorycznym „Diagnoza potrzeb w zakresie zachowania ciągłości dostaw wody” punkt 1 brzmi: „Czy zaplanowane w projekcie działania wynikają z przedstawionej analizy zagrożeń oraz diagnozy potrzeb gminy w zakresie zachowania ciągłości dostaw wody, w tym na wypadek wystąpienie sytuacji o charakterze kryzysowym (jeśli dotyczy)”. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zwrócić uwagę, że klauzula „jeśli dotyczy” w odniesieniu do analizy zagrożeń kryzysowych pozostawia możliwość zwolnienia wnioskodawców z obowiązku przedstawienia takiej analizy. W działaniu, którego nazwa brzmi „Wzmacnianie bezpieczeństwa wodnego”, analiza zagrożeń kryzysowych powinna być rdzeniem oceny merytorycznej, nie elementem opcjonalnym. Bez takiej analizy ocena wniosku traci swoje zakotwiczenie merytoryczne, a inwestycja może zostać zaprojektowana wyłącznie w odniesieniu do scenariuszy awarii pokojowej. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować wykreślenie klauzuli „(jeśli dotyczy)” z punktu 1 kryterium oraz nadanie mu	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			brzmienia: „Czy zaplanowane w projekcie działania wynikają z przedstawionej analizy zagrożeń oraz diagnozy potrzeb gminy w zakresie zachowania ciągłości dostaw wody, w tym na wypadek wystąpienia sytuacji o charakterze kryzysowym”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Wymaganie analizy zagrożeń jako elementu obligatoryjnego, a nie opcjonalnego, jest spójne z nazwą działania, z celem szczegółowym 2(v) („odporność wodna”) oraz z obowiązkami wójta wynikającymi z art. 10 ust. 1 pkt 7 u.o.l.o.c. Każda gmina, która ubiega się o środki na bezpieczeństwo wodne, powinna móc wykazać, jakie konkretnie zagrożenia uzasadniają planowaną inwestycję; w przeciwnym razie środki mogą zostać przeznaczone na inwestycje rozwojowe, które wpisują się w cel rozwojowy działania, ale nie wpisują się w jego cel kryzysowy. UWAGA 3 – Brak kryterium specyficznego dotyczącego redundancji zasilania energetycznego (1) Zapis projektu uchwały: Tabela kryteriów dla Działania 13.1 nie zawiera kryterium specyficznego odnoszącego się do redundancji zasilania energetycznego obiektów infrastruktury wodno-kanalizacyjnej finansowanych w ramach działania (pompownie, hydrofornie, stacje uzdatniania wody). (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zauważyć, że stacja uzdatniania wody bez awaryjnego źródła zasilania przestaje funkcjonować w pierwszych godzinach blackoutu, niezależnie od jakości pozostałych elementów infrastruktury. Doświadczenia powodzi z września 2024 r. w południowej Polsce wskazują, że awaria zasilania była pierwszą przyczyną przerwania dostaw wody, wyprzedzającą uszkodzenia mechaniczne sieci. Rozporządzenie MSWiA z 4 listopada 2025 r. (Dz. U.	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			2025 poz. 1548) wprost wymaga zapewnienia zapasowego źródła zasilania w energię elektryczną dla budowli ochronnych wyposażonych w zapasowe ujęcie wody (§ 48 ust. 4); analogiczny standard powinien być uwzględniony dla infrastruktury wodociągowej finansowanej w ramach Działania 13.1. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować dodanie w Działaniu 13.1 kryterium specyficznego o brzmieniu: „Czy obiekty infrastruktury wodno-kanalizacyjnej objęte projektem (pompownie, hydrofornie, stacje uzdatniania wody) są wyposażone w awaryjne źródło zasilania zapewniające ciągłość ich pracy przez okres co najmniej 7 dni w warunkach braku zasilania z sieci publicznej. Dopuszcza się następujące rozwiązania: (a) instalacja fotowoltaiczna w konfiguracji hybrydowej (on-grid/off-grid) wyposażona w magazyn energii o pojemności adekwatnej do zapotrzebowania obiektu, (b) agregat prądotwórczy wraz z zapasem paliwa pokrywającym co najmniej 7 dni pracy, (c) inne rozwiązania zapewniające analogiczny poziom autonomii energetycznej”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Wymóg redundancji zasilania wzmacnia rzeczywistą wartość operacyjną finansowanych inwestycji. Inwestycja w zaawansowaną stację uzdatniania, która nie jest wyposażona w awaryjne źródło zasilania, traci swoją wartość w pierwszych godzinach kryzysu energetycznego. Polska ma scentralizowaną i podatną na zakłócenia sieć energetyczną, co czyni ten wymóg szczególnie istotnym. Koszt redundancji zasilania w stosunku do całkowitego kosztu inwestycji jest niewielki, a korzyść w warunkach kryzysu fundamentalna. UWAGA 4 – Brak jednoznacznego dopuszczenia mobilnych stacji uzdatniania wody jako wydatku kwalifikowalnego	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(1) Zapis projektu uchwały: W karcie działania 13.1 oraz w tabeli kryteriów wyboru projektów nie znajduje się jednoznaczne potwierdzenie, że mobilne stacje uzdatniania wody mogą być przedmiotem dofinansowania w ramach typu A lub B. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zwrócić uwagę, że mobilne stacje uzdatniania wody zostały wprost wskazane w Programie Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025–2026 (M.P. 2025 poz. 1143) jako element zasobów OL/OC, których pozyskanie ma być wspierane. W odróżnieniu od inwestycji stacjonarnych ich zaletą jest mobilność, która pozwala dostarczyć wodę do dowolnego punktu na obszarze gminy lub powiatu w sytuacji, gdy infrastruktura stacjonarna jest uszkodzona, skażona lub odcięta. Dla małych gmin wiejskich, w których koszt redundancji infrastruktury stacjonarnej może przekraczać dostępne środki, mobilne stacje uzdatniania stanowią racjonalne rozwiązanie zapewniające realny poziom odporności wodnej. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować doprecyzowanie zakresu wsparcia w Działaniu 13.1 typ A poprzez dodanie wyraźnego wskazania w karcie działania lub w kryterium specyficznym, że dofinansowanie obejmuje również zakup mobilnych stacji uzdatniania wody, jak również środków transportu do ich obsługi (cysterny, beczkowozy), wraz z ich wyposażeniem oraz zapleczem serwisowym. Proponowane brzmienie: „W ramach typu A wsparciem objęte są również zakupy mobilnych stacji uzdatniania wody, cystern i beczkowozów wraz z wyposażeniem oraz zapleczem serwisowym, służących zapewnieniu zaopatrzenia w wodę w warunkach kryzysowych”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Wprowadzenie tego doprecyzowania zwiększa elastyczność wsparcia, umożliwia	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			korzystanie z działania także mniejszym gminom oraz pozwala na budowę regionalnej rezerwy mobilnych zasobów wodnych, która może być wykorzystywana wzajemnie pomiędzy gminami w ramach porozumień zawieranych na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 5 u.o.l.o.c. Bez wyraźnego dopuszczenia mobilnych stacji uzdatniania wody w karcie działania istnieje ryzyko, że Komisja Oceny Projektów uzna takie wydatki za niekwalifikowalne ze względu na nieuwzględnienie ich w opisie typu projektu. UWAGA 5 – Koordynacja z wojewódzkim planem ewakuacji ludności (1) Zapis projektu uchwały: Tabela kryteriów dla Działania 13.1 nie zawiera odniesienia do wojewódzkiego planu ewakuacji ludności sporządzanego przez Wojewodę na podstawie art. 11 ust. 1 pkt 5 u.o.l.o.c. oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2025 r.(Dz. U. 2025 poz. 765). (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zauważyć, że w sytuacji kryzysowej, w której uruchamiana jest ewakuacja ludności, miejsca przyjęcia ewakuowanych wymagają zapewnienia zaopatrzenia w wodę. Inwestycje finansowane w ramach Działania 13.1 mogą zatem pełnić istotną rolę zarówno dla mieszkańców gminy macierzystej, jak i dla osób ewakuowanych z innych obszarów województwa. Mając jednocześnie świadomość, że wojewódzki plan ewakuacji ludności jest dokumentem pierwszego etapu wdrożenia, w naturalny sposób podlegającym aktualizacjom, nie wydaje się zasadne uzależnianie kwalifikowalności projektu od jego sztywnej zgodności z aktualną wersją planu. Zasadne natomiast wydaje się zachęcenie wnioskodawców do przemyślenia projektu w kontekście tego planu.	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować dodanie w Działaniu 13.1 kryterium specyficznego o charakterze rekomendacyjnym, opcjonalnie z wagą punktową w działaniach konkurencyjnych, o brzmieniu: „Czy wnioskodawca w opisie projektu rozważył koordynację inwestycji z wojewódzkim planem ewakuacji ludności sporządzanym na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2025 r. w sprawie ewakuacji ludności oraz zabezpieczenia mienia (Dz. U. 2025 poz. 765), w szczególności w zakresie potencjalnego wykorzystania finansowanej infrastruktury dla zapewnienia zaopatrzenia w wodę miejscom przyjęcia ewakuowanych”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Sformułowanie kryterium w trybie rekomendacyjnym, a nie restrykcyjnym, pozwala uniknąć ryzyka, że zmiany w wojewódzkim planie ewakuacji prowadziłyby do zakwestionowania zasadności wcześniej zaakceptowanych projektów. Jednocześnie kryterium to wprowadza element myślenia o inwestycji wodnej w kontekście szerszego systemu OL/OC województwa, co pozwala na lepsze ukierunkowanie środków oraz na ich potencjalne synergiczne wykorzystanie. UWAGA 6 – Brak wymogu oceny ryzyka skażenia źródła wody (1) Zapis projektu uchwały: Tabela kryteriów dla Działania 13.1 nie zawiera kryterium odnoszącego się do oceny ryzyka skażenia źródła wody surowej oraz zdolności inwestycji do pracy z alternatywnymi źródłami wody w sytuacji takiego skażenia. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zauważyć, że w warunkach kryzysu, zarówno wojennego, jak i powodziowego, ryzyko skażenia ujęcia wody surowej jest realne. Stacja uzdatniania wody, która została zaprojektowana wyłącznie pod kątem jednego	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			typu wody surowej (na przykład wyłącznie ujęcia powierzchniowego lub wyłącznie ujęcia głębinowego), w sytuacji skażenia tego źródła traci swoją funkcjonalność. Inwestycja, która z założenia umożliwia pracę z różnymi typami źródeł (ujęcie powierzchniowe, studnie głębinowe, woda dowożona zewnątrz), zapewnia istotnie wyższy poziom odporności w warunkach kryzysowych. Z doświadczeń ukraińskich oraz z analiz prowadzonych w ramach pilotażu OL/OC w mojej Gminie wynika, że redundancja źródeł wody jest jednym z najistotniejszych czynników odporności systemu wodnego. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować dodanie w Działaniu 13.1 kryterium specyficznego o brzmieniu: „Czy projekt uwzględnia ocenę ryzyka skażenia źródła wody surowej oraz przewiduje rozwiązania umożliwiające pracę infrastruktury z alternatywnymi źródłami wody w przypadku skażenia źródła pierwotnego (np. obsługę wody dowożonej, możliwość przełączenia na rezerwowe ujęcie głębinowe, awaryjne moduły uzdatniania)”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Wprowadzenie tego kryterium nie wymaga radykalnej zmiany konstrukcji projektów; w przypadku stacji uzdatniania kwestia ta sprowadza się do uwzględnienia odpowiednich modułów technicznych już na etapie projektowania. Z perspektywy realnej odporności wodnej województwa różnica pomiędzy infrastrukturą jednoźródłową a wieloźródłową jest jednak istotna i bezpośrednio przekłada się na zdolność do utrzymania dostaw wody w sytuacji kryzysowej. Pragnę podkreślić, że niniejsze uwagi przedkładam w dobrej wierze, w przekonaniu, że Działanie 13.1 stanowi szczególnie ważny element pakietu „Silnej Małopolski”, ponieważ zaopatrzenie w wodę jest jednym z dwóch zadań własnych wójta wprost wskazanych w art. 10 ust. 1 pkt 7 u.o.l.o.c. Dlatego zależy mi, by kryteria oceny tego	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			działania w jak największym stopniu odpowiadały realnym scenariuszom kryzysowym, a nie scenariuszom standardowych awarii sieciowych.	
Działanie 13.2 Przywracanie równowagi wodnej na obszarach oddziaływania kopalń				
11.	Uwaga ogólna	Stowarzyszenie Dobroczynne "Res Sacra Miser"	Czy gminy uprawnione do aplikowania w tym konkursie mogą jednocześnie składać wnioski w 13.1 (np. na infrastrukturę odpornościową, jeśli zakres będzie inny)	Wyjaśnienie Gmina uprawniona do udziału w naborze, działaniu 13.2 może jednocześnie złożyć wniosek w naborze 13.1, pod warunkiem, że zakresy obu projektów nie będą się pokrywać.
12.	Uwaga ogólna	Stowarzyszenie Dobroczynne "Res Sacra Miser"	Pomoc publiczna – czy pomocą publiczną są objęte działania w zakresie budowy infrastruktury krytycznej?	Wyjaśnienie Nie jest możliwe jednoznaczne i odgórne określenie, czy działania w zakresie budowy infrastruktury krytycznej są objęte pomocą publiczną. Każdorazowo konieczne jest przeprowadzenie indywidualnej oceny oraz tzw. testu pomocy publicznej. Analiza ta musi bazować bezpośrednio na przesłankach wynikających z art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).
13.	Poprawność przyjętych wskaźników	Stowarzyszenie Dobroczynne "Res Sacra Miser"	Gminy obawiają się, że część projektów spełni jedynie niektóre (pojedyncze) wskaźniki, wskazane w SZOP dla tego Podziałania, tj.: 1) który wskaźnik produktu zapewni kwalifikowalność projektu w przypadku melioracji terenu niezbędnego z uwagi na zaburzenie stosunków wodnych powstałe w wyniku zaprzestania działalności górniczej a zagrażające istniejącej instalacji wod-kan podtopieniem (zagrożenie niewydolnością instalacji kanalizacji oraz oczyszczalni ścieków wynika z wysokiego poziomu wód gruntowych co powoduje	Wyjaśnienie Wnioskodawca zobowiązany jest do wyboru wskaźników adekwatnych do zakresu realizowanego projektu spośród wskaźników wskazanych w Katalogu wskaźników obligatoryjnych (Załącznik do regulaminu naboru, zgodny z wykazem wskaźników w SZOP dla Działania). Nie oznacza to, że każdy projekt musi

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			ciśnienie wód w gruncie i napór na istniejące uzbrojenie, w konsekwencji następuje większe przenikanie wód do kanalizacji co zakłóca proces technologiczny oczyszczania ścieków) 2) czy realizacja inwestycji polegającej na wykonaniu zbiornika wyrównawczego (zbiornik na wodę pitną - typu silos grawitacyjny) spełni definicję kryterium wskaźnika produktu PROG-FEMPP53 - Liczba wspartych systemów zasilania awaryjnego Czy wykazanie powyższych zakresów do realizacji (melioracja+zbiornik-silos) wyczerpie warunek niezbędnych do wykazania wskaźników produktu dla projektu? Melioracji jako takiej nie ma ujętej we wskaźnikach, działanie uchroni instalację sanitarną ale nie będzie stanowiło jej budowy ani modernizacji. Analogicznie czy realizacja inwestycji (melioracja+zbiornik-silos) będzie podstawą do wykazania wskaźników rezultatu: PROG-FEMPR54 - liczba ludności zabezpieczona dostawami wody na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych - w liczbie odpowiadającej ilości odbiorców/pojemność zbiornika (silosa) Czy wykazanie powyższego wskaźnika wyczerpie warunek niezbędnych do wykazania wskaźników rezultatu dla projektu? Jeżeli nie to jaki wskaźnik należy wybrać dla przedmiotowego zakresu (melioracja)? i czy brak możliwości dopasowania wskaźnika innego niż powyższe wyeliminuje projekt z udziału w naborze?	realizować wszystkie wskaźniki, które zostały określone w katalogu. Ponadto, jeżeli w katalogu wskaźników nie zostanie zidentyfikowany żaden wskaźnik adekwatny dla zaplanowanych w projekcie zadań, wnioskodawca może zaproponować wskaźnik, który oddawać będzie specyfikę projektu – tzw. wskaźnik własny. Wskaźnik własny dla projektu będzie musiał zostać zaakceptowany przez IZ. 1) Wskaźniki produktu odnoszą się do zadań zaplanowanych w projekcie i są związane z wydatkami ponoszonymi w ramach projektu na konkretne zadania/inwestycje, dlatego należy wybrać wskaźniki, które odpowiadają realizowanym w projekcie zadaniom. 2) Definicje wskaźników z SZOP są zamieszczone na listach: LWK EFRR – Lista Wskaźników Kluczowych EFRR https://www.ewaluacja.gov.pl/strony/monitorowanie/lista-wskaznikow-kluczowych/lista-wskaznikow-kluczowych-efrr/ LWP - Lista Wskaźników Specyficznych dla programu Fundusze Europejskie dla Małopolskiego 2021-2027 - Lista Wskaźników Specyficznych dla programu Fundusze Europejskie dla Małopolskiego 2021-2027 - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				Definicje będą również powielone w ww. Katalogu wskaźników obligatoryjnych dla konkretnego naboru. Wskaźnik PROG-FEMPP53 - Liczba wspartych systemów zasilania awaryjnego mierzy liczbę instalacji/urządzeń służących zapewnieniu ciągłości zasilania w energię elektryczną na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych, które zostały dofinansowane w ramach projektu. Zgodnie z definicją wskaźnik nie jest adekwatny dla samej budowy zbiornika wyrównawczego. Wskaźnik PROG-FEMPR54 - Liczba ludności zabezpieczona dostawami wody na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych mierzy liczbę ludności zamieszkującą tereny objęte działaniami w ramach projektu, w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa dostaw wody na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych. Zgodnie z definicją wskaźnik jest adekwatny dla budowy zbiornika (silosa), jeśli zapewni bezpieczeństwo dostaw wody. Należy pamiętać, że poprawność przyjętych we wniosku o dofinansowanie wskaźników podlega dokładnej ocenie po szczegółowej analizie zapisów wniosku o dofinansowanie.
14.	Lokalizacja projektu	Stowarzyszenie Dobroczyne	Czy gmina leżąca poza "terenem górniczym zakładu górniczego" wpiszę się w to kryterium w oparciu o inne dokumenty PIG (np.	Wyjaśnienie AD. 1 Warunki wsparcia określone w SzoP i kryteriach dla działania 13.2 nie ograniczają inwestycji do granic

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
		"Res Sacra Miser"	opracowania hydrogeologicznego, wyroki sądowe dot. leju depresyjnego, itp.)? Czy będzie można budować kanalizacje deszczową i kolektory odwadniające teren zalewisk – jeśli wynika to z diagnozy działań naprawczych?	terenu górniczego. Do dofinansowania kwalifikują się również projekty zlokalizowane poza terenami górniczymi pod warunkiem wykazania, że występujące szkody, degradacja lub dewastacja terenu są bezpośrednio spowodowane działalnością kopalni albo procesem zamykania kopalni, z zastrzeżeniem stosowania zasady „zanieczyszczający płaci”. Zgodnie z zapisami SzOP wnioskodawca zobowiązany będzie wykazać, w tym powołując się na dokumenty opisujące stan faktyczny danej gminy w zakresie sytuacji gruntowo-wodnej na danym obszarze, że konieczna jest realizacja działań naprawczych lub zapobiegawczych w zakresie infrastruktury wodno - kanalizacyjnej z uwagi na negatywne skutki działalności kopalń, likwidacji zakładu górniczego, które powodują uszkodzenia infrastruktury, degradację zasobów wodnych lub stwarzają ryzyko ich wystąpienia. Ad.2 Budowa kolektorów odwadniających mieści się w katalogu działań kwalifikowalnych, o ile wynika to z diagnozy działań naprawczych. Wsparcie jest możliwe przy spełnieniu poniższych warunków: • Bezpośredni związek z infrastrukturą wod-kan: Działania naprawcze nie mogą być realizowane na dowolnym obszarze. Muszą być ściśle powiązane z zapewnieniem sprawnego

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				działania i zabezpieczeniem infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, - Wykazanie skutków górniczych: Wnioskodawca musi udowodnić, że konieczność realizacji tych zadań wynika bezpośrednio z negatywnych skutków działalności kopalń, - Udokumentowanie stanu faktycznego: Powyższe należy potwierdzić dokumentami opisującymi sytuację gruntowo-wodną gminy na danym obszarze. Natomiast budowa kanalizacji deszczowej nie mieści się w ramach działań możliwych do wsparcia określonych w SzOP, który pozwala wyłącznie na ochronę sieci wodociągowej i sieci odprowadzającej ścieki przed uszkodzeniami wywołanymi przez szkody górnicze. Budowa nowej kanalizacji deszczowej nie jest działaniem zabezpieczającym istniejącą infrastrukturę sanitarną. Wstęp do interwencji zawarty w SzOP precyzuje, że celem jest „optymalizacja gospodarki wodno – ściekowej”. Zgodnie z polskim prawem (Ustawa Prawo wodne), wody opadowe nie są ściekami, a gospodarka deszczówką to „gospodarka wodami opadowymi”, a nie „wodno-ściekowa”. W tym kontekście pojęcie „sieci wodno-kanalizacyjne” odnosi się wyłącznie do linii wodociągowych oraz kanalizacji sanitarnej.
15.	Diagnoza potrzeb w	Stowarzyszenie Dobroczynne	Czy trzeba robić osobny dokument, który byłby taką diagnozą (potwierdzony przez wyspecjalizowaną firmę) czy chodzi o krótką	Wyjaśnienie

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
	zakresie zachowania ciągłości dostaw wody i oczyszczania ścieków	"Res Sacra Miser"	analizę we wniosku aplikacyjnym? Tutaj gmina może mieć kompleksowy plan zapewnienia tych dostaw wychodzący poza sam zakres projektu i bazując np. jeszcze na innych planowanych docelowo inwestycjach i obecnie posiadanych zasobach. Zatem czy bazujemy na pewnych deklaracjach czy jedynie stanie faktycznym uzupełnionym o zakupy w ramach przewidzianego zakresu projektu? Diagnoza jest elementem obowiązkowym a uzyskanie min. 1 punktu w tym kryterium jest obligatoryjne. Kryterium budzi wątpliwości w zakresie jego spójności i jednoznaczności, w szczególności w odniesieniu do przyjętych ram czasowych oraz definicji „niezbędnych dostaw wody”. Z jednej strony kryterium odnosi się do zapewnienia technicznych możliwości utrzymania dostaw wody przez okres co najmniej 3 dni w warunkach kryzysowych, co wskazuje na scenariusz krótkoterminowy (awaryjny). Z drugiej strony definicja „niezbędnych dostaw wody” odnosi się do funkcjonowania systemu w warunkach ograniczonych dostaw przez kilka tygodni, co odpowiada scenariuszowi długotrwałego kryzysu. Powyższe prowadzi do niejednoznaczności interpretacyjnej, ponieważ: - nie jest jasne, czy projekt powinien być oceniany pod kątem zapewnienia dostaw w horyzoncie 3 dni, czy w perspektywie wielotygodniowej, - oba scenariusze implikują odmienne wymagania techniczne, organizacyjne i finansowe,	Gminy oraz ich jednostki (np. przedsiębiorstwa wodociągowe) są ustawowo zobowiązane do planowania działań zabezpieczających dostawę wody oraz do przeprowadzania analiz zagrożeń w celu zapewnienia ciągłości tych dostaw w sytuacjach kryzysowych. Obowiązek ten wynika z połączenia przepisów o samorządzie gminnym, zarządzaniu kryzysowym oraz nowej ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej. Jeśli gmina posiada już dokumenty zawierające wymagane dane, nie ma obowiązku tworzenia nowego, odrębnego dokumentu na potrzeby wniosku, ani zlecania go firmom zewnętrznym. Gmina może wykorzystać, np. plany zarządzania kryzysowego JST, analizy ryzyka dla infrastruktury krytycznej, strategię rozwoju sieci wodociągowo-kanalizacyjnej. Analiza zapotrzebowania musi jednoznacznie wskazywać na zdiagnozowane luki, np. brak zasilania awaryjnego na ujęciu X lub deficyt pojemności magazynowej przy 3-dniowym braku dostaw. Kluczowe jest wykazanie, że obecne zasoby gminy w połączeniu z zakupami realizowanymi w ramach planowanego projektu oraz innych przedsięwzięć przyczynią się do zapewnienia ciągłości działania systemu w warunkach kryzysowych. Dokumenty, z których to będzie wynikać można załączyć do wniosku o dofinansowanie.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			- brak jest spójnego odniesienia między poziomem minimalnego zaopatrzenia w wodę (15 dm³/osobę/dobę, 7 lub 2,5) a jednoczesnym uwzględnieniem potrzeb instytucji publicznych i produkcji, które znacząco zwiększają zapotrzebowanie. W związku z powyższym zasadne jest doprecyzowanie kryterium poprzez jednoznaczne określenie: - horyzontu czasowego, którego dotyczy ocena projektu, - zakresu odbiorców objętych wsparciem, oraz poziomu zapotrzebowania na wodę odpowiadającego przyjętemu scenariuszowi kryzysowemu.	W ramach kryterium zostanie dokonana korekta w definicji „niezbędnych dostaw wody” bez odwoływania się do horyzontu czasowego: <i>Przez niezbędne dostawy wody rozumie się ilość wody, która pokrywa potrzeby wszystkich odbiorców w ilościach niezbędnych do życia, funkcjonowania zakładów użyteczności publicznej i potrzeby wybranej produkcji (w okresie ograniczonych dostaw przez kilka tygodni), ustalona dla ludności na poziomie 15 dm³/na osobę na dobę</i> Jednocześnie należy zauważyć, że z kryterium wynika zakres odbiorców wsparcia, dla poszczególnych poziomów dostaw wody, tj.: - niezbędne dostawy wody - ilość wody, która pokrywa potrzeby wszystkich odbiorców w ilościach niezbędnych do życia, funkcjonowania zakładów użyteczności publicznej i potrzeby wybranej produkcji - minimalne dostawy wody - ilość wody, która pokrywa potrzeby niezbędne dla przetrwania ludności i zwierząt gospodarskich - zapotrzebowanie fizjologiczne - ilość wody, która pokrywa potrzeby niezbędne dla przetrwania ludności Jednocześnie, aby stymulować powstawanie systemów, które w obliczu kryzysu zapewnią nie tylko biologiczne przetrwanie ludności, ale też ciągłość działania kluczowej infrastruktury (np. szpitali, szkół, straży

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				pożarnej), dotychczasowe kryterium podzielono na: (1) kryterium dostępowe – weryfikujące spełnienie minimalnych standardów; (2) kryterium premiujące – wyróżniające projekty o wyższej odporności i szerszym oddziaływaniu społecznym. Kryterium logiczne (spełnia/ nie spełnia): <i>Diagnoza potrzeb i zabezpieczenie kryzysowych dostaw wody</i> <i>W ramach kryterium ocenie podlega:</i> <i>W ramach kryterium weryfikowana jest spójność projektu z diagnozą potrzeb w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa działania systemów wodnych oraz możliwość zapewnienie dostaw wody mieszkańcom na poziomie zapotrzebowania fizjologicznego.</i> <i>W ramach kryterium ocenie podlega:</i> <i>Czy projekt jest spójny z diagnozą potrzeb w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa działania systemów wodnych, a zaplanowane działania przyczynią się do zapewnienia technicznych możliwości utrzymania dostaw wody na poziomie zapotrzebowania fizjologicznego przez okres co najmniej 3 dni w warunkach kryzysowych</i> <i>Przez zapotrzebowanie fizjologiczne rozumie się ilość wody, która pokrywa potrzeby niezbędne dla przetrwania ludności, ustalona na poziomie 2,5 dm³/na osobę na dobę.</i> <i>Ocena będzie prowadzona na podstawie informacji zawartych we wniosku o dofinansowanie lub załączonej</i>

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				<i>diagnozy/analizy w zakresie zapewnienie bezpieczeństwa systemów wodnych.</i> Kryterium punktowe <i>Poziom zabezpieczenia dostaw wody i odbioru ścieków w sytuacjach kryzysowych</i> <i>W ramach kryterium weryfikacji podlega spójność projektu z diagnozą potrzeb w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa działania systemów wodno-kanalizacyjnych oraz możliwość zapewnienie dostaw wody mieszkańcom na odpowiednim poziomie.</i> <i>Punkty będą przyznawane w następujący sposób:</i> 1) 2 pkt - Projekt jest spójny z diagnozą potrzeb w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa działania systemów wodnych, a zaplanowane działania przyczynią się do zapewnienia technicznych możliwości utrzymania niezbędnych dostaw wody przez okres co najmniej 3 dni w warunkach kryzysowych <i>Przez niezbędne dostawy wody rozumie się ilość wody, która pokrywa potrzeby wszystkich odbiorców w ilościach niezbędnych do życia, funkcjonowania zakładów użyteczności publicznej i potrzeby wybranej produkcji (w okresie ograniczonych dostaw), ustalona dla ludności na poziomie 15 dm³/na osobę na dobę;</i> 2) 1 pkt - projekt jest spójny z diagnozą potrzeb w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa działania systemów wodnych, a zaplanowane działania przyczynią się do zapewnienia technicznych możliwości utrzymania minimalnych dostaw wody

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				<i>przez okres co najmniej 3 dni w warunkach kryzysowych</i> <i>Przez minimalne dostawy wody rozumie się ilość wody, która pokrywa potrzeby niezbędne dla przetrwania ludności i zwierząt gospodarskich (w okresie ograniczonych dostaw), ustalona dla ludności na poziomie 7,5 dm³/na osobę na dobę;</i> 3) 2 pkt - projekt jest spójny z diagnozą potrzeb w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa działania systemów ściekowych i zapewni ciągłość odbioru ścieków w sytuacjach kryzysowych przez okres co najmniej 3 dni w warunkach kryzysowych 4) 0 pkt – planowane działania w projekcie nie wynikają z analizy zagrożeń/diagnozy potrzeb lub nie przyczyniają się do zapewnienia co najmniej minimalnych dostaw wody przez okres co najmniej 3 dni w warunkach kryzysowych lub nie przyczyniają się zapewniając ciągłości odbioru ścieków w sytuacjach kryzysowych przez okres co najmniej 3 dni. Punkty nr 1),2) nie podlegają sumowaniu. 0 punktów nie eliminuje projektu z oceny. Zapewnienie wody na poziomie fizjologicznym (2,5 dm³/osobę/dobę) to absolutne, biologiczne minimum przetrwania ludności. Powinno być ono standardem i obowiązkiem każdego zgłaszanego projektu (warunek dostępowy). Punkty (premia) będzie kierowana do

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				projektów o większej odporności i szerszym oddziaływaniu społecznym.
Działania: 14.1 Transport dla bezpieczeństwa i gotowości cywilnej 14.3 Infrastruktura lokalna podwójnego zastosowania dla gotowości cywilnej				
16.	Kryteria merytoryczne	MFIPR	Uwaga ogólna – zdaniem IK UP w kryteriach brakuje odniesienia do konieczności posiadania pozytywnej opinii wojewody o wpisywaniu się przedmiotowych projektów w zakres POLiOC 2025-2026 albo WPZK. Zasadnym wydaje się umieszczenie w kryteriach merytorycznych kryterium np. zero jedynkowego wskazującego na posiadanie ww. opinii. W kryteriach brakuje informacji (np. przytoczenie Ustawy o ochronie ludności albo POLiOC) o konieczności wpisywania się projektów w działania związane z ochroną ludności. Wskazujemy, że zgodnie z pismem MFIPR z 11 lutego 2026 r. nr DRP-Ib.6712.4.2026.BT - o opinię do wojewody powinien wystąpić samorząd województwa, nie poszczególni wnioskodawcy, chyba że na poziomie regionalnym zapadną inne ustalenia. Pozytywna opinia wojewody powinna być kryterium formalnym, którego spełnienie warunkuje wsparcie projektu w ramach działania 3.3. Dodatkowo wskazujemy, że w przekazanej Państwu w dniu 13.01.2026 r. procedurze podane zostały instruktażowe terminy, dotyczące procesu opiniowania zamierzeń w ramach programów regionalnych. Na poziomie regionalnym, samorząd i wojewoda mogą jednak uzgodnić inne niż zaproponowane w Procedurze terminy oraz zaplanować obieg dokumentów, najbardziej dostosowany do specyfiki i kultury organizacyjnej stron.	Wyjaśnienie Z uwagi na fakt, iż wnioskodawcy nie mogą samodzielnie zdobyć opinii wojewódzkiego zespołu zarządzania kryzysowego, nie ujęliśmy przywołanego powyżej kryterium w działaniach priorytetu 14., i tym bardziej nie wymagamy załączenia jej do wniosku o dofinansowanie. Zapewnienie zgodności interwencji (projektu lub zakresu wsparcia) z dokumentami stanowiącymi punkt odniesienia do kwalifikowania działań w ramach celu 3.3 tj. Programem Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025-2026 oraz Wojewódzkim Planem Zarządzania Kryzysowego z załącznikami leży w gestii IZ. Zatem w przypadku trybu konkurencyjnego – nabór nie zostanie ogłoszony, dopóki IZ nie uzyska pozytywnej opinii wojewody dla zakresu wsparcia, natomiast w przypadku trybu niekonkurencyjnego – nabór nie zostanie uruchomiony, dopóki IZ nie uzyska pozytywnej opinii wojewody dla konkretnego projektu planowanego do wsparcia. Jako, że obowiązek uzyskania ww. opinii spoczywa na IZ FEM 2021-2027, w naszej opinii nie należy wprowadzać kryterium wymagającego takiej opinii od wnioskodawcy – kryteria mają zastosowanie do wnioskodawcy, to on jest z nich „rozliczany”, dlatego nie można wprowadzać do kryteriów wymagań, których nie jest on adresatem.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				Ponadto, zgodnie z art. 47 ust. 1 Ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 wskazano, że w toku postępowania w zakresie wyboru projektów do dofinansowania właściwa instytucja nie może żądać zaświadczeń oraz dokumentów na potwierdzenie faktów lub stanu prawnego, jeżeli są one znane instytucji z urzędu albo są możliwe do ustalenia na m.in. podstawie posiadanych przez nią rejestrów, ewidencji, wymiany informacji z innym podmiotem publicznym. Korespondencja prowadzona przez IZ ze służbami wojewody w zakresie ww. opinii będzie każdorazowo przekazywana do instytucji organizującej dany nabór, jako potwierdzenie możliwości uruchomienia takiego naboru zaś sama pozytywna opinia zostanie dołączona do dokumentacji naborowej. Odniesienie do zgodności zakresu wsparcia z POLIOC oraz WPZK znajduje odzwierciedlenie się w zapisach kart SzOP działań 14.1 oraz 14.3, a poprzez te zapisy w kryterium pn. Kwalifikowalność projektu: (...) 4. Czy projekt jest zgodny z warunkami wsparcia dla danego działania / typu projektu określonymi w SzOP FEM 21-27 w wersji aktualnej na dzień ogłoszenia naboru w zakresie: (...)

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				warunków wsparcia wskazanych w części karty działania dotyczącej opisu danego działania (jeśli dotyczy).
14.1 Transport dla bezpieczeństwa i gotowości cywilnej Typ B. Parkingi typu "parkuj i jedź" dla bezpieczeństwa i gotowości cywilnej				
17.	Specyficzne warunki wsparcia	Urząd Miasta Krakowa	Pkt. 1 f) w miastach powyżej 50 tys. mieszkańców obiekt / obiekty „typu parkuj i jedź” objęty / objęte projektem zlokalizowany jest / są poza obszarem zabudowy śródmiejskiej wyznaczonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku jego braku, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy lub w planie ogólnym gminy (jeśli dotyczy). Wnioskuje o zmianę zapisu na: W miastach powyżej 50 tys. mieszkańców obiekt/obiekty typu „parkuj i jedź” zlokalizowany jest poza obszarem zabudowy śródmiejskiej lub w miejscu wyznaczonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ... Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego jest aktem prawa miejscowo w którym określa się przeznaczenie danego obszaru pod różne funkcje miejskie. Ograniczanie umiejscowienia parkingów P+R tylko do lokalizacji poza obszarem zabudowy śródmiejskiej może spowodować iż będzie to niezgodne z mpzp	Wyjaśnienie Centra większych miast nie są miejscami lokalizacji tego typu parkingów. Parkingi typu „Parkuj i Jedź” realizują funkcje przesiadkowe umożliwiając kontynuację podróży środkami komunikacji zbiorowej dlatego wsparcie dla tego obiektów będzie możliwe pod warunkiem ich lokalizacji w miejscach zapewniających odpowiednią integrację ze zbiorowym transportem publicznym. Zapis wynikający z programu regionalnego, analogicznie jak dla parkingów typu „Parkuj i Jedź” w Priorytecie 3., stąd brak możliwości zmiany warunku. Jeśli tego typu inwestycja miałaby być niezgodna z MPZP nie mogłaby być realizowana z dofinansowaniem środków europejskich.
18.	Kryteria oceny finansowej	Urząd Miasta Krakowa	Trwałość finansowa Weryfikacja trwałości finansowej w przyjętym okresie odniesienia, bazująca na przedłożonych przez wnioskodawcę informacjach i analizach na temat posiadania zasobów i mechanizmów finansowych	Wyjaśnienie W przypadku subkryterium 4. Trwałość finansowa - weryfikacja czy Wnioskodawca posiada zasoby i mechanizmy zapewniające stabilność finansowania na

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
	Wykonalność i trwałość finansowa projektu		zapewniających stabilność finansowania, pozwalających pokryć koszty eksploatacji i utrzymania projektu. Czy to kryterium obliguje do zabezpieczenia środków w WPF na utrzymanie projektu w okresie jego trwałości już na etapie składania WoD? Jeśli tak to proponujemy zmianę kryterium na potwierdzenie/oświadczenie w przypadku jst, iż Wnioskodawca składa oświadczenie, że zgodnie ze statutem zarządza przedmiotową infrastrukturą i jest zobowiązany do zabezpieczenia środków na pokrycie kosztów eksploatacji i utrzymania projektu w całym okresie trwałości w planie rzeczowo – finansowym jednostki, bez konieczności wskazywania na etapie składania wniosku odrębnego zadania.	etapie eksploatacji i utrzymania projektu, zgodnie z zapisami Rozdziału 13.6.2 Wademum wiedzy o Wniosku, w przypadku JST, ocena sprowadza się do: <i>opisania, w pkt N.4 Trwałość finansowa wniosku o dofinansowanie, aktualnej sytuacji finansowej Wnioskodawcy w oparciu o historyczne wyniki podmiotu, tj. przykładowo w oparciu o:</i> <i>- informacje o wysokości nadwyżki/deficytu operacyjnego i wyniku budżetu w roku poprzedzającym rok złożenia wniosku,</i> <i>- informacje o spełnieniu wymogów z art. 243 ust. 1 ustawy o finansach publicznych dot. Indywidualnego Wskaźnika Zadłużenia (wartość dopuszczalna i wartość osiągnięta/planowana do osiągnięcia) w roku poprzedzającym rok złożenia wniosku oraz w roku bieżącym,</i> <i>- stan wolnych środków w roku poprzedzającym złożenie wniosku;</i> <i>szczegółowego opisanie zdolności finansowej do realizacji projektu (informacji o możliwości pokrycie wkładu własnego i kosztów niekwalifikowalnych) opis należy przedstawić w pkt L.2.4 oraz N.4.1 wniosku o dofinansowanie.</i>
19.	Ochrona roślin w projekcie	Urząd Miasta Krakowa	W ramach kryterium preferencje otrzymają projekty w ramach których zaproponowano zastosowanie na etapie projektowania, realizacji oraz trwałości projektu „Standardu ochrony drzew i innych form zieleni w projekcie inwestycyjnym” dostępnego na stronie Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Uwaga nieuwzględniona Państwa propozycja dotycząca rozszerzenia dotychczasowego załącznika do regulaminu pn. <i>Gatunki i rodzaje rodzimych drzew i krzewów wykorzystywanych do zalesienia o nowe gatunki drzew i krzewów, które</i>

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			lub projekty w ramach których nie zaplanowano wycinki drzew lub krzewów lub w przypadku gdy wycinka ta jest konieczna, zaplanowano nasadzenia rodzimymi gatunkami drzew lub krzewów wykorzystywanymi do zalesienia wskazanych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zgodnie z listą będącą załącznikiem do regulaminu konkursu. Nasadzenia powinny uwzględniać dobór gatunków odpornych na warunki środowiska miejskiego, w szczególności w sąsiedztwie ruchliwych dróg i parkingów, gdzie roślinność narażona jest na czynniki stresowe, takie jak m.in. zasolenie gleby, okresowe susze i upały, zanieczyszczenia powietrza oraz ograniczona przestrzeń dla systemu korzeniowego. W związku z powyższym lista gatunków stanowiąca załącznik do regulaminu konkursu powinna obejmować również gatunki drzew i krzewów, które wykazują wysoką tolerancję na warunki miejskie i drogowe oraz zapewniają trwałość i efektywność planowanych nasadzeń.	wykazują wysoką tolerancję na warunki miejskie i drogowe oraz zapewniają trwałość i efektywność planowanych nasadzeń wydaje się być problematyczna. Na stronie ARiMR nie udało nam się odleźć informacji na temat wykazu gatunków drzew i krzewów, które wykazują wysoką tolerancję na warunki miejskie i drogowe. Oczywiście w Internecie znajdziemy przykłady takich gatunków, nie mniej jednak przy formułowaniu dokumentacji konkursowej w ramach naborów FEM 2021-2027 konieczne jest powołanie się na rzetelne źródła informacji jak np. strona ARiMR, NFOŚiGW itd. Nie możemy doprowadzić do sytuacji w której gatunki drzew i krzewów wykazujących wysoką tolerancję na warunki miejskie i drogowe byłaby by np. gatunkami inwazyjnymi. Jeśli dysponują Państwo listą gatunków wykazujących wysoką tolerancję na warunki miejskie (pochodzącą ze sprawdzonych źródeł), które jednocześnie będą gatunkami rodzimymi, to uprzejmie prosimy o jej udostępnienie.
20.	Dostępność infrastruktury przeznaczonej do budowania	Stowarzyszenie Dobroczynne "Res Sacra Miser"	Uwaga do kryterium: tworzenie miejsc doraźnego schronienia (MDS) w gminach, gdzie tego typu infrastruktura nie istnieje Kryterium odnoszące się do tworzenia miejsc doraźnego schronienia (MDS) w gminach, „gdzie tego typu infrastruktura nie istnieje”, budzi istotne wątpliwości w zakresie jego jednoznaczności oraz możliwości weryfikacji.	Wyjaśnienie Kwestię MDS regulują Ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dn. 9 lipca 2025 r. w sprawie warunków organizowania oraz wymagań, jakie powinny spełniać miejsca doraźnego schronienia), natomiast ukrycie - Ustawa o ochronie ludności i

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
	gotowości cywilnej		Zgodnie z obowiązującą praktyką systemu ochrony ludności, MDS nie stanowią odrębnej, jasno zdefiniowanej kategorii infrastrukturalnej, lecz są funkcją przypisywaną istniejącym obiektom (np. budynkom użyteczności publicznej, piwnicom, garażom podziemnym) w ramach planowania na poziomie gminy. Jednocześnie należy rozróżnić inwentaryzację obiektów potencjalnie nadających się do pełnienia funkcji ochronnych (prowadzoną m.in. przez służby) od formalnego wyznaczenia MDS – wpisanie obiektu do ewidencji lub aplikacji informacyjnych nie jest równoznaczne z nadaniem mu statusu MDS. W konsekwencji: • brak jest jednolitej, ogólnodostępnej i wiarygodnej bazy danych pozwalającej na jednoznaczne ustalenie, które gminy nie posiadają MDS, • status MDS może zostać nadany istniejącemu obiektowi decyzją organu gminy, bez konieczności realizacji nowej inwestycji, • spełnienie kryterium może mieć charakter uznaniowy i nie odzwierciedlać rzeczywistego poziomu przygotowania infrastrukturalnego. W związku z powyższym zasadne jest doprecyzowanie kryterium poprzez wskazanie jednoznacznych, weryfikowalnych podstaw oceny (np. odniesienie do oficjalnych dokumentów planistycznych gmin lub określonych standardów dostępności i przygotowania obiektów), tak aby zapewnić jego obiektywność oraz porównywalność projektów.	obronie cywilnej oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 listopada 2025 r. w sprawie warunków technicznych dla budowli ochronnych oraz warunków technicznych ich użytkowania i usytuowania. Prowadzona jest Centralna Ewidencja Obiektów Zbiorowej Ochrony (CEOZO). Ogólnopolski, centralny rejestr miejsc doraźnego schronienia, schronów oraz ukryć prowadzi Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej - dostępny na stronie gov.pl/kqpsp : https://gdziesiekryc.pl/?selected=OZO-0F26C8ABE006&lat=50.1052252777204&lng=20.0127842917386

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
Działanie 14.3 Infrastruktura lokalna podwójnego zastosowania dla gotowości cywilnej Typy A. infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – budowa nowych obiektów (tryb konkurencyjny)				
21.	Uwaga ogólna	Stowarzyszenie Dobroczynne "Res Sacra Miser"	Kryteria są analogiczne jak dla typu B – czy nie powinno być jakiegoś uzasadnienia w kryteriach/dokumentacji konkursu, że ta budowa jest dopuszczalna, jeśli na terenie gminy nie istnieją budynki, które da się przystosować do pełnienia funkcji budowli ochronnych/ MDS ? Czyli wymagać od nowego obiektu aby spełniał standardy miejsca ukrycia, które jako jedyne spośród wskazanych w SZOP kategorii infrastruktury są zaliczane do budowli ochronnych. Czy tak przyjęte kryteria dopuszczają budowę np. świetlicy wiejskiej/ małej remizy, w której będzie miejsce do magazynowania sprzętu i sala spotkań (centrum gotowości cywilnej) , udzielania pierwszej pomocy (np. poprzez zakup sprzętu AED) magazyn zasobów strategicznych (przechowywania leków), ale de facto nie ma możliwości ukrycia, albo przynajmniej doraźnego schronią mają szanse na dofinansowanie? Za pełnienie tych 3 funkcji projekt dostaje w kryterium funkcjonalność 3 na 4 punkty.	Wyjaśnienie Punkty dotyczące procedowania kryteriów wyboru projektów dla Działania 14.3 Infrastruktura lokalna podwójnego zastosowania dla gotowości cywilnej dla typu projektu A. infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – budowa nowych obiektów (tryb konkurencyjny) oraz dla typu projektu B. infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – przebudowa lub rozbudowa istniejących obiektów (tryb konkurencyjny) zostają wycofane z agendy posiedzenia. Kryteria dla ww. typów projektów wraz z odpowiedziami na uwagi zostaną przedstawione na kolejnym posiedzeniu KM.
22.	Uwaga ogólna	Stowarzyszenie Dobroczynne "Res Sacra Miser"	Należy zwrócić uwagę, że przyjęta konstrukcja kryteriów może w praktyce premiować projekty oparte na standardowej infrastrukturze lokalnej, które zostaną uzupełnione o dodatkowe funkcje organizacyjne, takie jak: • centrum gotowości cywilnej, • miejsce pierwszej pomocy, • magazyn podstawowych zasobów.	Wyjaśnienie Punkty dotyczące procedowania kryteriów wyboru projektów dla Działania 14.3 Infrastruktura lokalna podwójnego zastosowania dla gotowości cywilnej dla typu projektu A. <i>infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – budowa nowych obiektów (tryb konkurencyjny)</i> oraz dla typu projektu B. <i>infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – przebudowa lub rozbudowa istniejących obiektów (tryb konkurencyjny)</i> zostają wycofane z agendy posiedzenia. Kryteria dla ww. typów projektów

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			Jednocześnie projekty obejmujące rzeczywistą infrastrukturę ochronną (np. ukrycia będące budowlami ochronnymi) znajdują się obecnie w znacznie trudniejszej sytuacji przygotowawczej. Wynika to z faktu, że: • przepisy techniczne dotyczące budowli ochronnych weszły w życie stosunkowo niedawno, • praktyka projektowania tego typu obiektów jest ograniczona, • wiele JST nie posiada jeszcze gotowej dokumentacji technicznej ani doświadczenia w przygotowywaniu tego typu inwestycji. Równocześnie kryteria premiujące gotowość projektu do realizacji mogą faworyzować inwestycje posiadające już standardową dokumentację budowlaną i pozwolenia na budowę, które następnie zostaną uzupełnione o funkcje związane z gotowością cywilną. W konsekwencji istnieje ryzyko, że wsparcie będzie kierowane przede wszystkim do projektów łatwiejszych administracyjnie i dokumentacyjnie, a niekoniecznie do projektów tworzących rzeczywistą infrastrukturę ochrony ludności.	wraz z odpowiedziami na uwagi zostaną przedstawione na kolejnym posiedzeniu KM.
Działanie 14.3 Infrastruktura lokalna podwójnego zastosowania dla gotowości cywilnej Typy A. infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – budowa nowych obiektów (tryb konkurencyjny) B. infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – przebudowa lub rozbudowa istniejących obiektów (tryb konkurencyjny)				
23.	Kryterium pn.	MFIPR	Tryb konkursowy - kryterium „Funkcjonalność projektu” (np. działanie 14.3 B) zdaniem IK UP warto było by dodać odnośnik, gdzie zawarta jest definicja poszczególnych funkcji.	Wyjaśnienie Punkty dotyczące procedowania kryteriów wyboru projektów dla Działania 14.3 Infrastruktura lokalna

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
	„Funkcjonalność projektu”			podwójnego zastosowania dla gotowości cywilnej dla typu projektu A. <i>infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – budowa nowych obiektów (tryb konkurencyjny)</i> oraz dla typu projektu B. <i>infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – przebudowa lub rozbudowa istniejących obiektów (tryb konkurencyjny)</i> zostają wycofane z agendy posiedzenia. Kryteria dla ww. typów projektów wraz z odpowiedziami na uwagi zostaną przedstawione na kolejnym posiedzeniu KM.
24.	Kwalifikowalność projektu	Stowarzyszenie Dobroczynne "Res Sacra Miser"	Ocenie w ramach kryterium podlega: 1. Czy projekt jest zgodny z programem FEM 2021-2027 i wpisuje się w typy projektów wskazane dla danego działania, zgodnie z SzOP w wersji aktualnej na dzień ogłoszenia naboru, Czy to jest jedynie kryterium 0-1, które nam wskazuje, że chodzi o budowlę podwójnego zastosowania? Czy jednak w kryteriach merytorycznych (nie premiujących) nie powinno to dokładnie wybrzmieć. Należy zwrócić uwagę, że warunek uzyskania opinii wojewody potwierdzającej zgodność projektu z Wojewódzkim Planem Zarządzania Kryzysowego może rodzić istotne ryzyko nieprzewidywalności procesu oceny projektów. Czy w praktyce beneficjenci dysponują łatwo dostępnym i jednoznacznym zestawem informacji pozwalających ocenić zgodność planowanej inwestycji z priorytetami wynikającymi z Wojewódzkiego Planu Zarządzania Kryzysowego oraz Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej?	Wyjaśnienie Punkty dotyczące procedowania kryteriów wyboru projektów dla Działania 14.3 Infrastruktura lokalna podwójnego zastosowania dla gotowości cywilnej dla typu projektu A. <i>infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – budowa nowych obiektów (tryb konkurencyjny)</i> oraz dla typu projektu B. <i>infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – przebudowa lub rozbudowa istniejących obiektów (tryb konkurencyjny)</i> zostają wycofane z agendy posiedzenia. Kryteria dla ww. typów projektów wraz z odpowiedziami na uwagi zostaną przedstawione na kolejnym posiedzeniu KM.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			W konsekwencji istnieje ryzyko sytuacji, w której beneficjenci przygotowują projekty odpowiadające kryteriom konkursowym, jednak na dalszym etapie uzyskują negatywną opinię w zakresie zgodności z dokumentami strategicznymi, bez możliwości wcześniejszego jednoznacznego zweryfikowania tych wymogów (np. w danej gminie nie jest potrzebny magazyn na zasoby strategiczne, bo jest on dostępny w sąsiedniej gminie)? Na jakim etapie oceny IZ będzie uzyskiwała taką opinię?	
25.	Dostępność infrastruktury podwójnego zastosowania lub infrastruktury przeznaczonej do budowania gotowości cywilnej	Stowarzyszenie Dobroczynne "Res Sacra Miser"	<i>W ramach kryterium ocenie podlega, czy projekt przewiduje budowę nowych obiektów podwójnego zastosowania lub budowę nowych obiektów w celu budowania gotowości cywilnej na terenie gminy województwa małopolskiego, gdzie tego typu infrastruktura nie istnieje.</i> Jakiego typu infrastruktura nie występuje (czy chodzi tylko o MDS/ miejsca ukrycia) – czy wszystkie inne budynki spełniające wskazane tu funkcje? Kryterium odnoszące się do tworzenia miejsc doraźnego schronienia (MDS) w gminach, „gdzie tego typu infrastruktura nie istnieje”, budzi istotne wątpliwości w zakresie jego jednoznaczności oraz możliwości weryfikacji. Zgodnie z obowiązującą praktyką systemu ochrony ludności, MDS nie stanowią odrębnej, jasno zdefiniowanej kategorii infrastrukturalnej, lecz są funkcją przypisywaną istniejącym obiektom (np. budynkom użyteczności publicznej, piwnicom, garażom podziemnym) w ramach planowania na poziomie gminy. Jednocześnie należy rozróżnić inwentaryzację obiektów potencjalnie nadających się do pełnienia funkcji ochronnych (prowadzoną m.in.	Wyjaśnienie Punkty dotyczące procedowania kryteriów wyboru projektów dla Działania 14.3 Infrastruktura lokalna podwójnego zastosowania dla gotowości cywilnej dla typu projektu A. <i>infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – budowa nowych obiektów (tryb konkurencyjny)</i> oraz dla typu projektu B. <i>infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – przebudowa lub rozbudowa istniejących obiektów (tryb konkurencyjny)</i> zostają wycofane z agendy posiedzenia. Kryteria dla ww. typów projektów wraz z odpowiedziami na uwagi zostaną przedstawione na kolejnym posiedzeniu KM.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			przez służby) od formalnego wyznaczenia MDS – wpisanie obiektu do ewidencji lub aplikacji informacyjnych nie jest równoznaczne z nadaniem mu statusu MDS. W konsekwencji: • brak jest jednolitej, ogólnodostępnej i wiarygodnej bazy danych pozwalającej na jednoznaczne ustalenie, które gminy nie posiadają MDS, • status MDS może zostać nadany istniejącemu obiektowi decyzją organu gminy, bez konieczności realizacji nowej inwestycji, • spełnienie kryterium może mieć charakter uznaniowy i nie odzwierciedlać rzeczywistego poziomu przygotowania infrastrukturalnego. W związku z powyższym zasadne jest doprecyzowanie kryterium poprzez wskazanie jednoznacznych, weryfikowalnych podstaw oceny (np. odniesienie do oficjalnych dokumentów planistycznych gmin lub określonych standardów dostępności i przygotowania obiektów), tak aby zapewnić jego obiektywność oraz porównywalność projektów.	
26.	Dostępność infrastruktury podwójnego zastosowania lub	Stowarzyszenie Dobroczynne "Res Sacra Miser"	Należy zauważyć, że spośród funkcji wskazanych w kryteriach projektu jedynie „ukrycie” stanowi kategorię formalnie uregulowaną jako budowla ochronna w rozumieniu ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej. Uznanie obiektu za ukrycie wymaga:	Wyjaśnienie Punkty dotyczące procedowania kryteriów wyboru projektów dla Działania 14.3 Infrastruktura lokalna podwójnego zastosowania dla gotowości cywilnej dla typu projektu A. <i>infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – budowa nowych</i>

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
	infrastruktur y przeznaczon ej do budowania gotowości cywilnej		- spełnienia określonych wymagań technicznych i organizacyjnych, - oraz formalnego uznania za budowlę ochronną w drodze porozumienia albo decyzji właściwego organu ochrony ludności. W konsekwencji funkcja ta ma odmienny status prawny i znacznie wyższy poziom formalizacji niż pozostałe elementy wskazane w kryteriach (np. centra gotowości cywilnej, miejsca magazynowe czy miejsca pierwszej pomocy), które nie posiadają analogicznych procedur uznawania ani szczegółowych standardów wykonawczych. Powoduje to wątpliwości co do zasadności traktowania wszystkich wskazanych funkcji jako równorzędnych elementów oceny projektów. Zatem deklarowanie że nie ma na terenie gminy: miejsc magazynowych dla składowania strategicznych zapasów; miejsca udzielania pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy i opieki zdrowotnej chyba nie powinno mieć miejsca.	obiektów (tryb konkurencyjny) oraz dla typu projektu B. infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – przebudowa lub rozbudowa istniejących obiektów (tryb konkurencyjny) zostają wycofane z agendy posiedzenia. Kryteria dla ww. typów projektów wraz z odpowiedziami na uwagi zostaną przedstawione na kolejnym posiedzeniu KM.
27.	Uwagi do działania 14.3 A i B	Unia Miasteczek Polskich	Każdą uwagę przedstawiam w czterodzielnej strukturze: (1) zapis projektu uchwały, (2) analiza pod kątem ochrony ludności i obrony cywilnej, (3) propozycja zmiany, (4) uzasadnienie propozycji zmiany. Uwagi opieram na obowiązującym stanie prawnym wynikającym z Ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz. U. 2024 poz. 1907) wraz z aktami wykonawczymi, oraz na nowym zapisie wprowadzonym do Programu FEM 2021–2027	Wyjaśnienie Punkty dotyczące procedowania kryteriów wyboru projektów dla Działania 14.3 Infrastruktura lokalna podwójnego zastosowania dla gotowości cywilnej dla typu projektu A. <i>infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – budowa nowych obiektów (tryb konkurencyjny)</i> oraz dla typu projektu B. <i>infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – przebudowa lub rozbudowa istniejących obiektów (tryb konkurencyjny)</i> zostają wycofane z

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			Uchwałą ZWM nr 2881/25 z dnia 23 grudnia 2025 r. (zmienioną Uchwałami nr 33/26 i nr 245/26) – w szczególności na zapisie w rozdziale 1 Strategii programu o „Bezpieczeństwie i gotowości cywilnej” oraz na nowym celu szczegółowym CP1 (vii) o „zwiększaniu zdolności przemysłowych w celu wspierania zdolności obronnych, przy priorytetowym traktowaniu zdolności w zakresie technologii podwójnego zastosowania”. Dla zachowania czytelności, uwagi zostały podzielone na dwie części: – CZĘŚĆ I – Uwagi krytyczne (UWAGA 1–4) – dotyczące zagadnień, które w mojej ocenie wymagają zmiany w projekcie uchwały przed jej przyjęciem; – CZĘŚĆ II – Uwagi uzupełniające (UWAGA 5–9) – dotyczące zagadnień, których uwzględnienie istotnie podniosłoby jakość kryteriów, ale nie warunkuje ich przyjęcia. CZĘŚĆ I – UWAGI KRYTYCZNE UWAGA 1 (krytyczna) – Kryterium „Funkcjonalność projektu” – w mojej ocenie wymaga przemyślenia w kierunku zasady rozproszenia infrastruktury podwójnego zastosowania (1) Zapis projektu uchwały: W tabeli kryteriów merytorycznych dla typów A i B Działania 14.3 zawarto kryterium „Funkcjonalność projektu” (waga 2, kryterium rozstrzygające II stopnia) o brzmieniu: „W ramach kryterium premiowane będą projekty przewidujące pełnienie jak największej liczby dodatkowych funkcji spośród niżej wymienionych: centrum gotowości cywilnej, miejsca doraźnego schronienia, ukrycia, miejsc magazynowych dla składowania strategicznych zapasów;	agendy posiedzenia. Kryteria dla ww. typów projektów wraz z odpowiedziami na uwagi zostaną przedstawione na kolejnym posiedzeniu KM.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			utworzenia miejsca udzielania pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy i opieki zdrowotnej. Punkty w ramach kryterium będą przyznawane w następujący sposób: 4 pkt – obiekt będzie pełnił przynajmniej cztery z ww. funkcji, 3 pkt – obiekt będzie pełnił trzy z ww. funkcji, 2 pkt – obiekt będzie pełnił dwie z ww. funkcji, 0 pkt – obiekt nie będzie pełnił przynajmniej dwóch z ww. funkcji”. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie z całą życzliwością i w duchu konstruktywnej współpracy zwrócić uwagę, że obecne brzmienie kryterium budzi w mojej ocenie kilka istotnych wątpliwości, które warto rozważyć przed jego ostatecznym przyjęciem. Wyłożę je prostolinijnie w pięciu punktach. Po pierwsze, w mojej ocenie kryterium opiera się na nieporozumieniu terminologicznym. Pojęcie „podwójnego zastosowania” – dual-use – w terminologii NATO oraz w prawie unijnym oznacza dosłownie podwójne, czyli dwojakie zastosowanie tego samego obiektu: cywilne w czasie pokoju oraz ochronne lub obronne w czasie kryzysu. Nie oznacza ono wielofunkcyjności polegającej na łączeniu w jednym obiekcie wielu funkcji ochronnych. Premiowanie czterech lub większej liczby funkcji w jednym obiekcie wydaje się odpowiadać raczej pojęciu multi-use (wielofunkcyjność) niż dual-use, a są to pojęcia o różnych konsekwencjach operacyjnych i prawnych. Po drugie, pozwalam sobie zauważyć, że kluczową zasadą planowania ochrony ludności w warunkach realnego zagrożenia jest rozproszenie, nie kumulacja. Każdy obiekt skupiający w sobie wiele funkcji ochronnych staje się celem o podwyższonym priorytecie. Doświadczenia operacyjne państw mierzących się z realnym zagrożeniem militarnym jednoznacznie potwierdzają wartość rozproszenia infrastruktury ochronnej. Wiele obiektów rozproszonych przestrzennie zachowuje funkcjonalność systemu	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			nawet po zniszczeniu części z nich, podczas gdy skuteczne uderzenie w jeden obiekt wielofunkcyjny eliminuje równocześnie wszystkie skupione w nim funkcje. Po trzecie, w mojej ocenie sama istota gotowości cywilnej zawiera się w bliskości infrastruktury ochronnej do mieszkańców. Wartość MDS, ukrycia czy punktu pomocy doraźnej zależy w pierwszej kolejności od tego, czy mieszkaniec może z niego skorzystać. Obiekt oddalony od miejsca stałego przebywania ludzi traci swoją wartość ochronną w sytuacji nagłego zagrożenia – jako punkt odniesienia warto przywołać § 13 ust. 2 rozporządzenia MSWiA z dnia 9 lipca 2025 r. w sprawie miejsc doraźnego schronienia (Dz. U. 2025 poz. 932), zgodnie z którym wolnostojące MDS wykonuje się w odległości nie większej niż 500 metrów od miejsca stałego przebywania ludzi. Z perspektywy zasady bliskości, wiele rozproszonych obiektów wyspecjalizowanych w jednej funkcji ochronnej daje istotnie wyższą realną dostępność dla mieszkańców niż jeden duży obiekt wielofunkcyjny zlokalizowany centralnie. Innymi słowy, w mojej ocenie zasadne jest pytanie: co jest cenniejsze dla mieszkańca – jeden kompleksowy obiekt multi-use w odległości pięciu kilometrów, czy pięć rozproszonych obiektów dual-use, każdy w odległości kilkuset metrów? Po czwarte, kumulacja funkcji premiowana w obecnym kryterium budzi również wątpliwości w świetle międzynarodowego prawa humanitarnego. Protokół I do Konwencji Genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. (Dz. U.1992 Nr 41 poz. 175) w art. 12 zapewnia szczególną ochronę jednostek sanitarnych i punktów medycznych pod warunkiem, że nie są one wykorzystywane do celów wykraczających poza pomoc medyczną. Łączenie w jednym obiekcie funkcji udzielania pomocy medycznej z funkcją magazynu rezerw lub centrum koordynacji	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			kryzysowej osłabia, a w niektórych okolicznościach unieważnia, ochronę konwencyjną tego obiektu. Po piąte, sam katalog funkcji premiowanych budzi wątpliwości terminologiczne i merytoryczne. Pierwsza pozycja katalogu – „centrum gotowości cywilnej” – w mojej ocenie nie znajduje umocowania w obowiązującej Ustawie z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej, w aktach wykonawczych do tej ustawy ani w Programie Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025–2026 (M.P. 2025 poz. 1143). Wnioskodawca, który zadeklaruje pełnienie tej funkcji, nie ma do czego się odwołać w obowiązującym prawie. Jeżeli intencją autorów kryterium było premiowanie obiektów pełniących funkcję ośrodka szkoleniowo-edukacyjnego z zakresu ochrony ludności, to taka funkcja powinna w mojej ocenie być nazwana wprost: „centrum szkoleniowo-edukacyjne ochrony ludności i obrony cywilnej”, w nawiązaniu do rozdziału 6 u.o.l.o.c. Czwarta pozycja katalogu – „miejsca magazynowe dla składowania strategicznych zapasów” – również wymaga, w mojej ocenie, doprecyzowania. Rezerwy strategiczne w rozumieniu Ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych (Dz. U. 2024 poz. 1598) tworzy Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych, nie jednostka samorządu terytorialnego. Pojęciem właściwym dla samorządu są „magazyny zasobów ochrony ludności” zgodnie z art. 33 u.o.l.o.c. Co więcej, sam katalog wydaje się niepełny w stosunku do funkcji wynikających z u.o.l.o.c. i z aktów wykonawczych. Brakuje w szczególności funkcji „zapasowego miejsca pracy organu administracji publicznej” wynikającej z art. 4 ust. 1 pkt 1 u.o.l.o.c. – pierwszego, otwierającego zadanie ochrony ludności w ustawie, zgodnie z którym zadania OL/OC polegają na „przygotowaniu organów administracji publicznej do realizacji zadań ochrony	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			ludności i obrony cywilnej, w tym na podejmowaniu działań ukierunkowanych na zapewnienie ciągłości działania organów administracji publicznej”. Zasady techniczne dla zapasowego miejsca pracy określa § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2009 r. w sprawie centrów zarządzania kryzysowego (Dz. U. Nr 226 poz. 1810). W obecnym katalogu nie znajdują się również: punkt powiadamiania, ostrzegania i alarmowania ludności (art. 8 ust. 7 u.o.l.o.c.), punkt łańcucha dostaw i dystrybucji pomocy doraźnej (art. 4 ust. 1 pkt 4 lit. I u.o.l.o.c.), punkt ewidencyjno-informacyjny ewakuowanych (§ 18 ust. 1 pkt 1 lit. a rozp. RM Dz. U. 2025 poz. 765). Reasumując sekcję analityczną: w mojej ocenie obecne brzmienie kryterium wymaga przemyślenia w kierunku zasady rozproszenia, zasady bliskości obiektów do mieszkańców oraz oparcia katalogu funkcji na obowiązującym polskim prawie OL/OC. Jeżeli celem Działania 14.3 jest realne zwiększenie gotowości cywilnej województwa małopolskiego, to wartość trzydziestu rozproszonych, dobrze zaprojektowanych MDS w mniejszych miejscowościach przewyższa wartość dwóch dużych obiektów wielofunkcyjnych w głównych ośrodkach miejskich. Bezpieczeństwo ludności mierzy się nie liczbą funkcji w obiekcie, lecz odległością obywatela od najbliższego punktu schronienia. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować zmianę logiki i treści kryterium na następujące brzmienie: „Funkcjonalność i odporność rozproszenia infrastruktury podwójnego zastosowania W ramach kryterium premiowane będą projekty zapewniające faktyczne podwójne zastosowanie obiektu lub kompleksu obiektów	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(dual-use), przy zachowaniu zasady rozproszenia infrastruktury oraz zasady separacji funkcji niekompatybilnych operacyjnie. 4 pkt – projekt zakłada budowę lub adaptację dwóch lub więcej obiektów wyspecjalizowanych, rozproszonych przestrzennie, gdzie każdy z obiektów pełni jedną z funkcji ochronnych z poniższej listy w czasie kryzysu oraz uzupełniającą funkcję cywilną w czasie pokoju, z zachowaniem zasady separacji funkcji niekompatybilnych: (a) miejsce doraźnego schronienia (MDS) – art. 84 i 102 u.o.l.o.c. oraz rozporządzenie MSWiA z 9 lipca 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 932), z uwzględnieniem zasady bliskości, o której mowa w § 13 ust. 2 ww. rozporządzenia (MDS w odległości nie większej niż 500 m od miejsca stałego przebywania ludzi); (b) ukrycie lub schron – art. 83 u.o.l.o.c. oraz rozporządzenie MSWiA z 4 listopada 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 1548); (c) zapasowe miejsce pracy organu administracji publicznej – art. 4 ust. 1 pkt 1 u.o.l.o.c. oraz § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z 15 grudnia 2009 r. (Dz. U. Nr 226 poz. 1810); (d) magazyn zasobów ochrony ludności – art. 33 u.o.l.o.c. oraz rozporządzenie MSWiA z 28 sierpnia 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 1201); (e) punkt udzielania pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy lub opieki zdrowotnej – art. 8 ust. 4 u.o.l.o.c. oraz Protokół I Konwencji Genewskich, art. 12; (f) punkt powiadamiania, ostrzegania i alarmowania ludności – art. 8 ust. 7 u.o.l.o.c.; (g) centrum szkoleniowo-edukacyjne ochrony ludności i obrony cywilnej – rozdz. 6 u.o.l.o.c., rozporządzenie MSWiA z 6 lutego 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 162); (h) punkt łańcucha dostaw, dystrybucji pomocy doraźnej i humanitarnej – art. 4 ust. 1 pkt 4 lit. I u.o.l.o.c.;	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(i) punkt ewidencyjno-informacyjny dla ewakuowanych – § 18 ust. 1 pkt 1 lit. a rozporządzenia Rady Ministrów z 30 maja 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 765). 3 pkt – projekt zakłada jeden obiekt pełniący jedną funkcję ochronną z powyższej listy w czasie kryzysu oraz uzupełniającą funkcję cywilną w czasie pokoju, w pełnej zgodności z warunkami technicznymi określonymi w aktach wykonawczych do u.o.l.o.c., z zachowaniem zasady bliskości do mieszkańców. 2 pkt – projekt zakłada jeden obiekt pełniący wyłącznie funkcję cywilną z możliwością zastosowania ochronnego, ale bez pełnej operacjonalizacji przejścia między trybami. 0 pkt – projekt nie spełnia powyższych warunków. Zasada separacji funkcji niekompatybilnych. W ramach niniejszego kryterium nie premiuje się kumulacji w jednym obiekcie funkcji niekompatybilnych operacyjnie, w szczególności: (i) łączenia zapasowego miejsca pracy organu administracji z miejscem doraźnego schronienia ludności; (ii) łączenia magazynu zasobów ochrony ludności z miejscem doraźnego schronienia ludności; (iii) łączenia punktu udzielania pomocy medycznej z zapasowym miejscem pracy organu administracji lub z magazynem zasobów ochrony ludności, ze względu na zasadę nienaruszalności obiektów medycznych wynikającą z art. 12 Protokołu I do Konwencji Genewskich z 12 sierpnia 1949 r. (Dz. U. 1992 Nr 41 poz. 175)”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Proponowana zmiana kryterium realizuje, w mojej ocenie, kilka celów równolegle. Po pierwsze, przywraca pojęciu „podwójnego zastosowania” jego prawdziwe znaczenie zgodne z doktryną NATO i prawem unijnym. Po drugie, wprowadza zasadę rozproszenia jako podstawową zasadę	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			planowania ochrony ludności w warunkach realnego zagrożenia – co bezpośrednio przekłada się na realną wartość systemu ochronnego dla mieszkańców. Po trzecie, osadza katalog funkcji w obowiązującym polskim prawie OL/OC, eliminując pojęcia autorskie oraz pojęcia używane niewłaściwie. Po czwarte, wprowadza zasadę separacji funkcji niekompatybilnych, co zapewnia zgodność finansowanej infrastruktury z międzynarodowym prawem humanitarnym. Pragnę podkreślić, że proponowana zmiana otwiera Działanie 14.3 dla mniejszych gmin wiejskich. Z perspektywy systemowej odporności województwa wiele rozproszonych, dobrze zaprojektowanych obiektów wyspecjalizowanych daje realnie wyższy poziom ochrony ludności niż nieliczne, kompleksowe obiekty zlokalizowane w głównych ośrodkach miejskich. UWAGA 2 (krytyczna) – Brak osadzenia kryteriów Działania 14.3 w polskim prawodawstwie ochrony ludności i obrony cywilnej oraz brak wymogu wpisu do Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony (1) Zapis projektu uchwały: W całej tabeli kryteriów wyboru projektów dla typów A i B Działania 14.3, obejmującej kryteria oceny formalnej, finansowej i merytorycznej, nie pojawia się odwołanie do Ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz. U. 2024 poz. 1907) ani do żadnego z aktów wykonawczych wydanych na jej podstawie. Nie pojawia się również odwołanie do Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025–2026 (M.P. 2025 poz. 1143), do ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. 2023 poz. 122), ani do Protokołu I do Konwencji Genewskich (Dz. U. 1992 Nr 41 poz. 175).	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			Nie pojawia się także wymóg wpisu finansowanej infrastruktury do Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zwrócić uwagę, że Działanie 14.3 jest mechanizmem finansowania infrastruktury, której nazwa w samym tytule działania brzmi „infrastruktura lokalna podwójnego zastosowania dla gotowości cywilnej”. Polski porządek prawny w tej dziedzinie został w 2024 i 2025 r. fundamentalnie uporządkowany przez Ustawę o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz wydane na jej podstawie liczne akty wykonawcze. W mojej ocenie zasadne jest, aby kryteria oceny projektów odwoływały się do tego porządku prawnego, w szczególności w zakresie: – warunków technicznych dla budowli ochronnych (rozporządzenie MSWiA z 4 listopada 2025 r., Dz. U. 2025 poz. 1548), – warunków organizowania miejsc doraźnego schronienia (rozporządzenie MSWiA z 9 lipca 2025 r., Dz. U. 2025 poz. 932), – sposobu utrzymywania zasobów ochrony ludności (rozporządzenie MSWiA z 28 sierpnia 2025 r., Dz. U. 2025 poz. 1201), – kryteriów uznawania obiektów za budowle ochronne (rozporządzenie MSWiA z 21 lutego 2025 r., Dz. U. 2025 poz. 235). Szczególnie istotny w mojej ocenie jest brak wymogu wpisu finansowanych obiektów do Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony (CEOZO), prowadzonej przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na podstawie art. 115 u.o.l.o.c. oraz rozporządzenia MSWiA z dnia 7 lipca 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 922). CEOZO jest krajowym rejestrem wszystkich obiektów zbiorowej ochrony – schronów, ukryć i miejsc doraźnego schronienia – widocznym dla wojewody, MSWiA oraz podmiotów koordynujących działania OL/OC w skali ponadlokalnej. Pozwalam sobie zauważyć, że w obecnym kształcie kryteriów Działania 14.3 możliwa jest sytuacja, w której gmina zrealizuje za	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			środki europejskie projekt o wartości kilku milionów euro, deklarujący funkcję ochronną, lecz obiekt powstały w ramach tej inwestycji nie zostanie wpisany do CEOZO. Skutkuje to tym, że obiekt nie będzie widoczny w krajowym systemie ewidencji infrastruktury ochrony ludności – wojewoda i MSWiA nie będą mogli uwzględnić go w wojewódzkich i krajowych planach koordynacyjnych. Z perspektywy spójności systemu OL/OC wydaje się to rozwiązaniem trudnym do uzasadnienia. W mojej ocenie analogicznie brakuje weryfikacji zgodności projektu z warunkami technicznymi określonymi w obowiązujących aktach wykonawczych. Dotychczasowy zapis kryteriów dopuszcza sytuację, w której projekt deklaratywnie pełni funkcję MDS lub ukrycia, lecz zaprojektowany jest niezgodnie z rozporządzeniem Dz. U. 2025 poz. 1548 (warunki techniczne) lub Dz. U. 2025 poz. 932 (warunki dla MDS). Komisja Oceny Projektów nie ma w obecnych kryteriach narzędzia do odrzucenia takiego projektu, ponieważ wymóg zgodności technicznej z ww. rozporządzeniami nie został w kryteriach sformułowany. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować dwie zmiany. Zmiana pierwsza – preambuła karty działania. Proponuję dodanie do karty działania (zarówno typu A, jak i B) następującego zapisu wprowadzającego: „Realizacja projektu odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa polskiego, w szczególności z Ustawą z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz. U. 2024 poz. 1907) wraz z aktami wykonawczymi, z Ustawą z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. 2023 poz. 122), z Programem Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025–2026	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(M.P. 2025 poz. 1143), a także zgodnie z postanowieniami Protokołu I do Konwencji Genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. (Dz. U. 1992 Nr 41 poz. 175)". Zmiana druga – nowe kryterium oceny merytorycznej. Proponuję dodanie kryterium o brzmieniu: „Zgodność projektu z polskim prawodawstwem OL/OC oraz wpis do Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony Ocenie podlega: (a) zgodność rozwiązań technicznych zaproponowanych w projekcie z obowiązującymi w chwili ogłoszenia naboru aktami wykonawczymi do Ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, w szczególności z rozporządzeniem MSWiA z dnia 4 listopada 2025 r. w sprawie warunków technicznych dla budowli ochronnych (Dz. U. 2025 poz. 1548), rozporządzeniem MSWiA z dnia 9 lipca 2025 r. w sprawie miejsc doraźnego schronienia (Dz. U. 2025 poz. 932), rozporządzeniem MSWiA z dnia 28 sierpnia 2025 r. w sprawie sposobu utrzymywania zasobów ochrony ludności (Dz. U. 2025 poz. 1201), w zakresie odpowiednim do zadeklarowanej funkcji obiektu; (b) zobowiązanie wnioskodawcy do wpisu obiektu do Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony, prowadzonej przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji zgodnie z art. 115 u.o.l.o.c. oraz rozporządzeniem MSWiA z dnia 7 lipca 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 922), w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od zakończenia realizacji projektu; (c) zobowiązanie wnioskodawcy do oznakowania obiektu międzynarodowym znakiem rozpoznawczym obrony cywilnej zgodnie z art. 105 u.o.l.o.c. oraz Protokołem I Konwencji Genewskich.	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			Tak / Nie. Niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną projektu”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Wprowadzenie zaproponowanej zmiany realizuje, w mojej ocenie, dwa cele. Po pierwsze, zapewnia, że finansowana ze środków europejskich infrastruktura ochrony ludności jest tworzona zgodnie z obowiązującym polskim prawem OL/OC – co dla wnioskodawców publicznych jest zresztą wymogiem konstytucyjnym wynikającym z zasady legalizmu. Po drugie, włącza powstałe obiekty w krajowy system ewidencji ochrony ludności, dzięki czemu stają się one realnym zasobem systemu OL/OC, widocznym dla wojewody i MSWiA oraz możliwym do wykorzystania w koordynacji wojewódzkiej i międzywojewódzkiej. Bez wpisu do CEOZO obiekt sfinansowany w Działaniu 14.3 pozostaje, w mojej ocenie, lokalną inwestycją bez wpięcia w krajowy system schronowy – co stoi w sprzeczności z duchem celu szczegółowego EFRR 3(iii), który mówi o „rozwoju odpornej infrastruktury obronnej” rozumianej systemowo, a nie wyspowo. UWAGA 3 (krytyczna) – Tożsamość tabel kryteriów dla typów A i B – brak zróżnicowania mimo merytorycznej różnicy typów inwestycji (1) Zapis projektu uchwały: Tabele kryteriów merytorycznych dla typów A (Budowa nowych obiektów) i B (Przebudowa lub rozbudowa istniejących obiektów) Działania 14.3 są w przeważającej części tożsame. Jedyną merytoryczną różnicą jest waga punktowa kryterium „Wpływ projektu na Obszary Strategicznej Interwencji”, gdzie typ A premiuje	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			gminy zmarginalizowane 2 punktami, a typ B – 1 punktem. Pozostałe kryteria, w tym ich brzmienia, definicje i punktacja, są tożsame. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zauważyć, że budowa nowego obiektu i przebudowa istniejącego stanowią, w mojej ocenie, dwa fundamentalnie różne typy inwestycji, charakteryzujące się odmiennymi procedurami administracyjnymi, odmiennym zakresem dokumentacji technicznej oraz odmiennymi uwarunkowaniami konstrukcyjnymi. W szczególności: – przebudowy częściej wymagają decyzji konserwatorskich, ponieważ wiele istniejących obiektów gminnych – świetlic, remiz, szkół, ośrodków kultury – pochodzi z lat 50.–70. ubiegłego wieku i jest objętych ochroną konserwatorską na poziomie gminnym lub wojewódzkim; – przy przebudowie istniejący obiekt determinuje granice możliwości adaptacji do funkcji ochronnej, w szczególności w odniesieniu do warunków technicznych z rozporządzenia MSWiA z 4 listopada 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 1548) – grubość ścian, układ pomieszczeń, możliwość wykonania hermetyzacji, dostępność wentylacji; – czas realizacji jest zazwyczaj krótszy w przypadku przebudowy, co w kontekście rosnącej niestabilności geopolitycznej, wskazanej w nowo wprowadzonym do Strategii Programu FEM 2021–2027 zapisie o „Bezpieczeństwie i gotowości cywilnej”, ma w mojej ocenie istotne znaczenie operacyjne. W konsekwencji, w obecnym kształcie kryteriów, projekt przebudowy obiektu zabytkowego z lat 50. ubiegłego wieku jest oceniany według tych samych kryteriów co projekt budowy nowego obiektu na pustym terenie. To sprzyja, w mojej ocenie, gminom realizującym duże projekty w trybie „buduj nowe”, co jest	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			nieintencjonalnie sprzeczne z duchem adaptacyjnej ochrony ludności. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować zróżnicowanie tabel kryteriów dla typów A i B w następujący sposób: – w typie B (przebudowa) dodać kryterium oceny stanu istniejącego obiektu i jego adekwatności do nadania funkcji ochronnej (weryfikacja możliwości spełnienia warunków technicznych z rozporządzenia Dz. U. 2025 poz. 1548); – w typie B uwzględnić premiowanie krótszego czasu realizacji jako odrębną wartość operacyjną; – w typie A dodać kryterium oceny lokalizacji nowego obiektu pod kątem zasady bliskości do potencjalnych użytkowników (ze wskazaniem na § 13 ust. 2 rozporządzenia Dz. U. 2025 poz. 932 jako punktu odniesienia – maksymalna odległość 500 metrów dla MDS); – ujednolicić wagę OSI dla obu typów na poziomie 2 punktów (zob. UWAGA 5 niniejszego pisma). (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Zróżnicowanie tabel uczyni proces oceny bardziej adekwatnym do specyfiki każdego typu projektu. W obecnym kształcie tożsamość tabel skutkuje tym, że projekty obu typów są oceniane według tej samej logiki, mimo iż wymagają od oceniających i wnioskodawców uwzględnienia istotnie różnych czynników. Wprowadzenie zróżnicowania pozwoli na lepsze ukierunkowanie środków oraz wyższą jakość finansowanych inwestycji. UWAGA 4 (krytyczna) – Brak kryterium operacyjnej dojrzałości gminy w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej (1) Zapis projektu uchwały: Tabele kryteriów dla typów A i B Działania	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			14.3 nie zawierają, w mojej ocenie, żadnego kryterium odnoszącego się do operacyjnej dojrzałości gminy-wnioskodawcy w zakresie OL/OC. Ocenie podlega gotowość techniczna projektu, ale nie gotowość organizacyjna gminy do operacyjnego wykorzystania finansowanej infrastruktury w sytuacji kryzysu. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zwrócić uwagę, że jest to, w mojej ocenie, jeden z najistotniejszych braków strukturalnych w obecnym kształcie kryteriów. Z doświadczenia praktyka OL/OC wynika, że obiekt zbiorowej ochrony bez przygotowanego systemu operacyjnego gminy staje się w istocie kosztownym zasobem materialnym, który w sytuacji kryzysu nie spełni swojej roli. Można zbudować schron za 5 milionów euro, ale jeśli gmina nie ma: – aktualnego planu zarządzania kryzysowego uwzględniającego funkcjonowanie obiektu, – wyszkolonego personelu obsługi (zgodnie z rozporządzeniem MSWiA z 6 lutego 2025 r. w sprawie programów szkoleń OL/OC, Dz. U. 2025 poz. 162), – procedur otwierania obiektu, kierowania ludności, prowadzenia ewidencji, – planu ćwiczeń obiektu (zgodnie z rozporządzeniem MSWiA z 25 lutego 2025 r. w sprawie ćwiczeń OL/OC), – przygotowanych zasobów ochrony ludności (woda, żywność, środki sanitarne, środki łączności) zgodnie z art. 33 u.o.l.o.c. oraz rozporządzeniem MSWiA z 28 sierpnia 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 1201), to obiekt ten w sytuacji kryzysowej nie zapewni realnej ochrony, niezależnie od jakości jego konstrukcji.	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			W mojej ocenie, filozofia oparta na zasadzie „szkolenie i przygotowanie organizacyjne przed sprzętem” powinna znaleźć odzwierciedlenie w kryteriach Działania 14.3. Inwestycje w infrastrukturę powinny iść w parze z inwestycjami w kompetencje i procedury. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować dodanie w obu typach (A i B) Działania 14.3 kryterium merytorycznego o brzmieniu: „Operacyjna dojrzałość wnioskodawcy w zakresie OL/OC (waga proponowana: 2) Ocenie podlega, czy wnioskodawca przedstawił dokumentację potwierdzającą operacyjne przygotowanie do wykorzystania finansowanej infrastruktury w sytuacji kryzysu. Punktacja: 4 pkt – wnioskodawca przedstawił komplet dokumentów: aktualny gminny plan zarządzania kryzysowego uwzględniający funkcjonowanie obiektu, plan szkoleń kadry obsługi obiektu, plan ćwiczeń obiektu, wykaz zasobów OL/OC przewidzianych do magazynowania w obiekcie zgodnie z art. 33 u.o.l.o.c.; 3 pkt – wnioskodawca przedstawił trzy z czterech wyżej wymienionych dokumentów; 2 pkt – wnioskodawca przedstawił dwa z czterech wyżej wymienionych dokumentów; 1 pkt – wnioskodawca przedstawił jeden z czterech dokumentów lub zobowiązanie do ich opracowania w terminie nie dłuższym niż 12 miesięcy od podpisania umowy o dofinansowanie; 0 pkt – wnioskodawca nie przedstawił żadnego dokumentu ani zobowiązania. Przyznanie 0 pkt nie eliminuje projektu z dalszej oceny”.	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Wprowadzenie tego kryterium realizuje, w mojej ocenie, fundamentalną zasadę systemu OL/OC, zgodnie z którą inwestycja w infrastrukturę bez przygotowania organizacyjnego nie tworzy realnej zdolności ochronnej. Premiowanie gmin, które jednocześnie inwestują w infrastrukturę i w jej operacyjne przygotowanie, podnosi jakość finansowanych projektów oraz zwiększa rzeczywisty wpływ Działania 14.3 na gotowość cywilną w województwie. Kryterium nie eliminuje gmin, które dopiero rozpoczynają budowę swojego systemu OL/OC – pozwala bowiem przedstawić zobowiązanie do opracowania dokumentacji w określonym terminie. CZĘŚĆ II – UWAGI UZUPEŁNIAJĄCE UWAGA 5 (uzupełniająca) – Niespójność wagi kryterium OSI dla typów A i B (1) Zapis projektu uchwały: Kryterium „Wpływ projektu na Obszary Strategicznej Interwencji” w typie A premiuje projekty zlokalizowane na terenie gmin zmarginalizowanych 2 punktami, podczas gdy w typie B – 1 punktem. Brak uzasadnienia dla tej różnicy. (2) Analiza pod kątem OL/OC: W mojej ocenie zróżnicowanie wag dla obu typów jest nieuzasadnione, a logicznie powinno być raczej odwrotne. Gmina zmarginalizowana, dysponująca ograniczonymi środkami inwestycyjnymi, częściej dysponuje istniejącym obiektem do przebudowy (typ B) niż środkami na budowę zupełnie nowego obiektu (typ A). Premiowanie typu B niższą wagą działa zatem przeciwko logice działania.	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(3) Propozycja zmiany: Wyrównanie wag kryterium OSI dla obu typów do poziomu 2 pkt, lub przedstawienie merytorycznego uzasadnienia istniejącej różnicy w karcie działania. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Wyrównanie wag zapewnia spójność oceny i równe traktowanie gmin zmarginalizowanych w obu typach Działania 14.3, co jest istotne z perspektywy zasady niedyskryminacji terytorialnej oraz spójności wewnętrznej Działania. UWAGA 6 (uzupełniająca) – Kryterium „Stan przygotowania projektu do realizacji” jako bariera dla mniejszych gmin (1) Zapis projektu uchwały: Kryterium „Stan przygotowania projektu do realizacji” (waga 3, kryterium rozstrzygające I stopnia) przyznaje 4 pkt projektom dysponującym pełnym pozwoleniem na budowę, 3 pkt projektom z kompletną dokumentacją techniczną, 2 pkt projektom ze średnim stopniem przygotowania, 1 pkt projektom z niskim stopniem przygotowania. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zauważyć, że kryterium w obecnym kształcie systemowo preferuje gminy z gotową dokumentacją inwestycyjną. Mniejsze gminy wiejskie, dysponujące ograniczonymi środkami, rzadko mają zasoby na przygotowanie pełnej dokumentacji projektu „na zapas”, bez gwarancji finansowania. Skutkiem jest paradoks logiczny – pomoc kierowana jest do tych, którzy już mają środki na dokumentację, a nie do tych, którzy realnie potrzebują wsparcia w budowaniu infrastruktury OL/OC. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować rozważenie wprowadzenia mechanizmu kompensacji – np. ścieżki preferencyjnej dla projektów z mniejszych gmin (poniżej określonego progu ludności lub budżetu inwestycyjnego), w której wymóg	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			przygotowania pełnej dokumentacji może być spełniony zobowiązaniem do jej opracowania w określonym terminie po podpisaniu umowy. Alternatywnie – obniżenie wagi kryterium z 3 do 2 punktów, co osłabi jego rozstrzygający charakter. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Działanie 14.3 powinno realnie otwierać możliwość budowania infrastruktury OL/OC dla mniejszych jednostek samorządu terytorialnego. Obecny kształt kryterium efektywnie wyklucza takie jednostki z konkurencji, co stoi w sprzeczności z zasadą równego dostępu do środków europejskich. UWAGA 7 (uzupełniająca) – Kryterium „Dostępność infrastruktury” – efekt „pierwszorazowy” kontra rozbudowa (1) Zapis projektu uchwały: Kryterium „Dostępność infrastruktury podwójnego zastosowania lub infrastruktury przeznaczonej do budowania gotowości cywilnej” (waga 3, kryterium rozstrzygające III stopnia) przyznaje 2 pkt projektom realizowanym na terenie gminy, gdzie tego typu infrastruktura nie istnieje, oraz 0 pkt – gdy taka infrastruktura już istnieje. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zauważyć, że kryterium nie uwzględnia luki schronowej w gminie, czyli relacji między liczbą miejsc schronienia a liczbą mieszkańców. Gmina, która ma jedno MDS dla 200 osób przy 8000 mieszkańców i chce rozbudować zasób schronowy, otrzymuje 0 pkt. Gmina, która nie ma żadnego obiektu, otrzymuje 2 pkt. Logika premiowania gmin „pierwszorazowych” jest słuszna, ale niewystarczająca. (3) Propozycja zmiany: Wprowadzenie skali punktowej uwzględniającej lukę schronową:	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			2 pkt – gmina nie posiada infrastruktury OL/OC danego typu na swoim terenie; 2 pkt – gmina posiada infrastrukturę pokrywającą mniej niż 5 procent ludności; 1 pkt – gmina posiada infrastrukturę pokrywającą 5–15 procent ludności; 0 pkt – gmina posiada infrastrukturę pokrywającą powyżej 15 procent ludności. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Zmiana ta w sposób bardziej adekwatny premiuje rzeczywistą potrzebę inwestycyjną gminy, a nie tylko fakt obecności lub braku jakiegokolwiek infrastruktury. Według raportu NIK z marca 2024 r., w województwie małopolskim jedynie ok. 2 procent mieszkańców ma miejsce w budowlu ochronnej – co czyni problem luki schronowej istotnym z perspektywy systemowej. UWAGA 8 (uzupełniająca) – Brak kryterium ekonomicznej efektywności inwestycji (1) Zapis projektu uchwały: Tabele kryteriów dla typów A i B nie zawierają kryterium odnoszącego się do liczby osobo-miejsc tworzonych w ramach projektu ani do kosztu jednostkowego osobo-miejsc schronienia. (2) Analiza pod kątem OL/OC: W mojej ocenie efektywność ekonomiczna inwestycji w infrastrukturę ochronną mierzona kosztem na osobo-miejsce jest istotnym wskaźnikiem jakości projektu. Brak takiego kryterium oznacza, że projekt o koszcie 50 tys. euro za osobo-miejsce jest oceniany tak samo jak projekt o koszcie 5 tys. euro za osobo-miejsce, mimo dziesięciokrotnej różnicy efektywności. Z perspektywy systemowej odporności województwa	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			istotne jest, aby za te same środki uzyskać większą liczbę osobo-miejsc schronienia. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować dodanie kryterium punktowanego „Efektywność ekonomiczna projektu” (waga 1): 2 pkt – koszt jednostkowy osobo-miejsca poniżej mediany wszystkich projektów w naborze; 1 pkt – koszt jednostkowy osobo-miejsca w przedziale mediany +/- 25 procent; 0 pkt – koszt jednostkowy osobo-miejsca powyżej 125 procent mediany. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Wprowadzenie kryterium efektywności ekonomicznej zwiększa ogólną wartość systemowego efektu Działania 14.3 – za te same środki uzyskuje się większą liczbę osobo-miejsc schronienia. W kontekście ograniczonej alokacji środków europejskich na infrastrukturę OL/OC jest to, w mojej ocenie, jakość warta premiowania. UWAGA 9 (uzupełniająca) – Brak kryterium zgodności z korytarzami mobilności wojskowej oraz z planami ewakuacji ludności (1) Zapis projektu uchwały: Cel szczegółowy EFRR 3(iii) wprost wskazuje na „infrastrukturę obronną, w tym w celu wspierania mobilności wojskowej w UE”. Jednak żadne z kryteriów Działania 14.3 nie operacjonalizuje tego celu w odniesieniu do lokalizacji projektu, ani nie odwołuje się do wojewódzkiego planu ewakuacji ludności sporządzanego na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z 30 maja 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 765).	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(2) Analiza pod kątem OL/OC: Województwo małopolskie położone jest na korytarzach mobilności wojskowej NATO, w szczególności na osi północ-południe (Słowacja-Polska) oraz wschód-zachód (linie zaopatrzenia). Lokalizacja infrastruktury OL/OC wzdłuż tych korytarzy oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie zwiększa systemową wartość finansowanych obiektów. W mojej ocenie projekty Działania 14.3 powinny być również zgodne z gminnymi planami zarządzania kryzysowego oraz z wojewódzkim planem ewakuacji ludności, w szczególności w zakresie lokalizacji punktów ewidencyjno-informacyjnych dla ewakuowanych oraz punktów łańcucha dostaw. (3) Propozycja zmiany: Wprowadzenie kryterium punktowanego „Lokalizacja w korytarzu mobilności wojskowej lub na trasie ewakuacyjnej oraz zgodność z planami zarządzania kryzysowego” (waga1): 2 pkt – projekt zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie korytarza mobilności wojskowej NATO lub trasy ewakuacyjnej określonej w wojewódzkim planie ewakuacji ludności, wraz z potwierdzeniem zgodności z gminnym planem zarządzania kryzysowego; 1 pkt – projekt zgodny z gminnym planem zarządzania kryzysowego, bez lokalizacji w korytarzu mobilności; 0 pkt – projekt nie spełnia powyższych warunków. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Wprowadzenie kryterium operacjonalizuje cel szczegółowy EFRR 3(iii) w wymiarze przestrzennym oraz wzmacnia spójność między działaniami finansowanymi z FEM 2021–2027 a krajowymi i wojewódzkimi planami obronnymi i ewakuacyjnymi.	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
Działanie 14.3 Infrastruktura lokalna podwójnego zastosowania dla gotowości cywilnej Typy A. infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – budowa nowych obiektów (tryb konkurencyjny) B. infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – przebudowa lub rozbudowa istniejących obiektów (tryb konkurencyjny) C. Infrastruktura leczenia szpitalnego podwójnego zastosowania (tryb niekonkurencyjny)				
28.	Uwaga ogólna 14.3 C	MZ	w nawiązaniu do materiałów na XX posiedzenie Komitetu Monitorującego program regionalny Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, proszę przyjąć poniższą prośbę Ministerstwa Zdrowia o wprowadzenie zmian do kryteriów wyboru projektów dla Działania 14.3 Infrastruktura lokalna podwójnego zastosowania dla gotowości cywilnej dla typów projektów A, B i C: Mając na uwadze zapisy SZOP lub fiszki projektu typu C, w ocenie Ministerstwa Zdrowia uzupełnienia wymagają proponowane kryteria w następującym zakresie: dla typu projektu C. Infrastruktura leczenia szpitalnego podwójnego zastosowania (nowe) - projekt Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego im. św. Ludwika w Krakowie pn. Budowa parkingu dual-use w ramach Małopolskiego Centrum Psychiatrii i Leczenia Uzależnień od Nowych Technologii Cyfrowych. Prosimy o dodanie kryteriów wynikających z dwóch poniższych zasad ogólnych przyjętych przez Komitet Sterujący do spraw koordynacji wsparcia w sektorze zdrowia (Uchwała Nr 5/2023/II z 28 sierpnia 2023): 5. Do dofinansowania mogą być przyjęte wyłącznie projekty posiadające pozytywną opinię o celowości inwestycji, o której mowa w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (OCI)1. Właściwe Instytucje	Wyjaśnienie Ad. Rekomendacja nr 5 Inwestycja pn „Utworzenie Małopolskiego Centrum Psychiatrii i Leczenia Uzależnień od Nowych Technologii Cyfrowych” otrzymała od MZ w dniu 15.11.2024 r. pozytywną opinię o celowości inwestycji (IOWISZ). Wydana opinia obejmuje cały zakres funkcjonalny i rzeczowy inwestycji, w tym wszystkie funkcje medyczne oraz infrastrukturę towarzyszącą, w szczególności parking podziemny stanowiący integralną część przedsięwzięcia. Zgodnie z art. 95d ust. 1a Ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych inwestycja podlega ocenie jako funkcjonalnie i technicznie komplementarna całość. Oznacza to, że poszczególne elementy inwestycji, w tym infrastruktura towarzysząca, nie mogą być traktowane jako odrębne inwestycje wyłącznie w celu uzyskania kolejnej opinii dla tego samego zakresu rzeczowego. Jednocześnie art. 95f ust. 3 pkt 7 ww. ustawy wskazuje, że organ wydający opinię uwzględnia wcześniej złożone wnioski oraz wydane już opinie dotyczące danego przedsięwzięcia. W praktyce

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			Zarządzające i Instytucje Pośredniczące mają obowiązek zapewnić, że ww. opinia jest załączona do wniosku o dofinansowanie/ o ile dotyczy 8. Infrastruktura wytworzona w ramach projektu może być wykorzystywana na rzecz udzielania świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz - jeśli to zasadne - do działalności pozaleczniczej w ramach działalności statutowej danego podmiotu leczniczego, przy czym gospodarcze wykorzystanie infrastruktury nie może przekroczyć 20% zasobów/wydajności infrastruktury w ujęciu rocznym. Prośba o uwzględnienie powyższej rekomendacji nr 8 wynika z faktu, iż zgodnie z SZOP możliwy jest zakup koniecznego wyposażenia integralnie związanego z obiektem i niezbędnego do pełnienia funkcji miejsca doraźnego schronienia lub miejsca udzielania pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy lub opieki zdrowotnej w formie leczenia szpitalnego oraz zakup wyrobów medycznych tj. wszelkiego rodzaju urządzeń technicznych, aparatów i sprzętu znajdującego zastosowanie w działalności leczniczej.	oznacza to, że ten sam zakres inwestycji nie powinien podlegać ponownej ocenie w odrębnym postępowaniu. Należy również wskazać, że zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego nie prowadzi się ponownie postępowania dotyczącego tej samej sprawy, jeżeli nie nastąpiła istotna zmiana stanu faktycznego, prawnego lub zakresu inwestycji. W szczególności zastosowanie znajduje art. 16 § 1 KPA dotyczący zasady trwałości rozstrzygnięć administracyjnych. W przedmiotowej sprawie występuje: ✓ ten sam inwestor, ✓ ta sama inwestycja, ✓ ten sam cel inwestycyjny, ✓ ta sama lokalizacja, ✓ oraz ten sam zasadniczy zakres rzeczowy, obejmujący również parking podziemny. Fakt, że pierwotny wniosek IOWISZ nie obejmował funkcji dual-use oraz funkcji MDS (miejsc doraźnego schronienia), nie oznacza powstania nowej inwestycji w rozumieniu art. 95d ustawy. Funkcje te stanowią jedynie dodatkowy sposób wykorzystania parkingu podziemnego, który został już objęty wydaną opinią jako część inwestycji podstawowej. Dodanie funkcji ochronnych, w tym możliwości czasowego wykorzystania obiektu jako miejsca doraźnego schronienia, nie zmienia podstawowego charakteru przedsięwzięcia, jego celu, lokalizacji ani

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				zakresu infrastrukturalnego. Nie powstaje więc nowy przedmiot postępowania administracyjnego, który uzasadniałby prowadzenie odrębnego postępowania IOWISZ. Dodatkowo należy zauważyć, że gdyby parking typu dual-use/MDS rozpatrywać jako odrębną inwestycję o charakterze wyłącznie infrastrukturalnym i ochronnym, niezwiązaną bezpośrednio z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, wówczas taka inwestycja co do zasady nie podlegałaby obowiązkowi uzyskania opinii IOWISZ na podstawie art. 95d ust. 1 pkt 2 ustawy. Dotyczy to sytuacji, gdy inwestycja: ✓ nie tworzy nowego podmiotu leczniczego, ✓ nie obejmuje infrastruktury medycznej (nowych lub istniejących komórek organizacyjnych), ✓ nie wpływa na zakres udzielanych świadczeń zdrowotnych, ✓ oraz pełni wyłącznie funkcję ochronną i infrastrukturalną. Oznacza to, że funkcja dual-use oraz organizacja miejsc doraźnego schronienia (MDS) mają charakter infrastrukturalny i ochronny, a nie medyczny. W konsekwencji brak jest podstaw prawnych do uzyskania kolejnej opinii o celowości inwestycji dla tego samego przedsięwzięcia obejmującego parking podziemny już oceniony w ramach opinii z dnia 15.11.2024 r. Parking z funkcją dual-use/MDS należy traktować jako element infrastruktury towarzyszącej

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				inwestycji już objętej pozytywną opinią, a nie jako nową, odrębną inwestycję wymagającą ponownego opiniowania. Dodatkowo, proszę uwzględnić, że w dniu wydania OCI, tj. 15.11.2024 r., nie obowiązywały jeszcze przepisy nakładające obowiązek projektowania kondygnacji podziemnych i garaży podziemnych jako miejsc doraźnego schronienia (MDS). Obowiązek ten został wprowadzony dopiero przez Ustawę o ochronie ludności i obronie cywilnej z dnia 5 grudnia 2024 r., która weszła w życie od 1 stycznia 2025 r. Dopiero art. 94 tej ustawy wprowadził zasadę, zgodnie z którą: kondygnacje podziemne w budynkach użyteczności publicznej oraz garaże podziemne projektuje się i wykonuje w sposób umożliwiający zorganizowanie w nich miejsc doraźnego schronienia. Oznacza to, że: ✓ w listopadzie 2024 r. nie istniał ustawowy obowiązek uwzględniania funkcji MDS w projektowanych szpitalach ani innych budynkach użyteczności publicznej, ✓ wniosek IOWISZ składany dla tej inwestycji nie mógł uwzględniać wymogów, które w tamtym czasie jeszcze nie obowiązywały, ✓ a późniejsze pojawienie się obowiązków związanych z ochroną ludności nie powoduje automatycznie

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				powstania nowej inwestycji wymagającej ponownego uzyskania opinii IOWISZ. Jest to dodatkowy argument przemawiający za tym, że: funkcja dual-use/MDS stanowi jedynie dostosowanie inwestycji do nowych wymagań prawnych z zakresu ochrony ludności, a nie nowy zakres działalności leczniczej w rozumieniu art. 95d ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Powyższe argumenty przemawiają za tym, aby nie wprowadzać dodatkowego kryterium odnoszącego się do obowiązku posiadania opinii o celowości inwestycji (IOWISZ) w ramach osi priorytetowej dotyczącej infrastruktury podwójnego zastosowania na potrzeby gotowości cywilnej. Przedmiotowa oś priorytetowa dotyczy bowiem infrastruktury o charakterze ochronnym i bezpieczeństwa publicznego, związanej z realizacją zadań w zakresie gotowości cywilnej, a nie inwestycji dotyczących wykonywania działalności leczniczej polegającej na udzielaniu świadczeń zdrowotnych. Ad. Rekomendacja nr 8 W ramach przedmiotowego projektu nie będzie wytwarzana infrastruktura, która mogłaby być wykorzystywana na potrzeby udzielania świadczeń opieki zdrowotnej. Dofinansowanie w ramach niniejszego projektu dotyczy budowy parkingu

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				podziemnego pod budynkiem szpitala, który jednocześnie będzie posiadał funkcję miejsca doraźnego schronienia – nie będzie utworzony w ramach tego parkingu osobny podmiot leczniczy, który będzie posiadała kontrakt z NFZ, stąd trudno mówić o udzielaniu świadczeń zdrowotnych ze środków publicznych, a tym bardziej o wykorzystaniu gospodarczym wytworzonej infrastruktury w celach poza leczniczych w ramach działalności statutowej danego podmiotu leczniczego.
29.	14.3 A 14.3 B	MZ	dla typu projektu A. infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – budowa nowych obiektów (tryb konkurencyjny) oraz typu projektu B. infrastruktura podwójnego zastosowania w społeczności lokalnej – przebudowa lub rozbudowa istniejących obiektów (tryb konkurencyjny) prosimy o rozważenie dodania kryteriów analogicznych jak w przypadku projektu typu C, ponieważ zgodnie z SZOP: - w typach projektów A i B możliwe jest utworzenie miejsca udzielania pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy i opieki zdrowotnej; - w ramach realizacji tych projektów możliwy jest zakup koniecznego wyposażenia integralnie związanego z budowanym lub przebudowanym obiektem i niezbędnego z punktu widzenia nadania mu jednej z ww. funkcji. Ponadto informujemy, że ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (ustawa o świadczeniach) przewiduje odstępstwo umożliwiające zwolnienie z obowiązku posiadania OCI. Zwolnienie	Wyjaśnienie Ad. Rekomendacja nr 5 Zgodnie z art. 95d ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, podmioty wykonujące działalność leczniczą, zamierzające wykonywać działalność leczniczą oraz zamierzające utworzyć podmiot leczniczy, występują z wnioskiem do wojewody albo ministra właściwego do spraw zdrowia, zwanego dalej „organem wydającym opinię”, o wydanie opinii o celowości inwestycji: 1) polegającej na utworzeniu na obszarze województwa: a) nowego podmiotu leczniczego,

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			dotyczy inwestycji realizowanych na potrzeby obronności lub bezpieczeństwa państwa (zgodnie z art. 95d ust. 1d ustawy o świadczeniach nie stosuje się odpowiednio przepisów w art. 95d ust. 1-1c). Wówczas zgodnie z art. 95d ust. 1e ustawy o świadczeniach, odpowiednio Minister Obrony Narodowej albo minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, rozstrzyga, czy inwestycja będzie realizowana na potrzeby określone w ust. 1d. W związku z powyższym podmiot, który będzie chciał skorzystać z procedury zwolnienia, powinien zwrócić się do Ministra Obrony Narodowej w celu uprzedniego ustalenia, czy dane zamierzenie inwestycyjne może być realizowane na potrzeby obronności.	b) nowych jednostek lub komórek organizacyjnych zakładu leczniczego podmiotu leczniczego, 2) innej niż inwestycja określona w pkt 1, dotyczącej wykonywania działalności leczniczej polegającej na udzielaniu świadczeń zdrowotnych - której wartość kosztorysowa na dzień złożenia wniosku przekracza 2 mln zł. Powyższa sytuacja nie dotyczy zakresu konkursu działania 14.3 typ A oraz typ B w związku z faktem, że wymienieni w SzOP, uprawnieni Wnioskodawcy to JST oraz OSP, z których żaden nie jest podmiotem leczniczym, zaś zakres konkursu nie przewiduje tworzenia podmiotów leczniczych. Dodatkowo wartość dofinansowania w typie A została określona na 1,5 mln zł zaś w konkursie typu B na 300 tys. zł co jest poza wskazanym w ustawie limitem. Ad. Rekomendacja nr 8 W ramach konkursu działania 14.3 typu A oraz typu B nie będzie wytwarzana infrastruktura w celu utworzenia osobnego podmiotu leczniczego, który będzie posiadał kontrakt z NFZ, stąd trudno mówić o udzielaniu świadczeń zdrowotnych ze środków publicznych, a tym bardziej o wykorzystaniu gospodarczym wytworzonej infrastruktury w celach poza leczniczych w ramach działalności statutowej danego podmiotu leczniczego. Dodatkowo należy wspomnieć, że uprawnieni

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
				wnioskodawcy w tym konkursie to JST oraz OSP, które nie mogą wykonywać działalności leczniczej.
Działanie 15.1 Podnoszenie kompetencji pracodawców oraz ich kadr w obszarach bezpieczeństwa i obrony cywilnej oraz adaptacyjności Typy A. Podnoszenie kompetencji pracodawców oraz ich kadr w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej, cyberbezpieczeństwa oraz adaptacji do zmian B. Wsparcie dla rozwoju umiejętności lub kwalifikacji kadr w zawodach krytycznych z punktu widzenia bezpieczeństwa i obronności				
30.	Uwagi do działania 15.1	Unia Miasteczek Polskich	UWAGI WSTĘPNE Pozwalam sobie na wstępie wyartykułować cztery zasady, które stanowią ramę dla wszystkich poniższych uwag i które są — w mojej ocenie — minimum doktrynalnym dla projektowania kryteriów w obszarze OL/OC. Zasada pierwsza dotyczy hierarchii szkoleń. Fundamentem polskiego systemu ochrony ludności i obrony cywilnej są szkolenia określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lutego 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 162), zawarte w dziewięciu załącznikach do tego rozporządzenia. To one tworzą podstawową architekturę systemu — nie szkolenia uzupełniające, takie jak Kwalifikowana Pierwsza Pomoc, medycyna pola walki (TCCC/TECC), łączność radiowa, cyberbezpieczeństwo czy wsparcie psychologiczne. Te ostatnie są, oczywiście, ważne, lecz mają charakter pomocniczy wobec szkoleń z załączników 1–9 rozp. 162/2025. Bez fundamentu szkoleń systemowych same szkolenia uzupełniające nie tworzą systemu, lecz zbiór niepowiązanych kompetencji. Zasada druga dotyczy progów pokrycia. Aby można było mówić o jakimkolwiek poziomie przygotowania społeczności do sytuacji kryzysowej, konieczne jest osiągnięcie określonych progów pokrycia szkoleniami. Z dwuletniej praktyki pilotażu OL/OC, prowadzonego z	Wyjaśnienie do uwag wstępnych Podzielamy argument, że wsparcie powinno być skupione na najważniejszych głównych szkoleniach dla pracodawców. Dlatego w karcie działania 15.1 A wskazano 4 obszary szkoleń: a) kontynuowanie prowadzonej działalności w przypadku zaistnienia sytuacji o charakterze kryzysowym, b) podnoszenie umiejętności lub kompetencji z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, c) podnoszenie umiejętności lub kompetencji/kwalifikacji z zakresu prewencji terrorystycznej, d) podnoszenie kompetencji lub nabywanie kwalifikacji w zakresie cyberbezpieczeństwa. W karcie działania SZOP wskazano, że działania z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, o których mowa w pkt b) są realizowane zgodnie z art. 50-52 Ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz rozporządzeń wykonawczych.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			udziałem partnerów reprezentujących różną skalę i specyfikę, wynika minimum operacyjne: stu procentowe pokrycie kadry urzędu obsługującego organ ochrony ludności programem z Załącznika nr 5; stu procentowe pokrycie kluczowych podmiotów ochrony ludności w rozumieniu art. 17 u.o.l.o.c. programem z Załącznika nr 7; pełne pokrycie kluczowych przedsięwzięć (w szczególności operatorów infrastruktury krytycznej, dużych pracodawców, podmiotów świadczących usługi pierwszej potrzeby) programem z Załącznika nr 8; pokrycie co najmniej dziesięcioprocentowej populacji każdej miejscowości programem z Załącznika nr 9. Poniżej tych progów nie istnieje stan przygotowania — istnieje wyłącznie iluzja przygotowania. Zasada trzecia dotyczy oceny podmiotów szkolących. W obszarze OL/OC, który w Polsce jest obszarem nowym z perspektywy regulacyjnej (ustawa z grudnia 2024 r.), wielkość ani wiek podmiotu nie definiują jego kompetencji merytorycznej. Mały lub niedawno powstały podmiot wyspecjalizowany może być merytorycznie znacznie wartościowszy niż duża, długoletnia firma komercyjna bez specjalizacji w OL/OC. Kryteria FEM powinny tej rzeczywistości nie odwracać. Wymogi finansowe wobec wnioskodawców i wymogi merytoryczne wobec wykonawców szkoleń powinny być proporcjonalne do realnej geografii kompetencji w obszarze, a nie odzwierciedlać zaszczości właściwe dla obszarów dojrzałych. Zasada czwarta dotyczy szkoleń uzupełniających i ich miejsca w systemie. Pierwsza pomoc nie ratuje życia — kupuje czas. Życie ratuje system, który ten kupiony czas wykorzystuje: łączność, transport, punkt stabilizacji, korytarz ewakuacyjny, koordynacja. Z relacji żołnierzy frontu ukraińskiego, z którymi prowadzę rozmowy w	Warunki w regulaminie będą w zakresie pkt b) ujmować zasady i warunki wskazane w ww. ustawie oraz rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lutego 2025 r. w sprawie programów szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz wymagań dla podmiotów prowadzących szkolenia oraz adekwatnych załączników (zał. 5 i zał.8) dotyczących szkoleń dla pracowników j.s.t oraz innych pracodawców w szczególności przedsiębiorstw, zrzeszeń. W karcie SZOP wskazano także, że nie jest możliwa realizacja projektu mającego na celu wyłącznie realizację wsparcia w zakresie cyberbezpieczeństwa, by tego typu projekty nie zdominowały planowanego wsparcia w projektach ale były jego częścią. Planowane wsparcie nie wskazuje zatem szkoleń „uzupełniających” wskazanych w uwadze. W projektach nie planuje się także odrębnego wsparcia psychologicznego. W SZOP wskazano jedynie, że: Podczas realizacji ww. wsparcia (pkt a-d) Beneficjent uwzględnia profilaktykę dobrostanu psychicznego i emocjonalnego uczestników wsparcia. Intencją przywołanego zapisu z SZOP jest zwrócenie uwagi Wnioskodawcy/Beneficjenta na bardzo ważną kwestię jaką jest to zapewnienie by w czasie realizacji działań edukacyjnych (szkoleń/doradztwa) uwzględniać i zapewniać dobrostan psychiczny i emocjonalny uczestników wsparcia. Poruszana tematyka

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			ramach pilotażu, wynika obserwacja, której nie da się przecenić: czas od zranienia do punktu stabilizacji medycznej, który w pierwszych dniach inwazji w 2022 r. wynosił od 1 do 4 godzin, w czwartym roku wojny — wskutek wyczerpania zasobów medycznych, zniszczenia infrastruktury i wydłużenia linii frontu — potrafi wynieść 48 godzin, 7 dni, a w szczególnie trudnych przypadkach do 14 dni. To oznacza, że samo zatrzymanie krwawienia w pierwszej minucie nie jest „uratowaniem życia”; jest rozpoczęciem dwutygodniowej walki o utrzymanie życia rannego przy ograniczonych zasobach. Tej walki nie wygra pojedynczy ratownik z opaską uciskową — wygra ją system: łączność awaryjna, transport, miejsca stabilizacji, koordynacja w warunkach braku GSM, planowanie ewakuacji, wsparcie psychologiczne dla rodzin. Analogiczna logika dotyczy każdego innego komponentu uzupełniającego: łączność radiowa nie jest celem samym w sobie — celem jest funkcjonujący system koordynacji; cyberbezpieczeństwo nie jest celem samym w sobie — celem jest odporność informacyjna społeczności; wsparcie psychologiczne nie jest celem samym w sobie — celem jest zdolność do funkcjonowania społeczności po katastrofie. Z tego względu wszystkie szkolenia uzupełniające finansowane ze środków FEM powinny być projektowane jako moduły wewnątrz spójnego programu OL/OC, koordynowane przez podmiot zweryfikowany przez Akademię Pożarniczą zgodnie z § 11 rozp. 162/2025, a nie jako autonomiczne usługi rynkowe oderwane od ram systemowych. Każdy moduł szkoleniowy — niezależnie od jego specjalistycznej treści — musi zawierać komponent osadzający go w roli w systemie ochrony ludności i obrony cywilnej. Mając te cztery zasady na uwadze, pozwalam sobie przedłożyć poniższe uwagi w trzech kategoriach: KRYTYCZNE (które uważam za	szkoleń/doradztwa może przecież stanowić źródło niepokoju przynajmniej części uczestników (co jest całkowicie zrozumiałe). Chodziło zatem o zwrócenie uwagi na przekazywanie wiedzy w ramach projektów rzetelnie, ale w sposób właściwy i niepotęgujący stresu. Kwestia konieczności uwzględniania w tego typu projektach dobrostanu psychicznego i emocjonalnego uczestników była także podkreślana w trakcie posiedzenia Komitetu Monitorującego FEM 2021-27. Szczegółowe warunki realizacji wsparcia w projektach m.in. w powyższym zakresie będą szczegółowo opisane w regulaminie naboru (co będzie badane w ramach kryterium Jakość wsparcia edukacyjnego). Warunki realizacji działań edukacyjnych mają być spełnione na etapie realizacji projektu i będzie do tego zobowiązany Beneficjent projektu (ze względu na możliwą różną konstrukcję nawiązania współpracy w projektach). Działania edukacyjne będą musiały spełniać określone w regulaminie wymagania gwarantujące jakość i jednolitość wsparcia w każdym projekcie w typie A, ale nie odnoszą się one do wymogów finansowych. Wymagania finansowe w zakresie potencjału finansowego dotyczą wyłącznie wnioskodawcy (partnera wiodącego) – jako podmiotu odpowiedzialnego za prawidłową realizację całego projektu.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			niezbędne do uwzględnienia przed zatwierdzeniem kryteriów), ISTOTNE (które wymagają poważnego rozważenia, choć dopuszczają kompromisy w sformułowaniach) oraz TECHNICZNE (porządkujące, doprecyzowujące). Każda uwaga jest przedłożona w przyjętym uprzednio układzie czterodzielnym (zapis projektu, analiza pod kątem OL/OC, propozycja zmiany, uzasadnienie). Łącznie przedkładam trzynaście uwag. W odrębnym piśmie przedłożę dodatkowo uwagę o charakterze horyzontalnym, dotyczącą zasady warunkowania środków inwestycyjnych w pozostałych działaniach pakietu zdolnościami kompetencyjnymi beneficjentów. I. UWAGI KRYTYCZNE UWAGA W.2 (krytyczna) — Kryterium „Jakość wsparcia edukacyjnego” — model integratora systemowego z partnerami specjalistycznymi (1) Zapis projektu uchwały: Kryterium obligatoryjne „Jakość wsparcia edukacyjnego” stanowi w obu typach, że projekt zakłada, iż podmioty prowadzące działania edukacyjne są „uprawnione do tego na mocy obowiązujących przepisów prawa oraz posiadają odpowiednią wiedzę i doświadczenie”. W typie B dodano wymóg wpisu do Bazy Usług Rozwojowych (BUR) prowadzonej przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, z dopuszczeniem „w szczególnie uzasadnionych przypadkach” podmiotów z art. 17 ust. 1 u.o.l.o.c.	Chcąc zapewnić by na etapie realizacji wsparcia – Beneficjent dostosował wsparcie pod potrzeby konkretnego pracodawcy w SZOP wskazano: Działania edukacyjne mogą przyjmować formę szkoleń (warsztatów, kursów) lub doradztwa, z tym że ich forma i zakres powinny być dostosowane do typu wspieranej grupy docelowej (przedsiębiorstwa, jednostka samorządu terytorialnego, inne), specyfiki jej działalności i potrzeb. Wyjaśnienia do UWAGA W.2 Zapis dotyczący realizacji szkoleń przez podmiot wpisany do BUR tj. <i>3. czy projekt zakłada, że podmioty realizujące wsparcie szkoleniowe/edukacyjne są wpisane do Bazy Usług Rozwojowych lub w szczególnie uzasadnionych przypadkach - stanowią podmioty zaangażowane w ochronę ludności o których mowa w art. 17 ust. 1 Ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, w szczególności w pkt 1-11 (realizacja wsparcia szkoleniowego/edukacyjnego przez podmiot inny niż wpisany do Bazy Usług Rozwojowych wymaga szczegółowego uzasadnienia).</i>

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(2) Analiza pod kątem OL/OC: Kryterium w obecnym kształcie nie rozwiązuje fundamentalnego problemu polskiej oferty edukacyjnej w obszarze bezpieczeństwa, jakim jest jej fragmentacja. W praktyce gminy biorące udział w pilotażu OL/OC kupują szkolenia od wielu różnych dostawców (KPP od jednego, łączność od drugiego, dezinformację od trzeciego, lockdown od czwartego), a żaden z dostawców nie uczy o systemie, w którego ramach poszczególne kompetencje mają funkcjonować. Skutkiem jest zbiór wykwalifikowanych jednostek, które nie potrafią się zorganizować w działającą całość. Doświadczenie czterech krajów referencyjnych wskazuje na inne podejście. W Finlandii, Szwajcarii, Izraelu i Ukrainie szkolenia uzupełniające (z medycyny pola walki, łączności, ratownictwa specjalistycznego) są budowane jako moduły wewnątrz większego systemu, koordynowanego przez instytucję integrującą: w Finlandii jest to Pelastusopisto (fiński odpowiednik Akademii Pożarniczej), w Szwajcarii — Federalne Biuro Ochrony Ludności i jego instytuty szkoleniowe, w Izraelu — Pikud HaOref, czyli Front Cywilny IDF. W każdym z tych systemów partnerzy specjalistyczni (instruktorzy medyczni, technicy łączności, etyczni hakerzy, krótkofalowcy) wnoszą swoją unikalną wiedzę, ale w ramach skoordynowanego programu, w którym każdy moduł zawiera komponent osadzający go w roli w systemie ochrony ludności. W Polsce odpowiednikiem instytucji integrującej jest Akademia Pożarnicza. To Akademia Pożarnicza, zgodnie z § 11 ust. 2 rozp. 162/2025, weryfikuje podmioty prowadzące szkolenia z zakresu OL/OC pod kątem ich zdolności do osadzenia treści szkoleniowych w ramach systemowych. Wpis do Bazy Usług Rozwojowych nie pełni	został wprowadzony wyłącznie w kryterium <i>Jakość wsparcia edukacyjnego w ramach Działanie 15.1 B</i>, w którym operowane jest wsparcie dla kadr (w szczególności przedsiębiorstw) wykonujących zawody krytyczne wskazane w SZOP z punktu widzenia bezpieczeństwa – m.in. mechanicy, elektrycy, elektronicy, energetycy, technicy budownictwa, robót wykończeniowych, inżynierii sanitarnej. W tego typu szkoleniach zawodowych wymóg ujęcia podmiotu szkolącego w BUR nie wydaje się być problematyczny, jednak mając na uwadze możliwe wyjątki i specyficzne szkolenia prowadzone np. przez jednostki organizacyjne Państwowej straży pożarnej, dodano także na możliwość realizacji wsparcia edukacyjnego przez podmioty ujęte w art. 17 ustawy, w szczególności pkt 1-11. Podmioty te mogą na etapie realizacji projektu zostać zaangażowane w realizację szkoleń jeśli taką możliwość wnioskodawca wskaże i uzasadni we wniosku o dofinansowanie. Należy także wziąć pod uwagę – że ww. wymóg nie dotyczy wpisu konkretnego szkolenia do BUR, a jedynie samego podmiotu szkolącego jako spełniającego wymogi jakościowe określone dla BUR. W przypadku 15.1 A nie ma takiego wymogu w kryterium ze względu na specyficzny charakter możliwych tam działań szkoleniowych (odmienny niż w 15.1B), w tym w szczególności w zakresie podnoszenia umiejętności lub kompetencji z zakresu ochrony

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			tej funkcji: BUR zapewnia jakość administracyjno-organizacyjną szkoleń (ISO 9001, MSUES, akredytacja Kuratorium Oświaty), ale nie weryfikuje znajomości systemu OL/OC ani zdolności integrowania modułów uzupełniających w spójny program. Te dwa standardy mają różne funkcje i nie są wzajemnie zastępowalne. Jednocześnie należy uznać realia rynku. Rzetelni dostawcy szkoleń uzupełniających (instruktorzy KPP z akredytacją wojewody na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z 19 marca 2007 r., instruktorzy TCCC/TECC z certyfikacją międzynarodową NAEMT lub COTCCC, krótkofalowcy z uprawnieniami SP, etyczni hakerzy z certyfikatami branżowymi, instruktorzy wsparcia psychologicznego z uprawnieniami zawodowymi) są często małymi, wyspecjalizowanymi podmiotami, dla których wymóg uzyskania weryfikacji Akademii Pożarniczej w obszarze, w którym Akademia formalnie nie weryfikuje (na przykład medycyna pola walki, cyberbezpieczeństwo), byłby absurdem regulacyjnym. Tych podmiotów nie należy wykluczać; należy ich włączyć w spójny model. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować przeformułowanie kryterium „Jakość wsparcia edukacyjnego” w obu typach z zastosowaniem modelu integratora systemowego z partnerami specjalistycznymi, o następującym brzmieniu. „Wnioskodawca zapewnia, że projekt jest projektowany i koordynowany przez podmiot zweryfikowany przez Akademię Pożarniczą zgodnie z § 11 rozp. MSWiA z 6 lutego 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 162), zwany dalej »integratorem systemowym«. Integrator systemowy odpowiada za:	ludności i obrony cywilnej (pkt b) – które to mają być realizowane zgodnie z warunkami i zakresem wskazanym w ustawie i rozporządzeniu. Wnioskodawca odpowiada za właściwą realizację projektu, zgodnie z warunkami wskazanymi w SZOP i regulaminie naboru, w tym za zapewnienie by działania edukacyjne w każdym typie projektu było dostosowanego do specyfiki i potrzeb pracodawców i ich kadr. W regulaminie naboru możemy podkreślić tę ważną rolę Wnioskodawcy/Beneficjenta – koordynatora, który będzie zobowiązany m.in. do wzajemnej znajomości partnerów czy realizatorów zaplanowanych działań edukacyjnych (np. wspólna sesja koordynacyjna przed rozpoczęciem realizacji projektu).

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			a) zapewnienie zgodności programu szkoleniowego z architekturą systemu ochrony ludności i obrony cywilnej wynikającą z u.o.l.o.c. oraz z rozp. 162/2025; b) projektowanie programu szkoleniowego w taki sposób, aby każdy moduł szkoleniowy, niezależnie od specjalistycznej treści, zawierał komponent osadzający go w roli w systemie OL/OC (co najmniej 15 % wymiaru godzinowego modułu); c) koordynację realizacji modułów uzupełniających przez partnerów specjalistycznych, czyli instruktorów posiadających uprawnienia właściwe dla danego zakresu szkolenia (akredytacja wojewody dla KPP, certyfikacja NAEMT lub COTCCC dla TCCC, uprawnienia UKE dla łączności radiowej, certyfikaty branżowe lub akredytacje ISO 27001 oraz NIS2 dla cyberbezpieczeństwa, ustawa o zawodzie psychologa dla wsparcia psychologicznego, przepisy MEN dla procedur lockdown w szkołach); d) zapewnienie spójności metodycznej między modułami i wzajemnej znajomości partnerów specjalistycznych (wspólna sesja koordynacyjna przed rozpoczęciem realizacji projektu). Wpis partnerów specjalistycznych do Bazy Usług Rozwojowych nie jest wymagany, jeżeli posiadają oni uprawnienia właściwe dla swojej dziedziny." (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Po pierwsze, model integratora systemowego z partnerami specjalistycznymi jest bezpośrednim odzwierciedleniem rozwiązań stosowanych w czterech krajach	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			referencyjnych; jego brak w polskim systemie szkoleniowym jest jednym z głównych powodów niskiej jakości obecnej oferty edukacyjnej w obszarze bezpieczeństwa. Po drugie, proponowane rozwiązanie utrzymuje wymóg § 11 rozp. 162/2025 jako fundament dla wszystkich szkoleń OL/OC finansowanych ze środków FEM, ale w sposób, który nie wyklucza wyspecjalizowanych dostawców modułów uzupełniających. Po trzecie, model ten buduje rynek zweryfikowanych podmiotów: każdy chętny do roli integratora projektów FEM uzyska weryfikację Akademii Pożarniczej, a partnerzy specjalistyczni (instruktorzy KPP, TCCC, łączności, cyber, psychologii) uzyskują stabilne źródło zleceń w ramach spójnych programów. Po czwarte, model ten realizuje doktrynę „chain of survival”: szkolenie z opaski uciskowej, którego uczestnik nie umie wpisać w system łączności, transportu i punktów stabilizacji, jest szkoleniem zmarnowanym; szkolenie z łączności radiowej, którego uczestnik nie rozumie, dlaczego softys jest węzłem komunikacyjnym, jest szkoleniem zmarnowanym. Tej straty środki publiczne nie powinny finansować. UWAGA W.4 (krytyczna) — Brak obligatoryjnego powiązania szkolenia z ćwiczeniami w rozumieniu rozporządzenia z 25 lutego 2025 r. (1) Zapis projektu uchwały: Karta działania 15.1 (oba typy) odnosi się wyłącznie do „działań edukacyjnych” i „kompetencji”. Nie zawiera odniesienia do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 lutego 2025 r. w sprawie ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej. Nie wymaga, aby projekt szkoleniowy obejmował komponent ćwiczeń praktycznych weryfikujących nabytą wiedzę.	Wyjaśnienie dla UWAGA W.4 Zgodnie z treścią programu FEM 2021-27, które wskazuje że wsparcie ma dotyczyć wsparcia szkoleniowego (i doradczego), zakładane wskaźniki programu, konieczność monitorowania projektu zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych do monitorowania postępu rzeczowego oraz ograniczone środki finansowe – zakładane dla pracodawców wsparcie ma dotyczyć głównie realizacji szkoleń (uzupełniająco może być doradztwo).

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(2) Analiza pod kątem OL/OC: Z perspektywy modeli fińsko-szwajcarskich oraz doświadczeń ukraińsko-izraelskich, odporność jest nawykiem, a nie wiedzą. Nawyk powstaje wyłącznie w wyniku wielokrotnego ćwiczenia w warunkach zbliżonych do rzeczywistych. Sama wiedza nabyta na szkoleniu, bez weryfikacji w ćwiczeniu, nie przekłada się na zdolność do działania w sytuacji kryzysowej. To zasada uniwersalna w wojsku, w służbach ratowniczych i w obronie cywilnej. Polski porządek prawny tę zasadę uznaje: rozporządzenie MSWiA z 25 lutego 2025 r. wprost reguluje system ćwiczeń jako równorzędną i nieodłączną formę przygotowania kadr OL/OC. Działanie szkoleniowe finansowane ze środków FEM, oderwane od komponentu ćwiczeniowego, jest wyłącznie częściową realizacją obowiązku ustawowego. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować dodanie do kryteriów następującego subkryterium w ramach kryterium punktowanego „Jakość metodyki szkoleniowej” (proponowanego w UWADZE W.3): „Zintegrowanie programu szkoleniowego z komponentem ćwiczeniowym zgodnym z rozporządzeniem MSWiA z 25 lutego 2025 r. w sprawie ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej — 5 pkt, jeżeli projekt obejmuje ćwiczenie zgodne z ww. rozporządzeniem zaplanowane w okresie do 6 miesięcy od zakończenia komponentu szkoleniowego; 0 pkt w pozostałych przypadkach”. Alternatywnie, w kryterium „Specyficzne warunki wstępne” zapis o brzmieniu: „Projekt obejmujący komponent szkoleniowy w zakresie OL/OC zawiera ponadto komponent ćwiczeniowy w rozumieniu rozporządzenia MSWiA z 25 lutego 2025 r.”.	W zakresie Działania 15.1 A – wsparcie o którym mowa w pkt b SZOP (b) <i>podnoszenie umiejętności lub kompetencji z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej</i>) – realizacja będzie zgodna z załącznikiem 5 (jst) lub nr 8 (przedsiębiorcy) do rozporządzenia – szkolenia obejmują zajęcia teoretyczne i praktyczne, z przewagą zajęć praktycznych (zastosowanie metody problemowej, studium przypadku oraz instruktażu).

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Rozdzielenie szkoleń od ćwiczeń jest, z perspektywy budowania realnej zdolności kryzysowej, błędem strukturalnym. Proponowane kryterium realizuje zasadę kompletności łańcucha „program — szkolenie — ćwiczenie”, którą stosuje każdy działający system OL/OC w Europie. Dodatkowo wzmacnia komplementarność z Działaniem 15.2A (szkoły, lockdown, ćwiczenia) oraz ze wszystkimi działaniami inwestycyjnymi pakietu, ponieważ ćwiczenie z udziałem przeszkolonej kadry i nowo wybudowanej infrastruktury jest jedynym sposobem weryfikacji, czy inwestycja realnie buduje gotowość cywilną. UWAGA A.1 (krytyczna) — Trzy obszary szkoleniowe w jednym typie projektu — ryzyko strukturalnej dominacji obszarów dojrzałych nad obszarem OL/OC (1) Zapis projektu uchwały: Typ A obejmuje trzy obszary jednocześnie: ochronę ludności i obronę cywilną, cyberbezpieczeństwo oraz adaptację do zmian (klimatycznych, gospodarczych, technologicznych). Wszystkie obszary są oceniane według jednego zestawu kryteriów, w jednym konkursie, z jedną wspólną alokacją. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Trzy wskazane obszary mają fundamentalnie różną dojrzałość rynku szkoleniowego, różne ramy prawne i różne profile beneficjentów. Cyberbezpieczeństwo dysponuje rozwiniętym rynkiem szkoleń komercyjnych z licznymi certyfikatami międzynarodowymi (CISM, CISSP, ISO 27001, NIS2). Adaptacja do zmian jest obszarem dotowanym od dekad i ma dobrze rozwiniętą ofertę szkoleniową. OL/OC jest natomiast obszarem	Wyjaśnienie dla UWAGA A.1 Podzielając częściowo Państwa wątpliwości oraz mając na uwadze z jednej strony nowość realizacji tego rodzaju specyficznego wsparcia w ramach FEM, różny potencjał samych wnioskodawców oraz konieczność zaplanowania wsparcia możliwie kompleksowego i dostępnego dla różnych pracodawców w każdym podregionie - w karcie Działania w ramach 15.1 A ujęto wymóg: Nie jest możliwa realizacja projektu mającego na celu wyłącznie realizację wsparcia określonego w lit d) (cyberbezpieczeństwo). Dodatkowo chcąc uprawdopodobnić, by w każdym podregionie był realizowany projekt kompleksowy dla różnych pracodawców (realizujący wsparcie we

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			nowym, regulowanym ustawą z grudnia 2024 r. W konkurencji w jednym konkursie projekty cyberbezpieczeństwa i projekty adaptacyjne, opracowane przez doświadczone podmioty komercyjne, będą strukturalnie wygrywały z projektami OL/OC. Ryzyko, które wskazuję, jest następujące: alokacja przeznaczona nominalnie „na bezpieczeństwo i obronę cywilną” zostanie skonsumowana przez projekty cyberbezpieczeństwa i projekty klimatyczne, podczas gdy obszar OL/OC, dla którego działanie powstało, otrzyma resztkę. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować jedno z dwóch rozwiązań alternatywnych. Rozwiązanie pierwsze: rozdzielanie typu A na trzy podtypy: A.1 (OL/OC), A.2 (cyberbezpieczeństwo), A.3 (adaptacja do zmian), z osobnymi naborami i osobnymi alokacjami. Rozwiązanie drugie: wprowadzenie rezerwy alokacyjnej, zgodnie z którą minimum 50 % alokacji typu A musi być rozdysponowane na projekty obejmujące co najmniej 70 % wymiaru szkoleniowego w obszarze OL/OC (programy z zał. 1–9 rozp. 162/2025); jeżeli w naborze nie ma projektów spełniających to kryterium, środki przechodzą do kolejnego naboru wyłącznie z przeznaczeniem na OL/OC. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Bez rozdzielania środków lub mechanizmu rezerwowania ryzyko strukturalnego pominięcia OL/OC w pierwszym naborze jest bardzo wysokie. Doświadczenie z poprzedniej perspektywy finansowej wskazuje, że obszary nowe regulacyjnie przegrywają w konkurencjach z obszarami o ugruntowanym rynku, i bez korekt strukturalnych ten wzorzec się powtórzy. Proponowane rozwiązania nie ograniczają	wszystkich celach wskazanych w SZOP a-d - zaproponowano kryterium premiujące Kompleksowość projektu (waga 3). Zgodnie z SZOP - beneficjent na etapie realizacji projektu zapewnia, że działania forma i zakres działań edukacyjnych są dostosowane do typu wspieranej grupy docelowej (przedsiębiorstwa, jednostka samorządu terytorialnego, inne), specyfiki jej działalności i potrzeb. Oznacza to m.in. że w przypadku każdego planowanego do objęcia wsparciem pracodawcy należy przeprowadzić analizę potrzeb (w szczególności by nie realizować szkoleń u danego przedsiębiorstwa w obszarze w którym był już on przeszkolony, a skupić się na tych obszarach deficytowych).

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			konkurencyjności wewnątrz każdego z obszarów, lecz zabezpieczając cel strategiczny działania. UWAGA B.1 (krytyczna) — Lista zawodów krytycznych jako załącznik do regulaminu wyboru projektów (1) Zapis projektu uchwały: Karta działania 15.1B nie zawiera definicji ani listy „zawodów krytycznych z punktu widzenia bezpieczeństwa i obronności”. Kryterium „Adekwatność doboru grupy docelowej” oceni grupę „w kontekście celu projektu”, bez odniesienia do zewnętrznego źródła referencyjnego. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie pogłębić UWAGĘ 5 z pisma wprowadzającego z 7 maja 2026 r. Lista zawodów krytycznych powinna mieć trzy źródła referencyjne, nie jedno: po pierwsze, Barometr Zawodów WUP Kraków w wersji aktualnej na dzień ogłoszenia naboru, który dla Małopolski 2025–2026 wskazuje trwałe deficyty elektryków i energetyków, spawaczy, operatorów sprzętu do robót ziemnych (we wszystkich powiatach), kierowców kategorii C+E (w 19 powiatach), ratowników medycznych i pielęgniarek (we wszystkich powiatach); po drugie, analizy Akademii Pożarniczej dotyczące zawodów krytycznych dla systemu OL/OC w okresie zagrożenia; po trzecie, mapa infrastruktury krytycznej województwa, w której konkretne specjalizacje zawodowe są przypisane do konkretnych obiektów (sieci energetyczne, ujęcia wody, oczyszczalnie, węzły komunikacyjne, szpitale, szkoły). (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować trzy elementy. Po pierwsze, opracowanie i opublikowanie przez Instytucję Zarządzającą, przed pierwszym naborem, listy zawodów	Wyjaśnienie dla UWAGA B.1 Lista zawodów została wskazana już w SZOP (z dnia 21.04.26) w karcie dla Działania 15.1B. Ujęto w nim wykaz kadr wykonujących zawody krytyczne wraz z przykładowymi szkoleniami/kursami. Zwracamy uwagę, że katalog z SZOP nie ujmuje kadr medycznych, gdyż rozwój kompetencji kadry medycznej jest realizowany z poziomu centralnego. W SZOP ujęto m.in. następujący zapis: <i>W ramach typu projektu B realizowane będzie wsparcie dla rozwoju umiejętności, kompetencji lub nabywania kwalifikacji w zakresie zawodów krytycznych z punktu widzenia bezpieczeństwa i obronności oraz w zakresie technologii podwójnego zastosowania poprzez działania edukacyjne dla kadr (w szczególności przedsiębiorstw) wykonujących zawody krytyczne z punktu widzenia bezpieczeństwa tj. w szczególności:</i> - mechanicy, mechatronicy, elektromechanicy, operatorzy obrabiarek CNC (szkolenia/kursy np. z zakresu serwisu lub obsługi sprzętu wojskowego, produkcji części zamiennych, rozwoju technologii dronów, obsługi systemów bezzałogowych, druku 3D w produkcji elementów technicznych, mechaniki pojazdów specjalnych, regeneracji elementów technicznych), - elektrycy, elektronicy, energetycy, automatycy (szkolenia/kursy np. dot. utrzymania infrastruktury energetycznej, obsługi systemów awaryjnych, ochrony infrastruktury krytycznej, energetyki odnawialnej w sytuacjach kryzysowych, zarządzanie mikroinstalacjami energetycznymi), - technicy optycy, technicy mechaniki precyzyjnej (szkolenia/kursy np. metrologia optyczna, kalibracja i justowanie układów optycznych, systemy wizyjne w kontroli jakości, bezpieczeństwo pracy z promieniowaniem optycznym), - technicy ochrony fizycznej osób i mienia, technicy pożarnictwa (szkolenia/kursy np. zarządzanie bezpieczeństwem obiektów strategicznych, procedury reagowania kryzysowego),

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			krytycznych jako załącznika do regulaminu wyboru projektów, opartej na trzech ww. źródłach. Po drugie, w kryterium „Specyficzne warunki wstępne” zapis o brzmieniu: „Projekt obejmuje wsparcie kompetencji lub kwalifikacji w zawodach ujętych w Liście zawodów krytycznych dla bezpieczeństwa i obronności województwa małopolskiego, stanowiącej załącznik do regulaminu wyboru projektów”. Po trzecie, w kryterium punktowanym premiującym: „Projekt zawiera mechanizm rejestracji zasobów ludzkich; beneficjent zobowiązuje się do udostępnienia organowi ochrony ludności (właściwemu wójtowi, staroście lub Wojewodzie Małopolskiemu) listy uczestników projektu, którzy uzyskali kompetencje lub kwalifikacje, w celu uwzględnienia ich w gminnej, powiatowej lub wojewódzkiej ewidencji zasobów OL zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 9 u.o.l.o.c. — 5 pkt; 0 pkt w pozostałych przypadkach”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Po pierwsze, pierwotny postulat z 7 maja wymaga rozwinięcia o trzecie źródło (mapa infrastruktury krytycznej), bo bez tego lista zawodów byłaby oderwana od realnej geografii zagrożeń. Po drugie, bez mechanizmu rejestracji uczestników w ewidencji zasobów OL środki UE finansowałyby kompetencje, które de facto pozostawałyby „prywatne” (uczestnik zatrudnia się gdziekolwiek, ze szkodą dla planowania kryzysowego gminy). Mechanizm rejestracji zasobów ludzkich jest realizacją obowiązku ustawowego organów ochrony ludności i nie wymaga żadnych dodatkowych regulacji ponad to, co już jest w u.o.l.o.c. II. UWAGI ISTOTNE UWAGA W.1 (istotna) — Cel szczegółowy 4(d) EFS+ a tytuł i przedmiot Działania (rozbieżność systemowa)	- technicy budownictwa, robót wykończeniowych, inżynierii sanitarnej, monterzy izolacji przemysłowych, sieci i instalacji sanitarnych, operatorzy maszyn i urządzeń do robót ziemnych i drogowych, technicy geologii, wiertnicy (szkolenia/kurs np. ocena i zabezpieczenie obiektów, odbudowa/naprawa infrastruktury krytycznej w razie zniszczeń, budowa mostów i przepraw tymczasowych, kurs operatora ładowarki, stabilizacja gruntów), - technicy transportu drogowego, kolejowego, lotniczego, logistycy, spedytorzy (szkolenia/kurs np. diagnostyka i obsługa systemów awioniki, zabezpieczenie operacji lotniczych, reagowanie na sytuacje awaryjne, obsługa systemów sterowania ruchem, monitorowanie bezpieczeństwa, zarządzanie łańcuchem dostaw w warunkach kryzysowych, logistyka w sytuacjach nadzwyczajnych), - informatycy, programiści, teleinformatycy (szkolenia/kursy np. ochrona systemów teleinformatycznych, reagowanie na cyberataki, zarządzanie danymi krytycznymi, podstawy kryptografii, zarządzanie incydentami cyberbezpieczeństwa, sztuczna inteligencja w analizie zagrożeń), - pracownicy zajmujący się produkcją sprzętu medycznego (szkolenia/kursy np. służące zwiększeniu możliwości produkcyjnych sprzętu niezbędnego w sytuacji kryzysowej), - pracownicy zajmujący się bezpieczeństwem dostaw wody i ciepła systemowego (szkolenia/kursy np. zarządzanie incydentami cyberbezpieczeństwa, sztuczna inteligencja w analizie zagrożeń, ochrona systemów dostaw wody/ciepła), - technicy analitycy, technicy technologii chemicznej (szkolenia/kurs np. rozpoznawanie zagrożeń chemicznych i biologicznych, wsparcie laboratoriów kryzysowych, chemia materiałów wybuchowych (w wersji kontrolowanej), neutralizacja zagrożeń CBRN (chemicznych, biologicznych, radiologicznych, nuklearnych), - technicy technologii żywności, technicy żywienia i usług gastronomicznych, technicy przetwórstwa (szkolenia/kursy np. żywienie zbiorowe i organizacja punktów żywienia w kryzysie, bezpieczne przechowywanie, zarządzanie łańcuchem chłodniczym i minimalizacja strat żywności). Wyjaśnienie dla UWAGA W.1

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(1) Zapis projektu uchwały: Karta działania w obu typach wskazuje cel szczegółowy 4(d) EFS+: „Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia”. Tytuł działania brzmi: „Podnoszenie kompetencji pracodawców oraz ich kadr w obszarach bezpieczeństwa i obrony cywilnej oraz adaptacyjności”. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Cel 4(d) EFS+ jest celem ukierunkowanym na adaptacyjność pracownika do zmian — kategoria projektowana z myślą o przekwalifikowaniu zawodowym oraz reakcji na zmiany technologiczne. Ramy ochrony ludności i obrony cywilnej wynikające z ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. (Dz. U. 2024 poz. 1907) operują inną logiką: chodzi nie o adaptację pracownika do zmian gospodarczych, lecz o przygotowanie kadr (jako podmiotu ochrony ludności w rozumieniu art. 17 u.o.l.o.c. lub jako organu obsługującego organ ochrony ludności) do realizacji obowiązków w sytuacji zagrożenia. Rozbieżność ta może w praktyce prowadzić do dwóch niepożądanych skutków: po pierwsze, projekty oceniane wyłącznie przez pryzmat „adaptacyjności” mogą pomijać warstwę OL/OC; po drugie, wymogi rozporządzenia szkoleniowego MSWiA mogą zostać uznane przez Komisję Oceny Projektów za niemieszczące się w ramach celu 4(d). (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować dodanie w kryterium „Specyficzne warunki wstępne” zapisu pomostowego o brzmieniu: „Projekt obejmujący komponent szkoleniowy w zakresie	W ramach FEM 2021-27 zaplanowano <i>wsparcie dla przygotowania pracodawców i kadr w szczególności do kontynuowania prowadzonej działalności w przypadku zaistnienia sytuacji o charakterze kryzysowym poprzez realizację różnorodnych, dostosowanych do odbiorcy i jego potrzeb działań o charakterze edukacyjnym np. doradztwa, szkoleń</i> i zostało przyporządkowane do celu szcz. EFS+ 4(d), ze względu na jego największą adekwatność. W SZOP ujęto uszczegółowienie zapisów FEM, wskazując wprost cele edukacyjne jakie mogą być realizowane w ramach Działania 15.1A: W ramach typu projektu A realizowane będą projekty o charakterze edukacyjnym mające na celu: a) nabycie wiedzy lub umiejętności pozwalających na kontynuowanie prowadzonej działalności w przypadku zaistnienia sytuacji o charakterze kryzysowym, b) podnoszenie umiejętności lub kompetencji z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, c) podnoszenie umiejętności lub kompetencji/kwalifikacji z zakresu prewencji terrorystycznej, d) podnoszenie kompetencji lub nabywanie kwalifikacji w zakresie cyberbezpieczeństwa, w szczególności w zakresie zabezpieczeń systemów, metod ataków, obrony i reagowania na cyberataki, zarządzania danymi krytycznymi.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			ochrony ludności i obrony cywilnej spełnia wymogi rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lutego 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 162) w zakresie programów szkoleń (załączniki 1–9, adekwatnie do grupy docelowej) oraz wymagań dla podmiotów prowadzących szkolenia (§ 11 ww. rozporządzenia, weryfikacja przez Akademię Pożarniczą). Spełnienie tych wymogów uznaje się za realizację celu szczegółowego 4(d) EFS+ w wymiarze adaptacji pracowników do zagrożeń dla zdrowia i życia związanych ze stanami nadzwyczajnymi i czasem wojny". (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Bez tego pomostowego zapisu istnieje ryzyko, że Komisja Oceny Projektów będzie odrzucała lub osłabiała projekty z mocnym komponentem OL/OC jako „wykraczające poza cel 4(d)". Zapis ten nie tworzy nowych wymogów ponad to, co wynika z rozporządzeń wykonawczych do u.o.l.o.c., natomiast wprost legitymizuje wykorzystanie środków EFS+ na cele OL/OC w ramach obowiązującej europejskiej kategorii celu 4(d). UWAGA W.3 (istotna) — Brak limitu liczebności grupy szkoleniowej oraz wymogu udziału zajęć praktycznych (1) Zapis projektu uchwały: Żadne z kryteriów oceny w 15.1A ani 15.1B nie zawiera wymogu dotyczącego maksymalnej liczebności grupy szkoleniowej ani minimalnego udziału zajęć warsztatowo-praktycznych. Kryterium „Adekwatność doboru zadań" ocenia spójność i racjonalność, ale nie operacjonalizuje żadnego progu liczbowego.	Biorąc pod uwagę powyższe nie widzimy ryzyka że KOP będzie odrzucał projekty zgodne z zapisami SZOP. Wyjaśnienie dla UWAGA W.3 Dziękujemy za uwagę. Kwestia maksymalnej/optymalnej liczebności grupy podczas działań edukacyjnych (szczególnie w projektach 15.1A) zostanie uwzględniona w regulaminie naboru i badana będzie na kryterium „Jakość wsparcia edukacyjnego", obok innych wymogów dotyczących zapewnienia właściwych warunków zapewniających komfort uczenia się.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(2) Analiza pod kątem OL/OC: Z dwuletniej praktyki pilotażu OL/OC mogę odpowiedzialnie stwierdzić, że dominującym wzorcem w polskich gminach jest realizacja szkolenia z Załącznika nr 5 (kadra urzędów) w grupach sześćdziesięcio- do osiemdziesięcioosobowych, w jednej sali, z jednym trenerem, w formie wykładu. Tak zrealizowane szkolenie spełnia wymóg formalny, lecz w warunkach kryzysu nie przekłada się na zdolność do działania. Doświadczenia ukraińskie, izraelskie i fińskie zgodnie wskazują, że minimum operacyjne dla szkoleń obejmujących elementy warsztatowe (planowanie ciągłości działania, komunikacja kryzysowa, alarmowanie, ewakuacja, pierwsza pomoc) to grupa maksymalnie dwudziestoosobowa. Powyżej tej liczby zanika możliwość praktycznego ćwiczenia ról i interakcji, a właśnie one budują nawyk, na którym opiera się reakcja kryzysowa. Z tej samej perspektywy istotny jest udział zajęć praktycznych: zgodnie z rozporządzeniem 162/2025 szkolenia mają obejmować przewagę zajęć praktycznych, jednak bez progu w kryteriach FEM beneficjenci będą tę przewagę interpretować formalnie. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować dodanie kryterium punktowanego o nazwie „Jakość metodyki szkoleniowej” (kryterium punktowe, waga 1, 0–10 pkt) o następującej konstrukcji: „W ramach kryterium ocenie podlega: (a) zaplanowana liczebność grupy szkoleniowej w odniesieniu do programów określonych w załącznikach 5, 7, 8 i 9 rozp. MSWiA z 6 lutego 2025 r. — 5 pkt, jeżeli grupa nie przekracza 20 osób; 3 pkt, jeżeli grupa nie przekracza 25 osób; 0 pkt, jeżeli grupa przekracza 25 osób; (b) udział zajęć warsztatowo-praktycznych w łącznym wymiarze szkolenia — 5 pkt, jeżeli zajęcia praktyczne stanowią co najmniej 60 % wymiaru	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			szkolenia; 3 pkt, jeżeli stanowią od 40 % do 59 %; 0 pkt poniżej 40 %. Punkty podlegają sumowaniu". (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Bez progu liczebności grup oraz bez wymogu udziału zajęć praktycznych projekty będą optymalizowały koszt jednostkowy uczestnika kosztem jakości. Skutkiem jest wydatkowanie środków UE na pozorowane szkolenia, których jedynym efektem jest awersja uczestników do tematyki OL/OC; jest to obserwacja z pilotażu, która powtarza się we wszystkich uczestniczących gminach niezależnie od ich położenia geograficznego i wielkości. Proponowane progi są rozsądne i osadzone w praktyce dydaktycznej każdego renomowanego ośrodka szkoleniowego, w tym Akademii Pożarniczej oraz ośrodków referencyjnych w Finlandii i Szwajcarii. UWAGA W.5 (istotna) — Audyt stanu gotowości jako kryterium punktowane (1) Zapis projektu uchwały: Żadne z kryteriów obu typów nie wymaga, aby beneficjent przed złożeniem wniosku przeprowadził diagnozę luk kompetencyjnych w zakresie OL/OC. Diagnoza problemu w kryterium „Adekwatność celu projektu i poprawność wskaźników" odbywa się na poziomie ogólnym, w oparciu o oświadczenia. (2) Analiza pod kątem OL/OC: W praktyce skutkiem braku wymogu diagnozy jest sytuacja, w której beneficjent finansuje szkolenia, które „mu się wydają potrzebne", a nie szkolenia wynikające z udokumentowanej luki.	Wyjaśnienie dla UWAGA W.5 Uprzejmie wyjaśniamy, że zgodnie z SZOP (15.1A) - beneficjent na etapie realizacji projektu zapewnia, że działania forma i zakres działań edukacyjnych są dostosowane do typu wspieranej grupy docelowej (przedsiębiorstwa, jednostka samorządu terytorialnego, inne), specyfiki jej działalności i potrzeb. Oznacza to m.in. że w przypadku każdego planowanego do objęcia wsparciem pracodawcy należy przeprowadzić analizę potrzeb (w szczególności by nie realizować szkoleń u danego przedsiębiorstwa w obszarze w którym był już on przeszkolony, a skupić się na tych obszarach w których są uwidocznione deficyty). Kwestia ta będzie opisana szczegółowo w regulaminie naboru.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			Z dwuletniej obserwacji pilotażu wynika, że samorządy bez przeprowadzonego audytu z reguły zamawiają szkolenia w obszarach, w których kadra już posiada częściowe kompetencje (najczęściej: ratownictwo medyczne podstawowe, podstawy zarządzania kryzysowego), a pomijają obszary, w których luka jest największa (najczęściej: ciągłość działania urzędu w czasie wojny, ewakuacja masowa, łączność awaryjna, przeciwdziałanie dezinformacji, dystrybucja jodku potasu). Model fiński wymaga przeprowadzenia diagnozy luk kompetencyjnych jako warunku otrzymania wsparcia centralnego i jest to jeden z fundamentów skuteczności tego systemu. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować dodanie w kryterium punktowym „Adekwatność doboru grupy docelowej” subkryterium o brzmieniu: „Diagnoza luk kompetencyjnych w zakresie OL/OC w grupie docelowej projektu — 3 pkt, jeżeli wnioskodawca załącza diagnozę przeprowadzoną w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy przed złożeniem wniosku, obejmującą sześć obszarów: zasoby ludzkie i ich przeszkolenie, dokumentację i plany OL/OC, infrastrukturę i zasoby materialne, łączność i alarmowanie, ćwiczenia i szkolenia, współpracę i koordynację z lokalnymi podmiotami; 0 pkt w pozostałych przypadkach. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego diagnoza może być oparta o gminny plan zarządzania kryzysowego, gminny plan ochrony ludności (po jego wprowadzeniu) oraz audyt zewnętrzny przeprowadzony przez podmiot zweryfikowany przez Akademię Pożarniczą”.	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Inwestowanie środków szkoleniowych bez diagnozy luk to ekwiwalent wydawania środków remontowych bez przeglądu technicznego budynku. Diagnoza kosztuje od kilku do kilkunastu tysięcy złotych, podczas gdy szkolenia w jednym projekcie 15.1 mogą sięgać setek tysięcy. Diagnoza prowadzona według jednolitej metodologii pozwoli Urzędowi Marszałkowskiemu, po realizacji pierwszej rundy naborów, zbudować pierwszą w Polsce regionalną mapę stanu gotowości OL/OC, co samo w sobie ma istotną wartość strategiczną dla planowania dalszych priorytetów programu. UWAGA A.2 (istotna) — Brak różnicowania wsparcia według grup docelowych z rozporządzenia szkoleniowego MSWiA (1) Zapis projektu uchwały: Karta działania 15.1A wskazuje grupę docelową „pracodawcy oraz ich kadry” bez różnicowania na typy podmiotów, dla których rozp. MSWiA z 6 lutego 2025 r. przewiduje dziewięć osobnych programów szkoleniowych (zał. 1–9). W kryteriach nie ma operacyjnego odniesienia do tej typologii. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pracodawca w rozumieniu prawa pracy może być jednocześnie podmiotem ochrony ludności w rozumieniu art. 17 u.o.l.o.c., zwykłym przedsiębiorcą (Załącznik nr 8 rozp. 162/2025) lub podmiotem prowadzącym działalność oświatową. Każdy z tych statusów wiąże się z innym programem szkoleniowym, innym wymiarem godzinowym i innym profilem kompetencji, i każdy jest precyzyjnie określony w rozporządzeniu szkoleniowym. Brak operacjonalizacji tej typologii w kryteriach FEM	Wyjaśnienie dla UWAGA A.2 W karcie działania SZOP wskazano, że działania z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, o których mowa w pkt b) są realizowane zgodnie z art. 50-52 Ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz rozporządzeń wykonawczych. Szczegółowe warunki realizacji wsparcia w projektach m.in. w powyższym zakresie będą szczegółowo opisane w regulaminie naboru (co będzie badane w ramach kryterium Jakość wsparcia edukacyjnego). Warunki w regulaminie będą w zakresie pkt b) ujmować zasady i warunki wskazane w ww. ustawie oraz rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 lutego 2025 r. w sprawie programów szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej oraz wymagań dla podmiotów prowadzących szkolenia oraz adekwatnych

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			oznacza, że Komisja Oceny Projektów będzie oceniała projekty w obszarze „adekwatność grupy docelowej” w oparciu o własną interpretację, co rodzi ryzyko rozbieżnych ocen. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować w kryterium „Adekwatność doboru grupy docelowej” doprecyzowanie: „Wnioskodawca wskazuje, dla której z grup docelowych zdefiniowanych w rozporządzeniu MSWiA z 6 lutego 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 162) projekt jest realizowany, w szczególności w odniesieniu do programów określonych w Załączniku nr 5 (kadra urzędów obsługujących organy ochrony ludności), Załączniku nr 7 (kadra podmiotów ochrony ludności), Załączniku nr 8 (przedsiębiorcy i członkowie zrzeszeń) lub Załączniku nr 9 (ludność). Dla każdej grupy docelowej wymagany jest program szkoleniowy zgodny z odpowiednim załącznikiem; jeden projekt może obejmować kilka grup docelowych, pod warunkiem zachowania właściwych programów dla każdej z nich”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Rozporządzenie 162/2025 nie jest zaleceniem, lecz aktem prawa powszechnie obowiązującego, a programy z załączników są obligatoryjne w zakresie minimów szkoleniowych. Kryteria FEM powinny tę obligatoryjność przenosić do oceny projektów. W przeciwnym razie istnieje ryzyko, że beneficjent zrealizuje „szkolenie dla pracodawców z OL/OC” w wymiarze dowolnym, niezgodnym z państwowym standardem, a takie szkolenie nie zostanie uznane za wykonanie obowiązków ustawowych przez beneficjenta.	załączników dotyczących szkoleń dla pracodawców i ich pracowników: kadr j.s.t oraz innych pracodawców – przedsiębiorstw oraz NGO (zał.5 oraz załącznik 8 – bo te grupy mają być wspierane w Działaniu 15.1A).

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			UWAGA A.3 (istotna) — Pominięcie jednostek samorządu terytorialnego jako głównych beneficjentów (1) Zapis projektu uchwały: Karta działania 15.1A oraz kryterium „Wsparcie kierowane głównie do MMŚP” wskazują, że co najmniej 75 % środków musi być skierowane do mikro, małych i średnich przedsiębiorców i ich pracowników. Pozostałe 25 % może obejmować inne kategorie beneficjentów, jednak żadne z kryteriów nie odnosi się wprost do JST. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Z brzmienia ustawy z 5 grudnia 2024 r. wynika, że podstawowym ogniwem systemu OL/OC jest organ wykonawczy gminy (wójt, burmistrz, prezydent miasta), wspierany przez kadrę urzędu. Kadra urzędu obsługującego organ ochrony ludności jest objęta obowiązkowym programem szkolenia z Załącznika nr 5 rozp. 162/2025, w wymiarze 18 jednostek dydaktycznych szkolenia zasadniczego i 6 jednostek szkolenia aktualizującego. Pominięcie JST jako głównego adresata działania (lub objęcie ich tylko 25-procentową rezerwą wraz z innymi „nie-MMŚP”) oznacza, że priorytetowy ustawowy adresat szkoleń OL/OC zostaje strukturalnie ograniczony w dostępie do środków, podczas gdy beneficjenci nominalni (MMŚP) mają dostęp do trzech obszarów: OL/OC, cyber, adaptacja. Ten kierunek alokacji jest, w mojej ocenie, sprzeczny z hierarchią ważności podmiotów wynikającą z u.o.l.o.c. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować jedno z dwóch rozwiązań alternatywnych. Rozwiązanie pierwsze: korekta progu MMŚP z	Wyjaśnienie dla UWAGA A.3 W ramach działania 15.1A uznano, że priorytetową grupą docelową zaplanowanych w projekcie działań powinna być grupa pracodawców należących do MMŚP i ich pracownicy – stąd propozycja przeznaczenia 75% środków na tę grupę docelową. Pozostali pracodawcy (w szczególności j.s.t – już teraz są częściej obejmowani wsparciem z zakresu zarządzania kryzysowego czy szkoleniami zgodnych z ustawą/rozporządzeniem. Mogą być obejmowani wsparciem i mają mieścić się w tych pozostałych 25%. Jeśli zaś chodzi o katalog beneficjentów (operatorów wsparcia) – jest to katalog jest szeroki, gdyż może obejmować różne konstrukcje w zakresie potencjalnych możliwych partnerstw w projekcie.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			75 % do 50 %, z drugą połową alokacji dostępną dla JST i ich jednostek organizacyjnych w zakresie szkoleń z Załącznika nr 5 rozp. 162/2025. Rozwiązanie drugie: utrzymanie progu 75 % dla MMŚP w typie A z jednoczesnym wprowadzeniem osobnego naboru typu A.0 dedykowanego wyłącznie JST i podmiotom OL z osobną alokacją, finansowanego z tego samego priorytetu i celu szczegółowego. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Skuteczność systemu OL/OC zależy w pierwszej kolejności od kompetencji organów ochrony ludności, co wynika wprost z art. 10–13 u.o.l.o.c. Środki UE nie mogą być projektowane w sposób, który strukturalnie spycha priorytetowych adresatów szkoleń poza główną pulę. Cel szczegółowy 4(d) EFS+ formalnie nie wyklucza JST jako beneficjentów, ponieważ JST są pracodawcami w rozumieniu prawa pracy, a ich kadry są pracownikami podlegającymi adaptacji do zmian (w tym do nowych zagrożeń bezpieczeństwa). III. UWAGI TECHNICZNE UWAGA A.4 (techniczna) — Łagodzenie wymogu jednego podregionu dla projektów OL/OC (1) Zapis projektu uchwały: Kryterium „Zasięg projektu” w typie A wymaga, aby projekt obejmował obszar wyłącznie jednego, wybranego podregionu województwa małopolskiego. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Konstrukcja podziału na podregiony jest zasadna z perspektywy polityki regionalnej, jednak wprowadza poważne ograniczenia w zakresie OL/OC. Po pierwsze, gminy	Wyjaśnienie dla UWAGA A.4 Kryterium „Zasięg projektu” dotyczy realizacji projektu, który ma obejmować obszar danego podregionu Małopolski i jego pracodawców i pracowników (z tego podregionu). Nie oznacza to że samo wsparcie szkoleniowe w projekcie (którego standard będzie określony w regulaminie) musi być realizowane przez podmiot który ma siedzibę w danym podregionie. Wymóg posiadania biura projektu w danym podregionie dotyczy wyłącznie

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			graniczne między podregionami często mają wspólne plany ewakuacji, wspólnych podwykonawców OL i wspólne podmioty ochrony ludności. Po drugie, ośrodków zweryfikowanych przez Akademię Pożarniczą dla szkoleń OL/OC w Małopolsce jest na obecnym etapie niewiele, a wymóg „biuro projektu w podregionie” eliminuje wykonawców spoza Małopolski, co może istotnie zawęzić ofertę szkoleniową. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować łagodzenie kryterium dla projektów OL/OC: „W przypadku projektów obejmujących co najmniej 70 % wymiaru szkoleniowego w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej, wymóg lokalizacji w jednym podregionie nie ma zastosowania; projekt może być realizowany na obszarze całego województwa małopolskiego lub w grupie podregionów. Wymóg prowadzenia biura projektu na terenie województwa małopolskiego pozostaje w mocy, jednak siedziba podmiotu szkolącego (zweryfikowanego przez Akademię Pożarniczą) może znajdować się poza województwem”. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Specyfika rynku szkoleń OL/OC w fazie startowej wymaga elastyczności geograficznej. Trudno jednocześnie wymagać podmiotów najwyższej jakości i ograniczać dostęp wyłącznie do wykonawców z jednego podregionu — to są wymogi sprzeczne, a ich spójne rozwiązanie wymaga elastyczności jednego z nich. UWAGA B.2 (techniczna) — Kategoryzacja zawodów krytycznych — gotowość cywilna i gospodarka obronna jako uzupełniające się ścieżki	Wnioskodawcy/Beneficjenta. Siedziba podmiotu szkolącego zaangażowanego w ramach projektu (zweryfikowanego przez Akademię Pożarniczą w przypadku szkoleń dla pracowników j.s.t) – który może nie być samym Beneficjentem projektu (ale podmiotem któremu zleca się zadanie w ramach projektu) może znajdować się poza województwem. Ważne jednak by wsparcie dla pracodawców spełniało warunki jakościowe oraz było dostępne i realizowane w sposób jak najbardziej dogodny dla pracodawców i ich kadr z danego podregionu. Wyjaśnienie dla UWAGA B.2 Lista zawodów krytycznych w zakresie których można podnosić kompetencje i kwalifikacje pracowników w

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(1) Zapis projektu uchwały: Karta działania 15.1B nie zawiera podziału zawodów krytycznych na kategorie. Materiały kontekstowe programu „Silna Małopolska” wskazują m.in. operatorów obrabiarek CNC oraz technika elektryka jako reprezentatywne zawody krytyczne. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Działanie 15.1B obejmuje obie kategorie zawodów istotnych dla bezpieczeństwa i obronności i jest to słuszne. Jednak ich profile szkoleniowe są różne i pełnią różne role w systemie. Zawody krytyczne dla bezpośredniego utrzymania ludności cywilnej w warunkach kryzysu obejmują, jak wskazują źródła analityczne, w szczególności: elektryków i energetyków (przywracanie zasilania po atakach na infrastrukturę energetyczną), spawaczy (naprawa rurociągów, mostów, infrastruktury sanitarnej), hydraulików (utrzymanie wody i kanalizacji), kierowców kategorii C+E (logistyka humanitarna), operatorów sprzętu budowlanego (odgruzowanie, przejazdy, schronienia), ratowników medycznych i pielęgniarzy, techników łączności, techników uzdatniania wody. Zawody krytyczne dla gospodarki obronnej obejmują operatorów obrabiarek sterowanych numerycznie, programistów systemów wbudowanych, techników automatyki przemysłowej i pokrewne, istotne dla utrzymania zdolności produkcyjnej polskiego przemysłu obronnego. Doświadczenie ukraińskie wskazuje, że obie kategorie są niezbędne, ale w różnym tempie realizacji i z różnym horyzontem efektu: pierwsza kategoria działa „od pierwszego dnia kryzysu”, druga „w średnim i długim horyzoncie odbudowy zdolności obronnych”.	ramach projektów została wskazana w SZOP (Działanie 15.1 typ B). Jak wskazano w SZOP - wsparcie może być realizowane w ramach projektów, których Beneficjentami będą bezpośrednio zainteresowani wsparciem pracodawcy (dla swoich kadr) bądź w ramach projektów tzw. parasolowych (bez możliwości łączenia projektu bezpośredniego z projektem parasolowym). Projekty parasolowe zakładają wsparcie dla rozwoju umiejętności lub kwalifikacji kadr we wszystkich zawodach krytycznych z punktu widzenia bezpieczeństwa, jakie zostały wskazane w SZOP. Nie wskazano w SZOP dla planowanych projektów zawodów bardziej i mniej istotnych. Ostateczny udział będzie zależał od pracodawców którzy zdecydują się przystąpić do projektu parasolowego lub napisać projekt dla swojej kadry (w projekcie bezpośrednim). Preferowane będą projekty bezpośrednie.

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować, aby załącznik do regulaminu wyboru projektów (Lista zawodów krytycznych proponowana w UWADZE B.1) wprowadzał dwie kategorie zawodów: kategorię I (zawody krytyczne dla gotowości cywilnej) i kategorię II (zawody krytyczne dla gospodarki obronnej). Lista konkretnych zawodów w obu kategoriach powinna pochodzić z trzech źródeł zewnętrznych wskazanych w UWADZE B.1 (Barometru Zawodów WUP Kraków, analiz Akademii Pożarniczej i mapy infrastruktury krytycznej województwa), a nie z subiektywnego doboru. W kryterium punktowanym premiującym proponuję: 10 pkt za projekty z kategorii I, 6 pkt za projekty z kategorii II, 8 pkt za projekty łączące obie kategorie w wymiarze co najmniej 30/70 lub 70/30. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Działanie 15.1B nominalnie służy „bezpieczeństwu i obronności”, przy czym obie te wartości są istotne i obie zasługują na finansowanie, ale ich realizacja wymaga odmiennych ścieżek szkoleniowych i powinna być w kryteriach rozróżniona. Brak kategoryzacji prowadzi do sytuacji, w której KOP może preferować jedną kategorię nad drugą bez świadomej decyzji programowej, co osłabia kontrolę KM nad realizacją celów strategicznych pakietu. UWAGA B.3 (techniczna) — Wpis do BUR a § 11 rozp. 162/2025 — propozycja ścieżek równorzędnych w zakresie szkoleń OL/OC (1) Zapis projektu uchwały: Kryterium „Jakość wsparcia edukacyjnego” w typie B zawiera alternatywę: podmiot szkolący musi być wpisany do BUR albo „w szczególnie uzasadnionych przypadkach” stanowić podmiot zaangażowany w ochronę ludności	Wyjaśnienie dla UWAGA B.3 Zapis dotyczący realizacji szkoleń przez podmiot wpisany do BUR tj. 3. czy projekt zakłada, że podmioty realizujące wsparcie szkoleniowe/edukacyjne są wpisane do Bazy Usług Rozwojowych lub w szczególnie uzasadnionych

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			w rozumieniu art. 17 ust. 1 u.o.l.o.c., w szczególności pkt 1–11 (z wymogiem szczegółowego uzasadnienia). (2) Analiza pod kątem OL/OC: Konstrukcja „BUR albo art. 17 u.o.l.o.c.” zawiera dwa problemy. Po pierwsze, art. 17 u.o.l.o.c. definiuje podmioty ochrony ludności jako wykonawcy zadań OL, a nie jako podmioty szkolące; podmioty te są adresatem szkoleń (Załącznik nr 7), a nie ich realizatorem. Po drugie, wymóg „szczegółowego uzasadnienia” otwiera pole do uznaniowości Komisji Oceny Projektów, podczas gdy weryfikacja przez Akademię Pożarniczą (§ 11 rozp. 162/2025) jest weryfikacją obiektywną, opartą na zamkniętym katalogu wymogów ustawowych. Niniejsza uwaga jest komplementarna z UWAGĄ W.2, w której postuluję model integratora systemowego; Akademia Pożarnicza powinna być w obu typach (A i B) wskazana wprost jako podmiot weryfikujący integratorów projektów. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować zmianę formuły kryterium w typie B: „Podmiot pełniący rolę integratora systemowego (zgodnie z UWAGĄ W.2) posiada pozytywną weryfikację Akademii Pożarniczej zgodnie z § 11 rozp. MSWiA z 6 lutego 2025 r. (Dz. U. 2025 poz. 162). Partnerzy specjalistyczni realizujący moduły uzupełniające, w tym moduły szkoleniowe dla zawodów krytycznych regulowanych odrębnymi przepisami, posiadają uprawnienia właściwe dla swojej dziedziny, niezależnie od wpisu do Bazy Usług Rozwojowych. Wpis do BUR partnera specjalistycznego nie jest wymagany, jeżeli posiada on uprawnienia merytoryczne właściwe dla swojego zakresu szkolenia”.	przypadkach - stanowią podmioty zaangażowane w ochronę ludności o których mowa w art. 17 ust. 1 Ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej, w szczególności w pkt 1-11 (realizacja wsparcia szkoleniowego/edukacyjnego przez podmiot inny niż wpisany do Bazy Usług Rozwojowych wymaga szczegółowego uzasadnienia). został wprowadzony wyłącznie w kryterium Jakość wsparcia edukacyjnego w ramach Działanie 15.1 B, w którym operowane jest wsparcie dla kadr (w szczególności przedsiębiorstw) wykonujących zawody krytyczne wskazane w SZOP z punktu widzenia bezpieczeństwa – m.in. mechanicy, elektrycy, elektronicy, energetycy, technicy budownictwa, robót wykończeniowych, inżynierii sanitarnej itd. W tego typu szkoleniach zawodowych wymóg ujęcia podmiotu szkolącego w BUR nie wydaje się być problematyczny (a ma z założenia gwarantować jakość i rzetelność), jednak mając na uwadze możliwe wyjątki i specyficzne szkolenia prowadzone np. przez jednostki organizacyjne Państwowej straży pożarnej, dodano także na możliwość realizacji wsparcia edukacyjnego przez podmioty ujęte w art. 17 ustawy, w szczególności pkt 1-11. Podmioty te mogą na etapie realizacji projektu zostać zaangażowane w realizację szkoleń jeśli taką możliwość wnioskodawca wskaże i uzasadni we wniosku o dofinansowanie. Rozumiemy Państwa intencję, jednak zaproponowane przez Państwa rozszerzenie kryterium jest niejasne i

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			(4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Po pierwsze, konstrukcja oryginalna jest niespójna prawnie, ponieważ art. 17 u.o.l.o.c. nie reguluje statusu podmiotów szkolących. Po drugie, weryfikacja przez Akademię Pożarniczą jest właściwym standardem dla integratora systemowego w obszarze OL/OC. Po trzecie, niniejsza propozycja jest spójna z modelem zarysowanym w UWADZE W.2 i razem z nią tworzy spójny system kryterialny dla podmiotów szkolących w obu typach Działania 15.1. UWAGA B.4 (techniczna) — Asymetria wymogów wobec wnioskodawcy a wobec firmy szkolącej; wyłączenie progu obrotów dla podmiotów ochrony ludności z art. 17 u.o.l.o.c. (1) Zapis projektu uchwały: W typie B kryterium „Kwalifikowalność wnioskodawcy” pkt 8 wymaga, by roczny obrót wnioskodawcy był równy lub wyższy od 50 % średniorocznych wydatków w projekcie. Wymóg nie ma zastosowania do projektów, w których wnioskodawcą jest jednostka sektora finansów publicznych. Jednocześnie wobec firmy szkolącej (podmiotu realizującego wsparcie edukacyjne) kryteria nie wymagają żadnych progów merytorycznych specyficznych dla OL/OC; wystarcza wpis do BUR. (2) Analiza pod kątem OL/OC: Pozwalam sobie zwrócić uwagę na asymetrię w obecnej propozycji kryteriów, którą uważam za sprzeczną z logiką budowania jakości w obszarze OL/OC. Wymogi finansowe wobec wnioskodawcy są wysokie (próg 50 % średniorocznych obrotów), podczas gdy wymogi merytoryczne wobec firmy realizującej szkolenia są niskie i niespecyficzne dla OL/OC (wpis do BUR, niezależny od specjalizacji). W praktyce	nieostre „moduły szkoleniowe dla zawodów krytycznych regulowanych odrębnymi przepisami, posiadają uprawnienia właściwe dla swojej dziedziny, niezależnie od wpisu do Bazy Usług Rozwojowych. Wpis do BUR partnera specjalistycznego nie jest wymagany, jeżeli „posiada on uprawnienia merytoryczne właściwe dla swojego zakresu szkolenia” i ich weryfikacja byłaby bardzo problematyczne dla Beneficjentów projektów. Wyjaśnienie dla UWAGA B.4 Uwaga niezrozumiała. Pragniemy zwrócić uwagę, że należy odróżnić wymagania jakie stawiane są Wnioskodawcy (Beneficjentowi) projektu, który musi posiadać odpowiedni potencjał ekonomiczny (kryterium Kwalifikowalność wnioskodawcy i partnerów), gdyż odpowiada on za prawidłową realizację całego projektu współfinansowanego z UE, w tym jego rozliczenie (a wymóg ten wynika z ustawy wdrożeniowej i dotyczy wszystkich wnioskodawców FEM2021-27), od wymagań dla podmiotów, które będą wyłącznie realizatorami wsparcia edukacyjnego w ramach projektów – tych z BUR lub jako wyjątek z tych podmiotów z art.17 ustawy (od których których oczekuje się realizacji wysokiej jakości szkoleń ale nie bada się obrotu). Należy zwrócić uwagę, że Działanie 15.1B – dotyczy nabywania kompetencji i kwalifikacji w zawodach wskazanych w SZOP (są to kwalifikacje zawodowe np. hydraulików, elektryków itp.).

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			oznacza to, że kryteria są bardziej restrykcyjne wobec wyspecjalizowanych organizacji ratowniczych z art. 17 u.o.l.o.c. (niewielki obrót, ale wysoka kompetencja merytoryczna) niż wobec dowolnej firmy komercyjnej wpisanej do BUR (dowolny obrót, brak specjalizacji w OL/OC). Jest to asymetria odwrotna do tej, której wymagałaby logika obszaru OL/OC. W obszarze tym, ze względu na jego nowość regulacyjną, kompetencja merytoryczna nie jest skorelowana z wielkością ani wiekiem podmiotu, a przeciwnie — najbardziej wartościowe merytorycznie są często organizacje wyspecjalizowane, działające od kilku lat, z pełną wiedzą operacyjną z pilotaży lub działań w obszarze ratownictwa. Próg 50 % obrotów rocznych jest barierą strukturalną dla takich podmiotów, jak: lokalne oddziały Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, fundacje wyspecjalizowane w OL/OC, organizacje społeczne ratownicze, oddziały lokalne Polskiego Czerwonego Krzyża, kluby krwiodawstwa. Wszystkie one są podmiotami ochrony ludności w rozumieniu art. 17 u.o.l.o.c. i mają określone zadania ustawowe, a jednocześnie ich obroty często nie sięgają poziomu wymaganego dla projektu rządu 1–2 mln zł. (3) Propozycja zmiany: Pozwalam sobie zaproponować dodanie do pkt 8 kryterium „Kwalifikowalność wnioskodawcy” wyłączenia o brzmieniu: „Pkt 8 nie ma zastosowania do projektów, w których wnioskodawcą jest podmiot wskazany w art. 17 ust. 1 u.o.l.o.c., w szczególności: związki ochotniczych straży pożarnych, Górskie Ochotnicze Pogotowie	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			Ratunkowe, Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, organizacje społeczne ratownicze oraz organizacje pozarządowe wpisane do rejestru podmiotów ochrony ludności prowadzonego przez Wojewodę Małopolskiego, pod warunkiem, że projekt jest realizowany w partnerstwie z jednostką samorządu terytorialnego lub inną instytucją publiczną zapewniającą zabezpieczenie finansowe wykonania projektu". Dodatkowo, w celu rzeczywistego zniesienia asymetrii, postuluję jednocześnie uwzględnienie UWAGI W.2 (model integratora systemowego z partnerami specjalistycznymi); bez równoczesnego podniesienia wymogów merytorycznych wobec firm szkolących obniżenie bariery finansowej wobec NGO byłoby działaniem niepełnym. (4) Uzasadnienie propozycji zmiany: Po pierwsze, wymóg partnerstwa z JST zabezpiecza interes finansowy Instytucji Zarządzającej, nie wykluczając jednocześnie merytorycznie najlepszych podmiotów z dostępu do środków. Po drugie, wielkość organizacji nie jest miarą jej kompetencji w obszarze OL/OC, jest to obszar nowy, w którym mała wyspecjalizowana fundacja może być merytorycznie wartościowsza niż duża firma szkoleniowa bez specjalizacji. Po trzecie, jednocześnie podniesienie progu merytorycznego wobec firm szkolących (przez model integratora systemowego z UWAGI W.2) i obniżenie progu finansowego wobec NGO ratowniczych przywraca symetrię, która powinna istnieć w obszarze OL/OC: wysoka jakość merytoryczna, odpowiednio dostosowane wymogi finansowe. PODSUMOWANIE Niniejsze trzynaście uwag (cztery krytyczne, pięć istotnych, cztery	

L.p.	Obszar/ działanie/ kryterium	Zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko / odpowiedź Departamentu RR UMWM
			techniczne) przedkładałam w głębokim przekonaniu, że Działanie 15.1, mimo iż nominalnie należy do priorytetu kompetencyjnego, jest w istocie mechanizmem warunkującym efektywność wszystkich pozostałych działań pakietu „Silnej Małopolski”. Bez przeszkolonych ludzi obiekty z Działania 14.3, sprzęt z Działania 2.11B i tabor z Działania 14.1C tracą funkcję ochrony ludności, ponieważ sprzęt bez umiejętności pozostaje gadżetem, a obiekt bez przeszkolonych ludzi to tylko budynek. Powracam na zakończenie do czterech zasad, które wskazałam na wstępie. Zasada hierarchii szkoleń, czyli twierdzenie, że fundamentem są szkolenia z rozporządzenia 162/2025, a nie szkolenia uzupełniające, powinna przebiegać przez całość kryteriów, by środki publiczne realnie budowały architekturę systemu OL/OC, a nie jego pomocnicze warstwy. Zasada progów pokrycia, czyli stuprocentowe pokrycie kadry urzędu, kluczowych podmiotów OL i przedsiębiorstw kluczowych dla gospodarki, oraz dziesięcioprocentowe pokrycie populacji, jest minimum operacyjnym, poniżej którego nie istnieje stan przygotowania, lecz wyłącznie iluzja przygotowania. Zasada kompetencji niezależnej od wielkości i wieku podmiotu — w obszarze OL/OC, który w Polsce jest obszarem nowym, kryteria FEM nie powinny stawiać małych wyspecjalizowanych podmiotów w gorszej pozycji niż dużych nieświeżych podmiotów rynkowych. Zasada szkoleń jako modułów systemu — pierwsza pomoc nie ratuje życia, kupuje czas, życie ratuje system, a każdy moduł szkoleniowy powinien być projektowany jako element łańcucha, a nie jako autonomiczna usługa rynkowa.	